συμΠολίτες

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ | ΤΕΥΧΟΣ 01 | 2017

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ ΜΕΓΑΡΟ

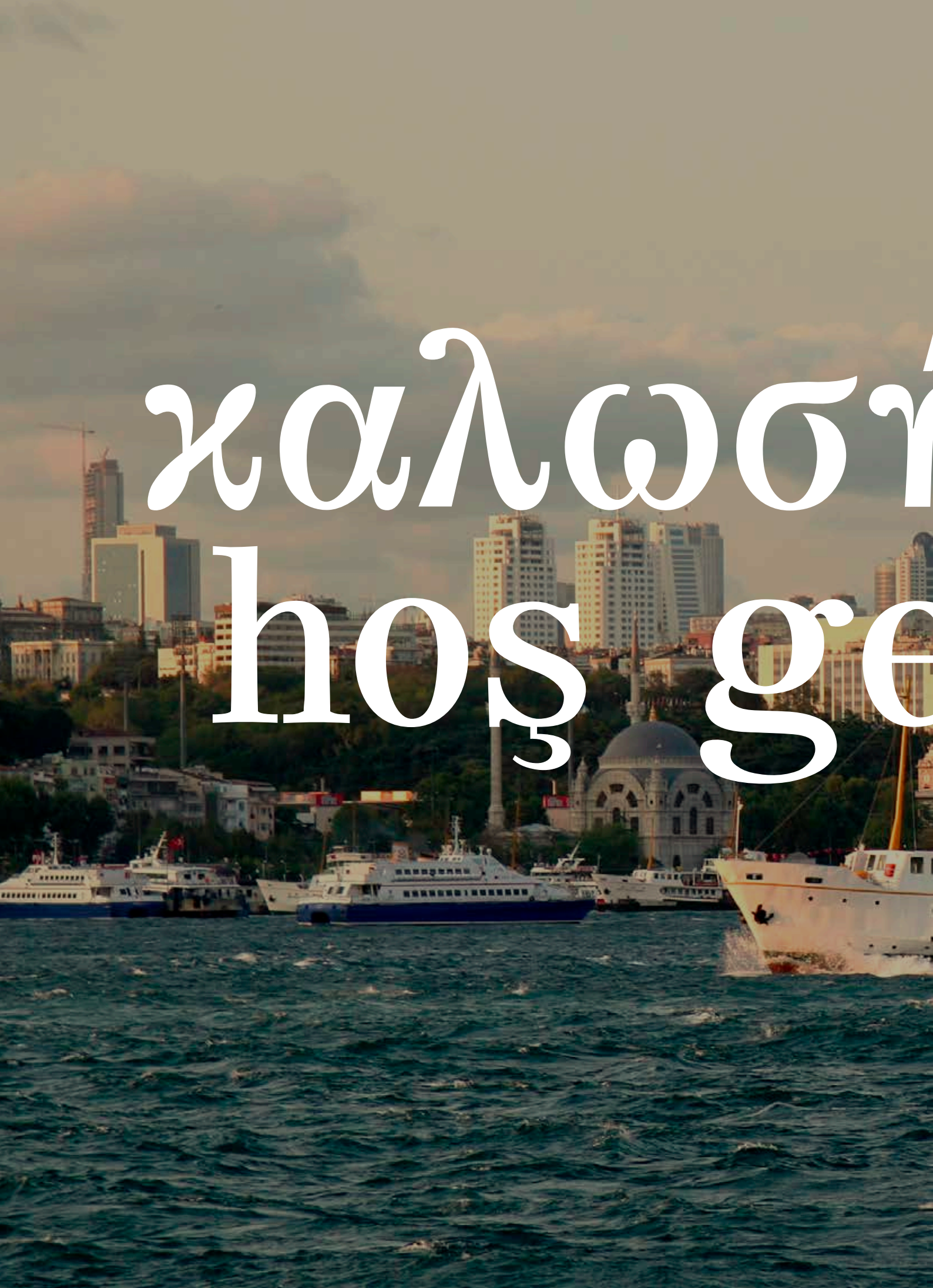
καλωσή
hoş ge

ήρδατε!
eldiniz!

ΚΩΝΣΤΑ
ΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΗ
ISTA
BUL

Ποιοι είναι οι συμΠολίτες;

Οι συμΠολίτες ζουν στην ίδια πόλη, μοιράζονται την αγάπη και την αγωνία για αυτή την πόλη, ζουν τις ομορφιές και τα προβλήματά της, συμμετέχουν ενεργά στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της πόλης συντελώντας στην εξέλιξή της και απολαμβάνοντας όσα μπορεί να προσφέρει η διαβίωση σε αυτή την ιστορική μεγαλούπολη.

Οι συμΠολίτες έχουν την τύχη να ζουν σε μια μητρόπολη με μεγάλη ιστορία, όπου η πολυπολιτισμικότητα και η πολυγλωσσία ήταν για αιώνες μια ζωντανή πραγματικότητα.

Σε αυτό το περιοδικό οι συμΠολίτες συναντιούνται με αφορμή την γλώσσα.

Μαθητές και μαθήτριες του του Σεμιναρίου Ελληνικής Γλώσσας του Σισμανογλείου Μεγάρου του Γενικού Προξενείου της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη παίρνουν συνεντεύξεις από Ρωμηούς της Πόλης, ως μέρος εργασίας τους στο πλαίσιο των μαθημάτων ελληνικής γλώσσας (εαρινή περίοδος Ιανουάριος-Ιούνιος 2017) με συντονίστρια την διδάσκουσα Ευαγγελία Αχλάδη.

Με τις συνεντεύξεις αυτές εξασκούν βιωματικά την γλώσσα που μαθαίνουν και παράλληλα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν συμΠολίτες τους που ανήκουν σε μια κοινότητα που, παρά τον μικρό της σήμερα πληθυσμό, για αιώνες έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ιστορία της Πόλης και συνέβαλε ουσιαστικά στην αστικοποίηση του κέντρου της Πόλης, του περίφημου Πέρα.

Οι συνεντεύξεις είναι μια ευκαιρία να εξασκήσουν τις προφορικές τους δεξιότητες, διατυπώνοντας ερωτήσεις και κατανοώντας τις απαντήσεις που τους δίνονται, να εξασκήσουν την ακουστική τους δεξιότητα κάνοντας την απομαγνητοφώνηση και καταγραφή της συνέντευξης και συνολικότερα να επικοινωνήσουν. Κάποιες από τις ερωτήσεις των συνεντεύξεων, αυτές που έχουν σχέση με την Πόλη και με την Ρωμαίικη κοινότητα, δόθηκαν στους μαθητές και είναι κοινές. Άλλες ερωτήσεις τις επέλεξαν οι μαθητές και οι μαθήτριες.

Αυτό που ξεκίνησε ως μια εργασία για το μάθημα ελληνικών, ως μια άσκηση κατάκτησης μιας ξένης γλώσσας, κατέληξε να γίνει μια αφορμή να γνωριστούν συμΠολίτες που μοιράζονται τόσα πολλά και στην γνωριμία τους αυτή η ελληνική γλώσσα ήταν η γέφυρα.

Οι συμΠολίτες συναντιούνται μέσα από την γλώσσα: για τους Ρωμηούς Έλληνες είναι η μητρική γλώσσα, που συνυπάρχει με την τουρκική, "δεύτερη μητρική γλώσσα", ενώ για τους μαθητές του Σισμανογλείου μια γλώσσα που μαθαίνουν για να εμπλουτίσουν την ζωή τους και για να επικοινωνήσουν με φίλους, συγγενείς, συζύγους, αγαπημένους. Κάποιοι για να χρησιμοποιήσουν τα ελληνικά σε κάποια έρευνά τους, στην ακαδημαϊκή και επαγγελματική τους καριέρα, άλλοι για να ταξιδέψουν στην Ελλάδα και να γνωρίσουν τους τόπους και τους ανθρώπους της, για να διαβάσουν στα ελληνικά τους αγαπημένους τους συγγραφείς, για να τραγουδήσουν αγαπημένα τραγούδια.

Ευαγγελία Αχλάδη
Διδάσκουσα ελληνικής γλώσσας
Υπεύθυνη βιβλιοθήκης Σισμανογλείου Μεγάρου

συμΠολίτες
Περιοδική Έκδοση των Μαθητών του Σεμιναρίου Ελληνικής Γλώσσας
Σισμανογλείου Μεγάρου - Κωνσταντινουπόλη
Τεύχος 01 | 2017

Περιεχόμενα

Ποιοι είναι οι συμΠολίτες; 3

Μπουράκ Κοτσέρ (Burak Koçer) | **Λάκης Βίγκας** 7

Εσέρ Γιαζιτζί (Eser Yazıcı) | **Μιχάλης Γουλγούν** 13

Αλιγιέ Μουτλού (Aliye Mutlu) | **Ειρήνη Δημητριάδου** 17

Αλιγιέ Μουτλού (Aliye Mutlu) | **Βασίλειος Κυρόπουλος** 23

Ιλάι Ορς (İlay Ors) | **Βύρων Ματαράγκας** 27

Ιλκέ Μπερεκετλί Ζαφειρακόπουλος (İlke Bereketli Zafirakopulos) | **Γιώργος Μπενλίσοϊ** 31

Φουλιά Οζλέμ (Fulya Özlem) | **Σούλα Μπόζη** 35

Ζεϊνέπ Τζεϊλανλή (Zeynep Ceylanlı) | **Ήβη Ντερμαντζή** 39

Αλέν Οφλάς (Alen Oflas) | **Βαρβάρα Μάτση Οφλάς** 43

Φικρέτ Ερκούτ Εμτζίογλου (Fikret Erkut Emcioğlu) | **Γιάννης Παΐσιος** 47

Ρόνα Ατζελετζιάν (Rona Acelecyan) | **Αλέξανδρος Παναγιωτίδης** 51

Κιβάντς Καντούρκ (Kıvanç Kantürk) | **Αντώνης Παριζιάνος** 55

Μελικέ Σουμερτάς (Sümertaş Melike) | **Γιώργος Πασαδαίος** 59

Εμπρού Κεσκήν (Ebru Keskin) | **Άλεξ Χρήστος Σωτηριάδης** 65

Μελικέ Σουμερτάς (Sümertaş Melike) | **Σάββας Τσιλένης** 69

Ελίφ Ντουμάνογλου (Elif Dumanoğlu) | **Άρης Τσοκώνας** 73

Ιλκέ Μπερεκετλί Ζαφειρακόπουλος (İlke Bereketli Zafirakopulos) | **Δημήτριος Φραγκόπουλος** 77

Ρόνα Ατζελετζιάν: (Rona Acelecyan) | **Απόστολος Χαριζιάνος** 81

Μπουράκ Κοτσέρ (Burak Koçer)

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στον Άγιο Στέφανο (Yeşilköy). Αποφοίτησε από το Istanbul Erkek Lisesi και έπειτα συνέχισε τις σπουδές του στο Istanbul Üniversitesi, στη Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων. Στο ίδιο πανεπιστήμιο ανακηρύχθηκε διδάκτωρ, μετά την επιστροφή του από την Αμερική όπου και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές. Εργάζεται ως σύμβουλος επιχειρήσεων μέσω της εταιρείας του Koçer Consult. Έχει έναν γιο, τον Τζαν Κοτσέρ. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο από το 2012, επειδή τα αγαπάει και τον ενδιαφέρει ιδιαιτέρως η ετυμολογία.

Λάκης Βίγκας

Ο κ. Λάκης Βίγκας, γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Κωνσταντινούπολη, αποφοίτησε από το Ζωγράφειο Λύκειο και έλαβε πτυχίο στον τομέα της Μηχανικής από το Yıldız Üniversitesi. Είναι επιχειρηματίας, παντρεμένος και έχει τρία παιδιά.

Συμμετείχε ενεργά στα κοινωνικά δρώμενα και ήδη το 1986 ίδρυσε τον Μορφωτικό και Καλλιτεχνικό Σύνδεσμο Φερίκιοϊ. Το 2006 ο Σύνδεσμος Αποφοίτων Ζωγραφείου διοργάνωσε με την πρωτοβουλία του ως πρόεδρος, το Συνέδριο της Ρωμαίικης Μειονότητας της Κωνσταντινούπολης «Συνάντηση στην Πόλη. Το παρόν και το μέλλον». Το 2010, ο Σύνδεσμος Αποφοίτων Ζωγραφείου διοργάνωσε το έργο «Ρωμιοί Αρχιτέκτονες της Πόλης την Περίοδο του Εκδυτικισμού», το οποίο παρουσιάστηκε ως έκθεση, βιβλίο και ταινία μικρού μήκους σε συνεργασία με τη Συμβουλευτική Επιτροπή της 'Κωνσταντινούπολη 2010 Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης', της οποίας ήταν μέλος.

Το 2008 εκλέχτηκε για πρώτη φορά και το 2011 επανεκλέχθηκε Εκπρόσωπος των Μη Μουσουλμανικών Ιδρυμάτων στο Συμβούλιο της Γενικής Διεύθυνσης Βακουφίων όπου υπηρέτησε μέχρι το τέλος του 2014.

Το 2011 υπήρξε ένας από τους ιδρυτές του Συνδέσμου Υποστήριξης Ρωμαίικων Κοινοτικών Ιδρυμάτων (RUMVADER), το συντονιστικό όργανο των ελληνορθόδοξων κοινοτήτων της Τουρκίας. Κατά την θητεία του ως πρόεδρος ο Σύνδεσμος ανέλαβε μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης το διετές πρόγραμμα με τίτλο «Μειονοτικοί Πολίτες - Ισότιμοι Πολίτες» και πρόσφατα με δική του πρωτοβουλία ο Σύνδεσμος ξεκίνησε ένα νέο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Γεφυρώνοντας το χάσμα του παρελθόντος, χτίζοντας μαζί ένα κοινό μέλλον».

Υπήρξε ανάμεσα στους ιδρυτές του Συλλόγου Προστασίας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (KMKD) και του Εκπαιδευτικού και Πολιτιστικού Συνδέσμου Ίμβρου (ΙΕΚΔ).

Από το 2006 διατελεί πρόεδρος της Ρωμαίικης Κοινότητας Νεοχωρίου (Yeniköy), η οποία το 2014-2015 υλοποίησε πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και Μειονότητες».

Λάγκης Βίγκας: Χθες ήταν η αποφοίτηση, το δείπνο των τριών σχολείων μας. Μεγάλη του Γένους Σχολή, Ζωγράφειο, Ζάππειο. Γλεντήσαμε, γελάσαμε, αλλά η αλήθεια ήταν πικρή. Από τρία σχολεία 19 παιδιά μόνο. Και έγραψα ένα tweet: Tarihi Fener (1454), Zapeion (1873), Zografeion (1893) Rum liselerinin mezunlar yemeğinde toplam 19 gencimizi (az kalmanın burukluğuyla) kutluyoruz.

Μπουράκ Κοτσέρ: ***Πολύ πικρό. Θα ήθελα να ρωτήσω. Η καταγωγή σας είναι από την Κωνσταντινούπολη;***

-Ο παππούς μου είναι από το Χαλκιό της Χίου, στα Καμποχώρια. Της μαμάς μου η οικογένεια είναι Λεβαντίνοι. Έρχομαι από ένα μεικτό γάμο και είμαι πολύ ευχαριστημένος για αυτό. Με έκανε πιο πλούσιο άνθρωπο και πιο ανεκτικό. Μπορώ και σέβομαι τους ανθρώπους με διαφορετική ταυτότητα. Δεν μεγάλωσα μέσα στα στενά όρια μιας ταυτότητας που λέει "εμείς και όχι οι άλλοι".

-Μπορείτε να μας πείτε λίγο για την δουλειά σας;

-Κάνω εισαγωγές και αντιπροσωπείες για τη συσκευασία της φαρμακευτικής βιομηχανίας.

-Στο σπίτι ποιά γλώσσα μιλάτε;

-Η μητρική γλώσσα, η γλώσσα που μιλάμε στο σπίτι είναι ελληνικά.

-Τα τουρκικά και τα ελληνικά τα μιλάτε εξίσου καλά;

-Νομίζω, ναι. Προσπαθώ. Χρησιμοποιώ τα τουρκικά όλη τη μέρα. Γράφω, μιλώ, διαβάζω, επικοινωνώ, σκέφτομαι, αλλά και τα ελληνικά τα χειρίζομαι με άνεση.

-Υπάρχουν λέξεις και εκφράσεις που ένας Έλληνας από την Ελλάδα δεν θα καταλάβαινε όταν μιλάτε εσείς τα ελληνικά;

-Βεβαίως υπάρχουν. 25 χρόνια πριν, η απόσταση ήταν πιο μεγάλη. Τώρα με τους Ελλαδίτες είμαστε πιο κοντά, διότι υπάρχει μια επίδραση. Βλέπουμε συχνά Ελλαδίτες, που ζουν εδώ πολλά χρόνια, να χρησιμοποιούνε τις ίδιες εκφράσεις με εμάς. «Boş ver." Πολύ φυσικά το λένε. Το «καλή ευκολιά» το χρησιμοποιούμε όλοι με πάρα πολύ ελληνικότητα. Μεγαλώναμε όλοι οι Ρωμηοί με την έκφραση αυτή. Δεν σου φαίνεται ότι είναι τουρκικό. Όταν πήγα πρώτη φορά στη Θεσσαλονίκη και είπα «καλή ευκολιά», με στραβοκοίταξαν. Θα «πάρω ντούζ» και πολλά άλλα. Πολλές φορές χρησιμοποιώ τις πολίτικες εκφράσεις με φίλους μου που είναι κληρικοί ή λαϊκοί. Αλλά τις γράφω και τις χρησιμοποιώ για να μην χαθούν. Και οι γλωσσολόγοι δεν είναι σύμφωνοι να χαθούν τέτοιες φράσεις, έστω και αν έχουν τουρκικές ερμηνείες. Αν βγάλεις π.χ. το «καλή ευκολιά» από το δικό σου λεξιλόγιο, επειδή δεν το καταλαβαίνουν στην Ελλάδα, κάνεις κακό στην ντοπιολαλιά σου. Λέγαμε οι παλιοί: «αγόρασες κανένα ρεγάλο; Τι ρεγάλο τον πήρες;»

-Τι; Ριγάλο; Δεν μου λέει τίποτα.

-Είναι κάτι λεβαντίνικο. Από το ιταλικό «regalo», δώρο. Το θυμάμαι από τα παιδικά μου χρόνια, που είχαμε σχέσεις με τους Λεβαντίνους, οι οποίοι όμως μιλούσαν ελληνικά όλοι τους με τη ρωμαίικη κοινότητα. Αυτές οι λέξεις ήταν πάρα πολύ συνηθισμένες. Διαδραμάτιζε και σημαίνοντα ρόλο η κοινωνική τάξη. Το είδα αργότερα, όταν ήμουν 15-16 χρόνων και επικοινώνησα περισότερο με ανθρώπους που δεν είχανε γονείς με κάποια παιδεία, αλλά ήταν άνθρωποι, όπως λέγαμε τότε, εσνάφηδες. Ένας Ελλαδίτης ξεκαρδίζεται, όταν τα ακούει. Τα ελληνικά μας, όμως, αυτά ήταν.

-Τι σχέση έχετε με την τέχνη, με την λογοτεχνία; Υπάρχει ένας Τούρκος ή Έλληνας λογοτέχνης που λατρεύετε;

-Δεν θα έλεγα ότι έχω καιρό να ασχοληθώ πολύ με τη λογοτεχνία. Ασχολούμαι περισσότερο με το να ερευνήσω την ετυμολογία, την «ιστορία» μιας λέξης από το λεξικό του Μπαμπινιώτη. Πιο πολύ μου αρέσουν κείμενα με φιλοσοφική διάσταση, που μπορεί κάποιος να βγάλει διάφορες ερμηνείες, όπως είναι αυτά του Χρήστου Γιανναρά. Δηλώνω, τολμώ να πω, ερωτευμένος με το συγκεκριμένο πεδίο της ελληνικής γλώσσας. Δεν είμαι ειδικός, αλλά αν θα χάριζα έναν πίνακα στον εαυτό μου, θα ήταν κάτι που παρατηρώντας τον δεν θα ήμουν σίγουρος για την ερμηνεία του. Δηλαδή να έχει κάτι φλου, μυστικό μέσα του. Εσύ αλλιώς θα τον έβλεπες, εγώ αλλιώς θα τον δω. Έτσι, και του Γιανναρά τα κείμενα δεν είναι εύκολα προσπελάσιμα. Απαιτούν μελέτη. Εμένα αυτό το κομμάτι της ελληνικής γλώσσας με γοητεύει. Όχι, τόσο επειδή με ελκύει η φιλοσοφία κτλ., αλλά επειδή με ταξιδεύει το περίπλοκο της γλώσσας αυτής. Σαν χόμπι μελετώ τέτοια κείμενα. Δυστυχώς, δεν μπορώ να πω ότι διαβάζω πολλή ποίηση, αν εξαιρέσεις τον Κ. Π. Καβάφη και τον Οδ. Ελύτη. Ο Καβάφης μου αρέσει, επειδή έχει βάθος, φωτίζει τους δευτεραγωνιστές ή ακόμα και τους κομπάρσους της Ιστορίας. Παίζει με τις λέξεις, τον σαρκασμό, την ειρωνεία, μα πάνω απο' όλα είναι «ελληνικά οικουμενικός».

-Κι επίσης ο Καβάφης είπε «Δεν είμαι Έλλην, είμαι ελληνικός...».

-Οι της Διασποράς αντιδρούμε στο ότι ο Ελληνισμός είναι μόνο Αθήνα και Ακρόπολη. Πολλές φορές μας παρεξηγούνε στην ελληνική πρωτεύουσα για τη λέξη «Ρωμηός» και «Ρωμηοσύνη». Είχα συγκρούσεις. Μας κατηγορούνε ότι προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μια ελίτ. Διαφωνώ κάθετα στην προσπάθεια ορισμένων να εξαιρέσουν, να αφαιρέσουν την έννοια της Ρωμηοσύνης από την ευρύτερη του Ελληνισμού. Γιατί θα πρέπει να λειτουργούν ανταγωνιστικά αυτές οι δύο έννοιες κι όχι συνθετικά; Έτσι δεν είναι;

-Νοσταλγείτε κάτι από την παλιά Πόλη;

-Δεν είμαι νοσταλγικός τύπος. Προσαρμόζομαι στις εξελίξεις. Δηλαδή αν πρέπει να μιλάω για νοσταλγία σε προσωπικό επίπεδο, θα ήθελα τα παιδιά μου πάντα μικρά. Πάντα λειτουργώ με ένα «αύριο», το οποίο δεν έχει σχέση με δική μου χρονική περίοδο της ζωής. Μιλάω για την επόμενη γενιά στα θέματα κυρίως της κοινότητας, της οικονομίας κτλ.

-Πόσες κοινότητες υπάρχουν;

-Κοινότητες είναι αρκετές, αλλά δεν λέει τίποτα. Είμαστε μόλις δυόμιση χιλιάδες άτομα. Η γλώσσα έχει φθαρεί πάρα πολύ. Είναι πολύ φυσικό. Όταν ζεις σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, όταν η σχέση σου με τους ανθρώπους που ζεις είναι όμορφες, αρμονικές, αυτομάτως μιλάς την γλώσσα τους. Εν προκειμένω μιλάς τουρκικά. Πολύ φυσικό είναι. Επειδή πλυθησμιακά είμαστε ευάριθμοι, είναι φυσιολογικό κι επόμενο να μιλάμε περισσότερο τουρκικά. Και η αρμενική και η εβραϊκή και η συριακή κοινότητα, εδώ και πολλές δεκαετίες, μιλάνε τουρκικά στα σπίτια τους. Κάποτε, πίστευα, και ακόμα το πιστεύω, ότι η Εκκλησία κράτησε την παιδεία μέσα στους αιώνες. Δηλαδή, όλα τα χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, κυρίως, αλλά και μετά, έμμεσα η Εκκλησία στήριξε πολύ την παιδεία. Τα πρώτα σχολεία μας τα άνοιξε η Εκκλησία. Όταν λέω Εκκλησία εννοώ το Οικουμενικό Πατριαρχείο ως θεσμό. Ακόμα και στο Νιχώρι το 1760, ο Πατριάρχης Σαμουήλ Χαντζερής στέλνει ένα γράμμα στους εδώ επιτρόπους και λέει: «Θέλω φέτος να ανοιχθεί το σχολείο και εγώ θα σας δώσω τον πρώτο χρόνο τα λεφτά των δασκάλων.

Κάθε Κυριακή επειδή έχουμε εδώ δύο εκκλησίες του Πατριαρχείου θα βγάζετε δίσκο για το σχολείο.» Αυτό το πράγμα είναι πολύ σημαντικό. Πρώτον η Εκκλησία, ο Πατριάρχης στέλνει ένα γράμμα και λέει «θα ανοίξετε το σχολείο. Αν δεν το ανοίξετε, θα σας αφορίσω. Σας δίνω λεφτά για τον πρώτο χρόνο και μετά εσείς θα μαζεύετε τα λεφτά». Δηλαδή, αρχίσαμε το 1765. Το πρώτο τουρκικό σχολείο στο Νιχώρι άνοιξε το 1933, 160 χρόνια αργότερα. Για αυτό και ακόμα στις μέρες μας προσπαθούμε στους νέους επιτρόπους να περάσουμε το μήνυμα ότι τα εισοδήματα των κοινοτήτων δεν είναι μόνο για να γυαλίζεις τις εκκλησίες και να κάνεις πολλές εκδηλώσεις . Πρέπει να προσθέσεις και την παιδεία. Τα ακίνητα των σχολείων ανήκουν στην εκκλησία. Στις μέρες μας, όμως, που ζούμε σε μια πιο παγκοσμιοποιημένη κοινωνία ο ρόλος της Εκκλησίας και της θρησκείας έχει μειωθεί για πολλούς λόγους.

Πρώτα από όλα ο κόσμος είναι πιο φιλελεύθερος, ασχολείται λιγότερο με το μήνυμα της Εκκλησίας. Πολλοί πηγαίνουν στην εκκλησία μηχανικά. Μάθανε ότι πρέπει να εκκλησιαστούν την Κυριακή, θα ανάψουνε ένα κερί, θα πούνε μια προσευχή και θα φύγουνε. Είναι μια μηχανική διαδικασία. Δεν ξέρουν τι είναι αυτό το κομμάτι της λειτουργίας ή τι είναι αυτή η γιορτή. Και βέβαια είμαστε πιο εξωστρεφείς. Οπότε στις εκκλησίες μας έχουμε πολλούς ανθρώπους, οι οποίοι δεν είναι Ελληνορθόδοξοι. Εμείς εδώ ειδικά λέμε το «Πάτερ ημών» και το «Πιστεύω» στα τουρκικά, γεωργιανά και ρώσικα. Επειδή έχουμε ανθρώπους που είναι Ορθόδοξοι αλλά είναι και των αντίστοιχων εθνικοτήτων. Στους εκκλησίασμα συμπεριλαμβάνονται άνθρωποι από μεικτούς γάμους, εκείνος Τούρκος, η κοπέλα Ελληνίδα. Είχαμε μια κυρία Αμερικανίδα, είχαμε μιαν άλλη Γαλλίδα, είχαμε Γεωργιανή. Οπότε η εκκλησία πλέον δεν μπορεί να είναι ο θεσμός που εξασφαλίζει την ελληνική γλώσσα. Γι' αυτό και η κοινότητα πρέπει να αγγίξει τον νέο της με έναν άλλο τρόπο, για να καταλάβει ότι η γλώσσα είναι βασικό στοιχείο για την ταυτότητα. Αν ξέρεις την ταυτότητά σου, μπορείς να είσαι σε επικοινωνία με τον πολιτισμό σου. Δηλαδή, αν δεν έχεις σχέση με τον πολιτισμό σου, τότε κι η ταυτότητά σου είναι μηχανική. Είναι ένα κομμάτι χαρτί.

Σήμερα, με τα νέα δεδομένα, η ταυτότητά μας περνά βασικά από τη γλώσσα. Διότι μπορεί να είμαι Ρωμηός, να αγαπάω τον πολιτισμό μου, αλλά να μην είμαι θρησκευόμενος. Να μην θέλω να παντρευτώ στην εκκλησία. Γι' αυτό και θέλω να πω ότι τα πράγματα έχουν αλλάξει στην εποχή μας και η γλώσσα είναι απαραίτητο στοιχείο για τον πολιτισμό και την ταυτότητα. Πάντα λέω ένα παράδειγμα ότι με τα παιδιά μου, που πηγαίνουν σε ξένο σχολείο, επιμένω να μιλάνε ελληνικά στο σπίτι. Βεβαίως δεν μπορούν να είναι τόσο κοντά όσο άλλα παιδιά που πηγαίνουν ελληνικό σχολείο με κάτι γιορτούλες, με γνώσεις. Αλλά είπα στο μεγάλο μου γιο «θέλω ένα πράγμα από εσένα. Τα παιδιά σου να μιλάνε ελληνικά.

Τίποτα άλλο δεν θέλω». Δεν μιλάω για θρησκεία, για γάμο, ποια να παντρευθείς, και αν παντρευθείς. Αλλά εάν θα έχεις παιδιά θέλω να μιλάνε ελληνικά. Θεωρώ ότι η γλώσσα είναι βασικό κριτήριο του πολιτισμού και του μέλλοντος της κοινότητας εδώ για να μπορεί να θεωρείται και συνεχίσει ως Ρωμαίικη κοινότητα.

-Αλλά βλέπετε ότι τα νέα παιδιά έχουν δυσκολίες να μιλάνε ελληνικά;

-Δεν είμαι τόσο απαισιόδοξος όσο πριν δέκα χρόνια. Πριν δέκα χρόνια τα παιδιά μας μιλούσαν πολύ άσχημα τα ελληνικά, αλλά τώρα βελτιώνονται. Πρώτον έρχονται πολλοί Ελλαδίτες που ζούνε εδώ, Δεύτερον προσπαθούμε να αναβαθμίσουμε το εκπαιδευτικό μας σύστημα και να αρχίσουν τα παιδιά που δεν μιλάνε ελληνικά να τους μάθουνε από το προνήπιο, δηλαδή να μην τελειώνουν το δημοτικό χωρίς να ξέρουν ελληνικά. Τρίτον τα ταξίδια, η τηλεόραση και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοηθάνε. Και ο κόσμος πια στην Τουρκία είναι πολύ πιο ελεύθερος να μιλάει τη γλώσσα του από ό,τι ήταν πριν. Δηλαδή πας σε ένα εστιατόριο, ακούς ελληνική μουσική, πας σε ένα φιλικό περιβάλλον και μιλάνε ελληνικά, βλέπεις τον Μπουράκ που μιλάει ελληνικά. Οπότε τι γίνεται; Αυτά όλα δημιουργούν μια κοινωνική επικοινωνία ή αλληλεπίδραση. Οπότε σε ενισχύει, σου δίνει κουράγιο να θέλεις να μάθεις και να μιλήσεις καλύτερα ελληνικά. Βλέπω φίλους μας, οι οποίοι πριν 10 χρόνια μιλούσανε πολύ χειρότερα, και τώρα έχουν ένα πιο πλούσιο λεξιλόγιο. Προσπαθούν κάτι καλύτερο να κάνουν και ας είναι 50 χρόνων. Αυτούς τους ανθρώπους, όταν τους αφήσεις ελεύθερους στην παρέα μιλάνε τουρκικά. Αυτό φυσικό είναι. Στην Αμερική τι μιλάνε οι Έλληνες; Οι Τούρκοι της Αμερικής τι μιλάνε; Μιλάνε αγγλικά. Το θέμα είναι να μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά μία στέρεη βάση της γλώσσας τους, να μπορούν να επικοινωνούν και μετά θα έρθει η συνέχεια. Η γλώσσα, όπως είπα και παραπάνω, είναι η ταυτότητά μας. Είναι πλέον το βασικότερο στοιχείο, διότι για να μπορέσεις να έχεις επικοινωνία με τον ελληνικό πολιτισμό πρέπει να ξέρεις τη γλώσσα.

-Έχω μεγάλο ενδιαφέρον για την ετυμολογία και για αυτό τα ελληνικά είναι η αγαπημένη μου γλώσσα. Μιλάω αγγλικά και γερμανικά και τα ελληνικά με βοηθάνε να καταλαβαίνω την σημασία των λέξεων.

-Πώς σκέφτεσαι να χρησιμοποιήσεις τα ελληνικά;

-Άρχισα να μαθαίνω τα ελληνικά εδώ και τέσσερα χρόνια στο Σισμανόγλειο. Μας δίδαξαν ελληνικά στα πλαίσια μιας δράσης κοινωνικής ευθύνης. Τόσοι άνθρωποι έκαναν κόπο και θέλω να βοηθήσω με κάποιο τρόπο.

-Το Σισμανόγλειο;

-Γενικά, την κοινότητα, τα ελληνικά. Με κάποιο τρόπο. Δεν ξέρω πώς, με την δεξιότητα, με την ιδιότητά μου.

-Αυτό είναι εύκολο. Η ρωμαίικη κοινότητα έχει τόσος πολλές ανάγκες. Από τεχνογνωσία έως ανθρώπινο δυναμικό. Εκατό ανθρώπους να έχουμε, πάλι έχουμε δουλειά, διότι είναι πλέον μεγάλη πόλη, είναι σαν ένα παιδί που θέλει να βρει το μέλλον του. Είχε πλούσιους μπαμπάδες και παππούδες, που του κληροδότησαν μία τεράστια περιουσία. Έχει ένα μεγάλο βάρος στις πλάτες του, της ιστορίας, της δόξας, των μύθων. Έχει, επίσης, ένα βάρος πολιτικό που τον αντιλαμβάνονται μέσα από μια ανιδεότητα πολιτική. Είναι ένα παιδάκι το οποίο θέλει να κάνει κάτι αλλά δεν έχει δυνάμεις. Έχει περιουσία, δεν έχει τεχνογνωσία, δεν έχει management skill. Έχει ιστορία, δεν μπορεί να την προβάλει σωστά. Έχει πολλά εμπόδια, τα οποία άλλα μεν τα δημιουργεί η ίδια της, επειδή είναι μια κοινότητα μικρή πλέον με ανασφάλειες, και άλλα δημιουργούνται μέσα από τα χρόνια προβλήματα της πολιτικής και των στερεοτύπων της κοινωνίας.

Οπότε δουλειά και προσφορά πολλή μπορεί να υπάρχει, αρκεί να συνδυαστεί με ορθή, δημοκρατική και διαφανή διοίκηση. Είναι μερικοί άνθρωποι που θέλουν να κάνουν πολλά· κι εγώ μεταξύ αυτών. Δίνουμε αγώνα, αλλά δεν επαρκούμε. Και πολλές φορές δεν καταλαβαίνουμε ότι δεν επαρκούμε, διότι υπάρχουν η προσωπική φιλοδοξία, οι εγωισμοί και η ανασφάλεια. Και δεν έχουμε την παράδοση σε αυτές τις ανατολίτικες κοινωνίες πώς να δουλέψουμε συλλογικά. Οπότε η συλλογική, η δημοκρατική αντιμετώπιση των

πραγμάτων, η διαφάνεια στη διοίκηση θέλει πολλά χρόνια να την εδραιώσεις, διότι το νήμα της ιστορίας κόπηκε. Προσπαθούμε να το δέσουμε. Δεν είναι εύκολο. Πολλή δουλειά κάνουμε, αλλά έχουμε ταχύτητες διαφορετικές. Εάν η Τουρκία αναπτύσσεται 4% το χρόνο, η ρωμαίικη κοινότητα πρέπει να αναπτύσσεται 16% το χρόνο. Σε δώδεκα χρόνια θα βρεθούνε μόνο. Δουλεύω 30 χρόνια συμπληρωμένα για την ρωμαιική κοινότητα. Ήμουν και είμαι στα κοινοτικά μας «εργοτάξια». Στο εργοτάξιο κρατάω τον παλμό της ευρύτερης κοινωνίας. Μπορεί να βγάλει μια τεράστια δυναμική τώρα, ιστορική. Πολιτιστικό κέντρο μπορεί και πρέπει να γίνει!

Ο λόγος που είμαστε πολύ αδύνατοι τώρα είναι που δεν έχουμε επιχειρηματίες. Αυτή η έλλειψη από τη διοίκηση της Ομογένειας έβλαψε τη σωστή διαχείριση, διότι ο επιχειρηματίας θα βάλει στόχους και θα πιέσει να πετύχει τους στόχους.

-Τι θέλατε να αλλάξετε στον εαυτό σας;

-Θα ήθελα να είμαι λιγότερο απαιτητικός ως προς τον εαυτό μου. Χαίρομαι που πολλοί με θεωρούν γενναιόδωρο. Αυτός είναι ο χαρακτήρας μου. Αλλά θα ήθελα να είχα μια δόση απαιτητικότητας με άξονα τον εαυτό μου. Φτάνω στο άκρο της υπερβολής δίνοντας τα όλα. Θα ήθελα να μπορούσα να πω την λέξη «όχι» πιο συχνά.

-Ποιά μουσική θα θέλατε να παίξουν στην κηδεία σας;

-Μου άρεσε πάρα πολύ αυτή η πρωτότυπη ερώτηση. Και ομολογουμένως το έχω ήδη σκεφτεί. Λοιπόν για την κηδεία το σκέφτηκα πολλές φορές. Θέλω μόνον έναν ιερέα και μία καλή χορωδία, η οποία θα αποδίδει σωστά την παραδοσιακή βυζαντινή μουσική. Είμαι πιστά συνδεδεμένος με την εκκλησιαστική μουσική και εύχομαι να καλλιεργείται και να εμπνέει τους νέους ψάλτες με το κωνσταντινουπολίτικο ύφος. Τίποτα άλλο δεν θέλω. Είστε ο πρώτος που το λέω.

Ustalık Belgesi

Εσέρ Γιαζιτζί
(Eser Yazıcı)

Η Εσέρ Γιαζιτζί γεννήθηκε στην Προύσα αλλά μεγάλωσε στον Άγιο Στέφανο, όπου τελείωσε το λύκειο. Έζησε στη Σιγκαπούρη με την οικογένειά της και σπούδασε Αγγλική γλώσσα. Επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη και άνοιξε ινστιτούτο αισθητικής, το 1986 εργάστηκε ως αεροσυνοδός. Είναι παντρεμένη με τον Οράλ Γιαζιτζί και έχει μια κόρη, την Ετζέ Σου. Παρακολουθεί μαθήματα ελληνικής γλώσσας στο Σισμανόγλειο Μέγαρο από το 2011.

Μιχάλης Γουλγούν

Μιχάλης Γουλγούν: Είναι χρυσοχόος με κατάστημα στο Καπαλί Τσαρσί. Είναι παντρεμένος με δυο παιδιά. Μένει στο Μακρυχώρι.

Εσέρ Γιαζιτζί: ***Καλημέρα σας. Πως λέγεστε;***
Μιχάλης Γουλγούν: Καλή σας μέρα. Με λένε Μιχάλη Γιουλγούν.

-Μπορείτε να μας πείτε τι επάγγελμα κάνετε και πως το επιλέξατε;
-Χρυσοχόος είμαι. Το επίλεξα όταν ήμουνα δεκατρία χρονών, δεν είχα να επιλέξω βεβαίως, ο παππούς μου με είχε φέρει σε αυτό το μαγαζί και σαράντα χρόνια είμαι στο ίδιο κατάστημα, στο Καπαλί Τσαρσί.

-Τι ωραία! Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την οικογένειά σας σήμερα;
-Είμαι παντρεμένος, έχω δύο παιδιά που σπουδάζουνε, ένα αγόρι και ένα κορίτσι. Ο γιος μου πάει στο πανεπιστήμιο, είναι η τελευταία του χρονιά.

-Εδώ;
-Εδώ στην Πόλη, βεβαίως, και η κόρη μου τελειώνει το λύκειο και θα αρχίσει πανεπιστήμιο.

-Ποια γλώσσα μιλάνε τα παιδιά σας καλύτερα, ελληνικά ή τουρκικά;
-Και τις δύο γλώσσες.

-Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειάς σας;
-Ο παππούς μου ήτανε από Θεσσαλονίκη και η γιαγιά μου ήταν από την Πόλη. Γνωριστήκανε στην Πόλη και το σόι συνέχισε εδώ.

-Ξέρετε πόσοι Ρωμηοί ζουν σήμερα στην Πόλη; Εσείς σε ποια κοινότητα ανήκετε;
-Η κοινότητα που ανήκω είναι το Μακρυχώρι. Νομίζω οι Ρωμηοί είναι δύο χιλιάδες.

-Μπορείτε να μας πείτε μια τουρκική λέξη στα ελληνικά και μια ελληνική λέξη στα τουρκικά;
-Μια λέξη που πέρασε στα ελληνικά είναι το «σοκάκι» κι από τα ελληνικά στα τουρκικά το «μετοζόρι».

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια τουρκική λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες και ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα καταλάβαινε;
-«Hadi canım”.

-Πιστεύετε ότι έχει αλλάξει η Πόλη τα τελευταία χρόνια; Νοσταλγείτε κάτι από την παλιά Πόλη;
-Ε, βεβαίως έχει αλλάξει πάρα πολύ και βεβαίως νοσταλγώ. Όταν άδειασε η Πόλη με τους δικούς μας και η ποιότητα μαζί τους έφυγε και γέμισε με την Ανατολή. Βεβαίως και αυτοί δικοί μας άνθρωποι είναι αλλά πολύ χάλασε την ομορφιά της Πόλης.

-Τι νοσταλγείτε περισσότερο;
-Νοσταλγία για τα παλιά τα χρόνια. Η Πόλη μας πάλι είναι όμορφη αλλά τα παλιά τα χρόνια ήταν πιο ωραία, αυτό νοσταλγώ.
-Που θα θέλατε να ζείτε;
-Πάλι στην Πόλη.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση εκτός από τη δουλειά σας;
-Μ’αρέσει να καθίσω με την οικογένειά μου, να γυρίσω με την οικογένειά μου, δηλαδή η ζωή μου είναι η οικογένεια μου, τα παιδιά μου, η γυναίκα μου.

-Ποιες λέξεις και φράσεις χρησιμοποιείτε υπερβολικά;
-Όταν μιλάω στα τουρκικά βεβαίως το «canım”.

-Όταν μιλάτε στα ελληνικά;
-Και στα ελληνικά, «αγάπη μου».

-Ποιοι είναι οι πραγματικοί σας ήρωες σας;
-Ο πατέρας μου.

-Ποια μουσική θα θέλατε να παίξουν στην κηδεία σας;
-Στην κηδεία μου; Μουσική; ... Εε, Βυζαντινή μουσική θα έχει στην κηδεία μου νομίζω, ψαλμωδίες.

-Εντάξει, σας ευχαριστώ πολύ.
-Παρακαλώ, χάρηκα που σας γνώρισα.
-Εγώ, χάρηκα που σας γνώρισα.

AŞK İÇİN
MOR MUM
ARABA İÇİN
AÇIK MAVİ MUM
EV İÇİN
PEMBE MUM
KISMET İÇİN
SARI MUM
SANS İÇİN
LİLA MUM
ÇOCUK İÇİN
YEŞİL MUM
HUZUR İÇİN
MAVİ MUM
KARİYER İÇİN

Αλιγιέ Μουτλού (Aliye Mutlu)

Η Αλιγιέ Μουτλού είναι από την Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε Αγγλική Γλώσσα και Λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο 9 Eylül, İzmir. Εργάστηκε ως διευθύντρια σε μια ιδιωτική τράπεζα για 25 χρόνια. Έχει μια κόρη. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο από το 2010. Μαθαίνει ελληνικά επειδή η καταγωγή της είναι από την Ελλάδα και πιστεύει ότι προϋπόθεση του σεβασμού και της ειρήνης είναι να γνωρίσει μία κοινωνία την γλώσσσα και την κουλτούρα της άλλης.

Ειρήνη Δημητριάδου

Η Ειρήνη Δημητριάδη γεννήθηκε στη Χαλκηδόνα. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου (Boğaziçi) και πήρε το διδακτορικό της από το ίδιο πανεπιστήμιο. Έκανε έρευνα στον τομέα Αναλογιστικών Μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο του Waterloo στον Καναδά και στη συνέχεια στο Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια. Εισήγαγε, για πρώτη φορά στην Τουρκία, το μάθημα των "Αναλογιστικών Μαθηματικών", αρχικά στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου. Στη συνέχεια, για το ίδιο θέμα, ίδρυσε το πρώτο μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην Κωσταντινούπολη, στο Πανεπιστήμιο Bahçeşehir. Στο εν λόγω πανεπιστήμιο ανέλαβε και διοικητικά καθήκοντα και είχε την τιμή να είναι η πρώτη Ρωμιά αντιπρύτανης σε τουρκικό πανεπιστήμιο. Σήμερα, στον χώρο της κοινωνικής έρευνας πλέον ετοιμάζει μελέτη με θέμα τη συμβολή των Ρωμιών στην τουρκική παιδεία και συνεχίζει να είναι διδακτικό μέλος στο Πανεπιστήμιο Bahçeşehir.

Αλιγιέ Μουτλού: ***Καλημέρα, πώς λέγεστε;***
Ειρήνη Δημητριάδου: Καλημέρα σας, Ειρήνη Δημητριάδου.

-Τι επάγγελμα κάνετε; Πώς το επιλέξατε;
-Είμαι καθηγήτρια μαθηματικών από το 1980. Η επιλογή μου έγινε ως εξής: όταν ήμουνα μαθήτρια εργαζόμουν για να κερδίσω κάποια χρήματα. Έκανα τεχνική μετάφραση σε ένα πολύ καλό γραφείο που είχε σχέση και με τον τομέα μου, δηλαδή την ηλεκτρομηχανική. Εκεί κατάλαβα ότι δεν είμαι ο άνθρωπος που θα μπει σε ένα γραφείο η ώρα οχτώ και θα βγει η ώρα πέντε, ήθελα κάποια ανεξαρτησία, γι'αυτό η μόνη μου επιλογή ήταν το να γίνω καθηγήτρια και αυτό έκανα.

-Πού διδάξατε μαθηματικά;
-Δίδαξα μαθηματικά στο πανεπιστήμιο αλλά έκανα και ιδιαίτερα μαθήματα στο σπίτι οπότε είχα πρόσβαση και στα παιδιά του γυμνασίου και του λυκείου. Είχα την τύχη να είμαι σε πολύ καλά πανεπιστήμια και δεν είχα πρόβλημα με τα παιδιά αφού τα παιδιά ήδη αγαπούσαν τα μαθηματικά. Αλλά νομίζω το κακό με τα μαθηματικά είναι που τα παιδιά δεν μπορούν να τα συλλάβουν ως ένα μέρος της ζωής τους. Οι καθηγηταί τους μαθαίνουν μόνο αριθμούς και δεν τους δείχνουν ότι τα μαθηματικά είναι μέσα στη ζωή μας. Νομίζω ότι εγώ και μες στο μάθημά μου λέγω τους μαθητάς μου πως θα εξηγούσες αυτό που σας εξηγώ τώρα με φόρμουλες στο μπακάλη σου;

-Ναι, απλά.
-Ναι, απλά, τότε μπορείς να καταλάβεις τη δύναμη των μαθηματικών.

-Πολύ ωραία. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;
-Εγώ δεν είχα αδέλφια. Ο μπαμπάς μου ήταν τέσσερα αδέλφια, ήταν ο μόνος παντρεμένος και ο μόνος που είχε παιδιά. Η μαμά μου δεν πρόφτασε να 'χει αδέλφια γιατί ο μπαμπάς της πέθανε όταν ήταν έξι χρονών. Λοιπόν μεγάλωσα μόνη μου μες στην οικογένεια. Τώρα έχει παραμείνει μόνο μια θεία μου 80 χρονών στην Αθήνα και μερικά ξαδέλφια που τα γνώρισα τώρα τελευταίως και συμφωνούμε πολύ αλλά και αυτά δυστυχώς ζούνε στη Θεσσαλονίκη.

-Στην Ελλάδα.
-Ναι, στην Ελλάδα. Εδώ βέβαια, η οικογένειά μου στην Τουρκία, είναι οι μαθητές μου και οι φίλοι μου. Δεν έχω κανένα συγγενή στην Πόλη.

-Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειάς σας;
-Ο μπαμπάς μου είναι Πολίτης, ζούσαν στη Χαρταλιμή, όλη η οικογένεια επί χρόνια. Η γιαγιά μου είναι από την Ήπειρο αλλά η μαμά μου γεννήθηκε βέβαια στην Πόλη, οπότε είμαστε γνήσιοι Πολίτες.

-Σε ποια κοινότητα ανήκετε;
-Εγώ γεννήθηκα στη Χαλκηδόνα και βαθιά στην ψυχή μου αισθάνομαι Χαλκηδόνια. Τώρα είμαι βέβαια στο Κουρούτσεσμε (Kuruçeşme), στην Ξηροκρήνη. Είμαι η μοναδική ενορίτισσα της Ξηροκρήνης. Την αγαπώ την εκκλησία του Αγίου Δημητρίου βέβαια αλλά βασικά αισθάνομαι Χαλκηδόνια και αισθάνομαι ότι έχω και χρέη προς τη Χαλκηδόνα οπότε όποτε έχουνε συναντήσεις για τα μασκαράτα, για το κόψιμο πίτας αισθάνομαι μέρος της ενορίας μου και πηγαίνω.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια τουρκική λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες κι ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα την καταλάβαινε;
-Αχ, μερικές απ'αυτές τις λέξεις θα είναι το καβούνι, ο γκαζέτετζής, το καρνίγιαρίκ, το κονσέρτο, το βιράζ ... Αυτά είναι μες στην καθημερινότητα μου γιατί εγώ επειδή δεν μορφώθηκα και στα ελληνικά, μετά το δημοτικό πήγα σε ξενόγλωσσα σχολεία, οπότε τα τουρκικά μου ήταν πάντα καλύτερα και γι'αυτό κι όταν μιλώ ελληνικά μεταχειρίζομαι πάρα πολλές τουρκικές λέξεις.

-Έχει αλλάξει η Πόλη τα τελευταία χρόνια; Πόσο και πώς;
-Η Πόλη βέβαια κι έχει αλλάξει. Κυρίως αυτοί που έρχονται απ'έξω βλέπουν τρομερή αλλαγή. Εγώ δεν κολλώ στις αλλαγές, ξεχνώ το παλιό αλλά κάτι που με πειράζει πολύ σε αυτές τις αλλαγές είναι ότι χάνει το χαρακτήρα της τον αυθεντικό και μετά από κάποιο χρονικό διάστημα δεν είναι η πόλη που την ξέρεις εσύ ως δικιά σου πόλη. Αυτές τις αλλαγές η Ευρώπη τις κάνει ως εξής: κρατάει το παλιό όπως είναι και κάνει καινούριες περιφέρειες, χώρους με πιο μοντέρνα χτίσματα και λοιπά, οπότε μπορείς ακόμα να βλέπεις το παρελθόν να ζει μέχρι το σήμερα. Αυτό που καταστρέφουμε εμείς το παρελθόν μας με πειράζει.

-Μπορείτε να σκεφτείτε ένα προτέρημα κι ένα ελάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου;
-Δεν είναι ούτε μεγάλο προτέρημα ούτε και μεγάλο ελάττωμα, αλλά ο Έλληνας παίρνει τη ζωή πιο επιπόλαια, ξέρει να την γλεντήσει και αυτό το περνάει και στους άλλους και νομίζω αυτός είναι ο λόγος γιατί ο κόσμος όλος αγαπάει τα ελληνικά νησιά τόσο πολύ. Ο Τούρκος είναι πιο σοβαρός, πιο εσωστρεφής, πιο σκυθρωπός, πιο αγέλαστος αλλά είναι καλός κατά βάση.

-Ποια είναι η εικόνα που έχετε για την απόλυτη ευτυχία;
-Να μπορείς να χαίρεσαι έστω και με ένα κελάηδημα πουλιού όταν ξυπνάς. Αυτή είναι, να μπορείς να χαίρεσαι τα απλά πράγματα.

-Ποιος είναι ο μεγαλύτερος φόβος σας;
-Νομίζω τους φόβους τους παράγουμε μέσα στο μυαλό μας και επειδή τους παράγουμε οι ίδιοι μας μπορούμε, νομίζω, να τους καταπολεμήσουμε κι όλα. Εγώ μέσα στη ζωή μου κατάφερα να καταπολεμήσω τους φόβους πριν έρθουν. Όπως όταν ήμουνα μικρό παιδί φοβόμουν πάρα πολύ τους σκύλους. Είδα ότι δυσκολεύει τη ζωή μου αυτός

ο φόβος, το καταπολέμησα και τώρα όλοι οι σκύλοι του μαχαλλά μου είναι φίλοι μου. Όχι ότι πάω κοντά τους και τους χαϊδεύω αλλά καταπολέμησα το φόβο μου. Αυτό είναι και για το φόβο του μέλλοντος, για κάθε φόβο προσπαθώ και βρίσκω ένα τρόπο να το καταπολεμήσω.

-Ποιο είναι το αγαπημένο σας απόφθεγμα;
-Καλά αυτό είναι νομίζω κι η φιλοσοφία της ζωής μου ότι «Ποτέ δεν είναι αργά να γίνεις αυτό που θα μπορούσες να έχεις γίνει», είναι ένα απόφθεγμα της Τζωρτζ Έλιοτ, της Αγγλίδας συγγραφέας. Αλλά τώρα τελευταίως νομίζω το αγαπητό μου ποίημα είναι η «Ιθάκη» του Καβάφη που λέει:

"Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ δεν θα βρεις,
αν μέν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει."

Αυτό πιστεύω για τον εαυτό μου και αυτό προσπαθώ να κάνω.

-Τι νοσταλγείτε περισσότερο;
-Ένα κόσμο πιο ειρηνικό.

-Όλοι μας. Ποιο είναι το πιο εξωφρενικό πράγμα που έχετε κάνει;
-Κατά τους άλλους είναι το ότι άφησα το Boğaziçi. Η απόφαση δόθηκε σε μια εβδομάδα μόνο. Ήρθα στο Bahçeşehir και όχι μόνο άλλαξα πανεπιστήμιο αλλά άλλαξα και περιοχή όπου ζούσα γιατί πήγα εγώ και έζησα στο Bahçeşehir επί τρία χρόνια, σε μια περιοχή που δεν υπήρχε ούτε ένας Χριστιανός και όμως ήτανε μια περίοδος, μπορώ να πω η πιο ευτυχισμένη της ζωής μου.

-Ευχαριστώ. Ποιο είναι το αγαπημένο σας ταξίδι;
-Εγώ συνήθως ταξίδεψα λόγω των σεμιναρίων και των συνεδρίων. Ποτέ δεν έκανα το δώρο στον εαυτό μου να ταξιδέψω κάπου που θα ήθελα ως τουρίστρια. Οπότε ένα από αυτά τα ταξίδια ήταν το ταξίδι μου στο Ισραήλ, γιατί είχαμε πάει με μια ομάδα απ'το Boğaziçi, φίλοι μου πολύ καλοί. Το συνέδριο ήταν υπέροχο. Είχαμε την ευκαιρία να δούμε τα Ιεροσόλυμα και μετά παραχωρήσαμε λίγο χρόνο για τον εαυτό μας και είδαμε Τελ Αβίβ, Χάιφα. Οπότε πήρα μια γενική άποψη από το Ισραήλ.

-Εντυπώσεις καλές;
-Εντυπώσεις καλές, πολύ καλές, αλλά κατάλαβα τί θα πει να ζεις σε μια φονταμενταλιστική χώρα, το να είναι υποχρεωμένη η καθηγήτρια που έχει οργανώσει όλο το συνέδριο να φορεί περούκα διότι ήτανε παντρεμένη. Ήταν η πρώτη φορά που είδα τι θα πει φανταμενταλισμός. Κι αυτό με βοηθάει να καταλάβω τους τώρα διοικούντες.

-Ποιο είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό σας;
-Ότι βαριέμαι πολύ γρήγορα.

-Ποιο χαρακτηριστικό προτιμάτε περισσότερο σε κάποιον;
-Αν κάποιος είναι φίλος μου θα πρέπει να τον βασίζομαι και να διασκεδάζω μαζί του, να διασκεδάζω με πολύ απλά πράγματα, όπως να μπορώ να γελώ.

-Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στους φίλους σας;
-Την ειλικρίνεια.

-Ποια είναι η καλύτερη συμβουλή που σας έχουν δώσει;
-Καλά ένας καθηγητής κάποτε με είχε πει το να έχω τη δύναμη να αποκοπώ από κάτι, πριν αυτό με εξαντλήσει. Και αυτό προσπαθώ και το κάνω.

-Διαλέξτε πέντε λέξεις που περιγράφουν τον εαυτό σας.
-Καλά, εγώ νομίζω ότι παρά να πω εγώ το τι είμαι θα ήθελα κάποιος άλλος να πει τι είμαι, γι'αυτό δε θα μπορέσω να πω κάτι το ιδιαίτερο.

-Εντάξει. Ποια μουσική θα θέλατε να παίξουν στην κηδεία σας;
-Αχ καλά, ωραία. Αν θα ήταν αυτή η ελληνική θα ήθελα Χατζιδάκι. Αν ήτανε κλασική θα ήθελα το Αντάτζιο του Αλμπινόνι και πάντα, πάντα θα ήθελα οπωσδήποτε τον Πιαζόλα, ένα ταγκό απ'τον Πιαζόλα. Και τα τρία μαζί θα ήταν βέβαια υπέροχα.

-Allah geçinden versin. Τι θεωρείτε ως έσχατο βαθμό δυστυχίας;
-Αχ, να τα έχεις όλα και μην το ξέρεις και να αιθάνεσαι δυστυχισμένα ενώ όλα γύρω σου είναι πάρα πολύ καλά.

-Που θα θέλατε να ζείτε;
-Ένα μέρος ποτέ δεν θα με αρκούσε. Θα ήθελα να έχω επιλογές. Η ρουτίνα είναι αυτό που με πλήττει πολύ. Δεν έχω ένα μέρος που θα ήθελα να ζήσω. Θα ήθελα να είχα την οικονομική ευχέρεια, την άνεση και δυνατότητα να μπορώ να ζω σε διαφορετικά μέρη, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα. Να ζω και μέσα στη φύση, μόνο τρεις μήνες μπορεί, και ένα μέρος της ζωής μου να είναι πολύ μέσα σε έντονη κοινωνική ζωή. Αυτό βέβαια είναι δύσκολο να το κάνω αλλά καταφέρνω κατά κάποιο τρόπο, να το κάνω.

-Καλή τύχη! Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;
-Μια ζωή έχει περάσει σε πανεπιστήμια, αγαπώ αυτό που κάνω. Μ' αρέσει να είμαι με τους μαθητάς μου, αυτό είναι η η κυρίως μου απασχόληση αλλά βέβαια μ' αρέσουν τα ταξίδια πολύ γιατί νομίζω αυτά με δίνουν ενέργεια για να κάνω το έργο που έχω κάνει σε όλη μου τη ζωή.

-Σε ποιες περιπτώσεις λέτε ψέματα;
-Μόνο όταν πρέπει να αναβάλω ή να ακυρώσω ένα ραντεβού.

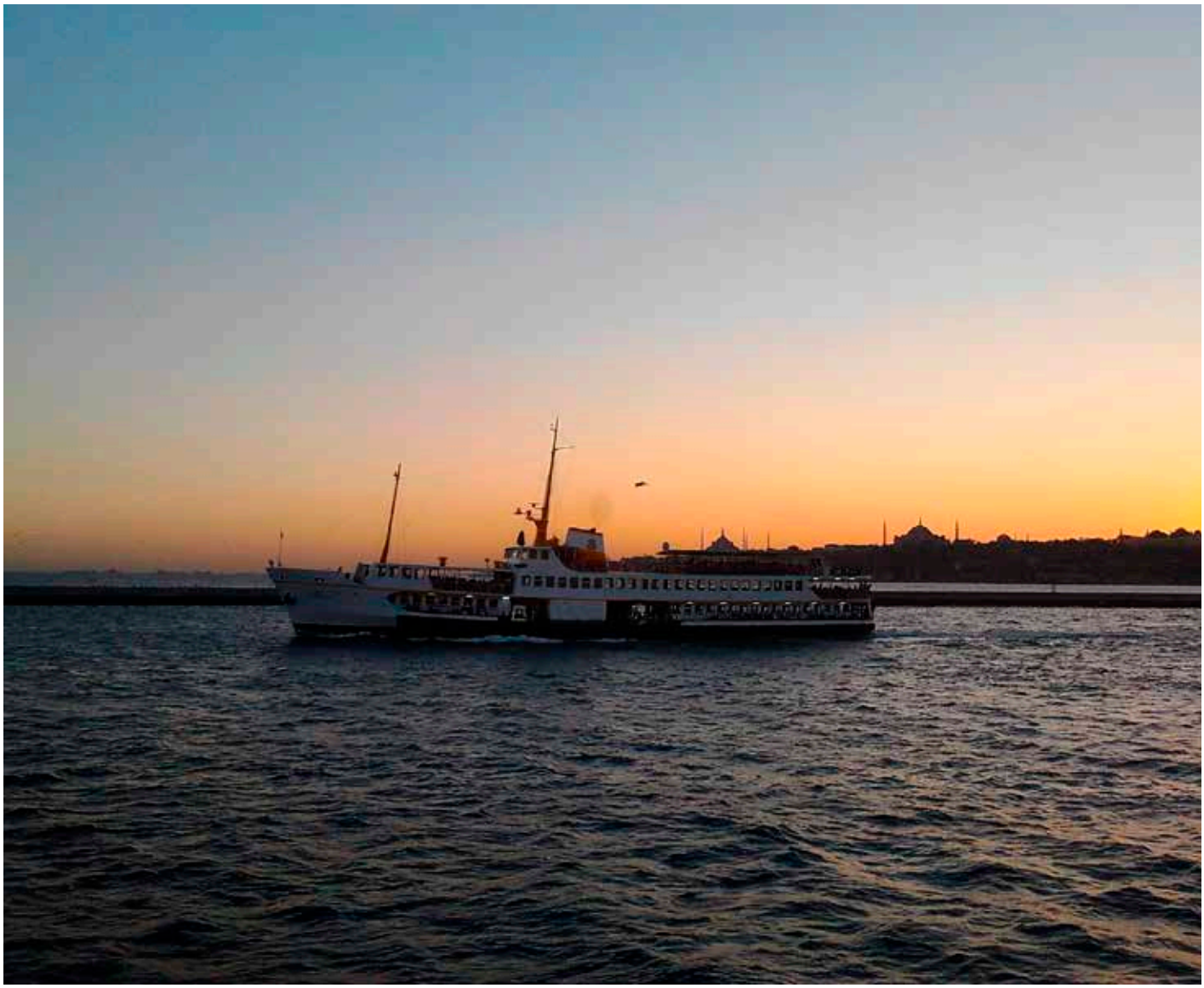

-Τι απεχθάνεστε περισσότερο στον εαυτό σας;

-Το ότι βαριέμαι αυτό που κάνω μετά από ένα χρονικό διάστημα, γιατί αυτό με δίνει την υποχρέωση να πρέπει πάντα να έχω την δύναμη να βρίσκω κάτι καινούριο, γα να μπορέσω να επιζήσω.

-Για ποιο πράγμα μετανιώνετε περισσότερο;

-Δεν έχω μετανιώσει για κάτι ειδικά. Θα ήθελα να κάνω μουσική αλλά αυτό ήταν δύσκολα στα χρόνια μου. Δεν ξέρω αν θα την έκανα αν ήμουν πιο ευτυχισμένη από τώρα, οπότε επειδή όλες οι επιλογές που έκανα ήταν οι δικές μου επιλογές, δεν έχω μετανιώσει για κάτι που έχω κάνει.

-Πότε και πού υπήρξατε πιο ευτυχισμένη ;

-Καλά και πάλι θα πω ότι δεν είχα κάποιο σημείο που είπα "ουάου", αυτό είναι η πιο ευτυχισμένη μου στιγμή. Έχω ζήσει στα πανεπιστήμια. Ο πανεπιστημιακός χώρος πάντα με έκαμνε ευτυχισμένη αλλά νομίζω ότι το να είσαι ευτυχισμένη είναι κάτι που το παράγεις η ίδια σου. Τη στιγμή που δεν είμαι πλέον ευτυχισμένη ο Θεός με έχει δώσει τη δύναμη, ή η λογική μου με έχει δώσει τη δύναμη να μπορώ να κάνω κάτι καινούριο και να αισθάνομαι πάλι ευτυχισμένη.

-Ποιοι είναι οι αγαπημένοι σας συγγραφείς;

-Α καλά, εγώ απ΄το γυμνάσιο έχω μάθει να διαβάζω Hemingway, έχω μάθει να διαβάζω James Joyce, Shakespeare αλλά νομίζω και το τι διαβάζεις αλλάζει με το χρόνο. Τώρα ενδιαφέρομαι πιο πολύ με την ιστορία, με βιογραφίες. Οπότε εκεί είναι το τι λένε παρά το πώς το λένε. Κάποιος συγγραφέας πάντως που με έχει αγγίξει πολύ στα τελευταία χρόνια είναι, το έργο του βέβαια, το «Waterland» του Graham Swift. Μπορεί να μην να είναι πάρα πολύ γνωστός συγγραφέας αλλά το «Waterland» για την περίοδο που το διάβασα με βοήθησε πάρα πολύ. Τον Καζαντζάκη βέβαια και τον αγαπώ. Ο Καβάφης είναι ένας από τους αγαπητούς μου ποιητάς, η «Σονάτα του Σεληνόφωτος» του Ρίτσου μ' αρέσει πάρα πολύ και από τους Τούρκους αισθάνομαι πολύ κοντά στην Elif Şafak, γιατί είχα την τύχη να την γνωρίσω κιόλα. Ήταν καθηγήτρια

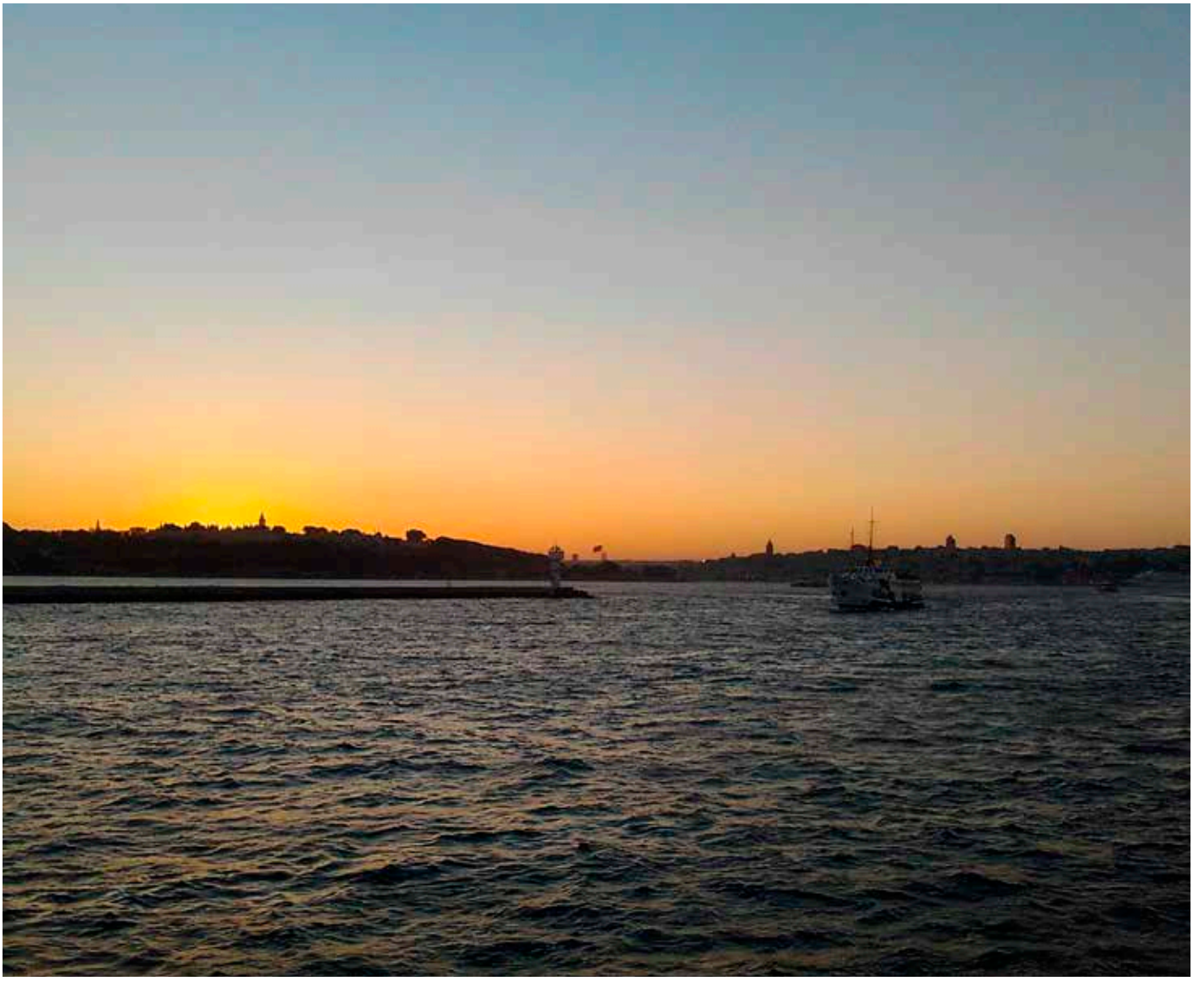

του πανεπιστημίου μας κάποτε, οπότε είχα την ευκαιρία να κουβεντιάσω μαζί της και νομίζω ότι είναι ένα complicated person. Τώρα ελληνικά εσείς θα το μεταφράσετε αυτό. Οπότε την βρίσκω πολύ κοντά στον εαυτό μου και μ' αρέσει να την διαβάζω.

-Ποιοι είναι οι πραγματικοί ήρωές σας;

-Έχω δύο ήρωες και αυτοί είναι οι μοναδικοί, μοναδικοί ήρωες μου. Η καθηγήτρια μου του πιάνου όταν ήμουν έξι, εφτά χρονώ, μια τέλεια καθηγήτρια πιάνου, ένας τέλειος άνθρωπος, η Koharik Gazarosyan. Αυτή με έχει χαράξει όλη την πορεία της ζωής μου. Και μετά ήταν ο σύμβουλος μου, ενώ έκανα το διδακτορικό μου, ο καθηγητής Murat Sertel, και αυτός έχει χαράξει το δεύτερο μέρος της ζωής μου και το χρεωστώ σ'αυτόν το ό,τι είμαι σήμερα.

-Ποιο θεωρείτε τη μεγαλύτερη σας επιτυχία;

-Ναι, επιτυχία... Είχα μια επιτυχία και γι'αυτό και είμαι τόσο υποχρεωμένη στον Murat Sertel. Πήγα στην Αμερική στο 1980, δηλαδή πάνω από σαράντα χρονών, έμαθα ένα καινούριο κλάδο μαθηματικών που τον λένε «αναλογιστικά μαθηματικά», έχουν να κάνουνε με τα μαθηματικά των α.. insurance ..;

-...ασφάλεια;

-Ναι, των ασφαλειών και ήμουνα η πρώτη που το έφερα αυτό το θέμα στην Τουρκία, μετά από εμένα άνοιξε το Hacettepe ένα department, τμήμα σε αυτό το θέμα, και μετά εγώ ήμουνα που άνοιξα στην Πόλη ένα masters σε αυτό το θέμα. Οπότε αυτό ήταν επιτυχία γιατί χάραξα ένα καινούριο δρόμο στην ακαδημαϊκή καριέρα της Τουρκίας. Αυτό το θεωρώ επιτυχία μου.

-Συγχαρητήρια και σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τις απαντήσεις.

-Εγώ ευχαριστώ γιατί με κάνατε να σκεφτώ για τον εαυτό μου και ανάλυσα ορισμένα πράγματα ενώ ετοιμαζόμουν για αυτές τις ερωτήσεις.

Αλιγιέ Μουτλού
(Aliye Mutlu)

Η Αλιγιέ Μουτλού είναι από την Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε Αγγλική Γλώσσα και Λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο 9 Eylül, İzmir. Εργάστηκε ως διευθύντρια σε μια ιδιωτική τράπεζα για 25 χρόνια. Έχει μια κόρη. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο από το 2010. Μαθαίνει ελληνικά επειδή η καταγωγή της είναι από την Ελλάδα και πιστεύει ότι προϋπόθεση του σεβασμού και της ειρήνης είναι να γνωρίσει μία κοινωνία την γλώσσσα και την κουλτούρα της άλλης.

Βασίλειος Κυρόπουλος

Βασίλειος Κυρόπουλος: Γεννήθηκε το 1943 στην Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Istanbul. Είναι παντρεμένος, έχει ένα γιο και ένα εγγονάκι.

Αλιγιέ Μουτλού: ***Καλησπέρα. Πώς λέγεστε;***
Βασίλειος Κυρόπουλος: Βασίλειος Κυρόπουλος.

-Τι επάγγελμα κάνετε; Πώς το επιλέξατε;
-Τώρα είμαι συνταξιούχος. Παλαιότερα είχα και κατάστημα και τα τελευταία 15 χρόνια ήμουνα καθηγητής.

-Που διδάξατε;
-Στη Μεγάλη του Γένους Σχολή.

-Γεννηθήκατε στην Πόλη. Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειας σας;
-Γεννήθηκα στην Πόλη και ο πατέρας μου και η μητέρα μου γεννήθηκαν στην Πόλη. Οι παππούδες της μάνας μου ο πατέρας ήτανε από την Αρβανιτιά. Ο πατέρας του μπαμπά μου Πολίτης κι εκείνος από την Πόλη.

-Φοιτήσατε σε κοινοτικό σχολείο; Σπουδάσατε εδώ ή στο εξωτερικό;
-Εδώ σε κοινοτικό σχολείο και σπούδασα εδώ στην Πόλη, στο Πανεπιστήμιο Ιστανμπούλ, Κωνσταντινούπολη.

-Τα παιδιά σας φοίτησαν σε κοινοτικό σχολείο;
-Σε κοινοτικό σχολείο φοίτησε και ο γιος μου, έναν γιο έχω, και σπούδασε στην Αθήνα. Στο τμήμα Παιδαγωγία.

-Δουλεύει στην Πόλη τώρα;
-Δουλεύει στην Πόλη τώρα, στην Κωνσταντινούπολη.

-Ποια απο τις δύο γλώσσες ελληνικά-τουρκικά θεωρείτε ότι μιλάτε καλύτερα;
-Και τις δύο τις μιλώ καλά, δεν υπάρχει διαφορά.

-Ποια από τις δύο γλώσσες ελληνικά-τουρκικά, μιλάνε τα παιδιά σας καλύτερα;
-Επειδή ζούμε εδώ και διαβάσαμε σε ελληνικά σχολεία και τις δύο γλώσσες τις μιλούμε καλά.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μία λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες κι ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα καταλάβαινε;
-«Σεφταλιά», εκείνοι τα λένε «ροδάκινα».

-Διαβάζετε; Ποια είναι η σχέση σας με το βιβλίο; Με την τέχνη;
-Με το βιβλίο έχω σχέση, διαβάζω πολύ. Με την τέχνη όχι και τόσο.

-Για παράδειγμα;
-Τα κλασικά βιβλία ως επί το πλείστον.

-Μπορείτε να μας πείτε ένα Έλληνα κι ένα Τούρκο άνθρωπο των γραμμάτων, λογοτέχνη, ηθοποιό, δημοσιογράφο...;
-Αγαπώ από τους Τούρκους τον Γιασάρ Κεμάλ (Yaşar Kemal) και από τους Έλληνες τον Νίκο Καζαντζάκη.

-Τι σημαίνει για εσάς «μόρφωση» γενικά; Πώς επηρεάζει η γλώσσα την μόρφωση;
-Όποιος μιλάει καλά τα ελληνικά, την κάθε γλώσσα, τον θεωρώ μορφωμένο.

-Πόσοι είναι οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη; Υπάρχει αύξηση ή μείωση στον αριθμό των μελών της;
-Περίπου δυόμισι ή τρεις χιλιάδες. Στην σημερινή μας εποχή είναι σταθερός αριθμός. Πριν πολλά χρόνια ήμασταν πάρα πολλοί, περίπου εβδομήντα, ίσως και εκατό χιλιάδες.

-Πόσες κοινότητες υπάρχουν σήμερα στην Πόλη; Η κάθε κοινότητα έχει δική της διοίκηση; Σε ποια κοινότητα ανήκετε εσείς;
-Εγώ ανήκω στην κοινότητα Τσεγκέλκιοϊ και έχει περίπου τριάντα κοινότητες. Κάθε κοινότητα έχει τη δικιά της διοίκηση και φροντίζει για τα προβλήματα της κοινότητος.

-Πού συναντιούνται οι Ρωμηοί της Πόλης κυρίως, σε εκδηλώσεις, στην εκκλησία;
-Γενικώς στις εκκλησίες συναντιούνται και σε ιεροπραξίες, σε βαπτίσεις, σε γάμους.

-Η Ρωμαίικη κοινότητα έχει μια ιδιαίτερη πολιτιστική ζωή;
-Έχει δύο ημερήσιες εφημερίδες, την «Απογευματινή» και την «Ηχώ».

-Πώς μπορείτε να τις διαβάσετε ;
-Τις αγοράζουμε, πωλούνται στα πρακτορεία και αγοράζουμε και διαβάζουμε.

-Υπήρχαν την εποχή σας μεικτοί γάμοι, γάμοι ανάμεσα σε Ρωμηούς και Τούρκους; Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι; Το θεωρείτε θετική ή αρνητική εξέλιξη;
-Υπήρχαν μεικτοί γάμοι και σήμερα υπάρχουν. Με τις σημερινές συνθήκες, που δεν υπάρχουν πολλοί Ρωμηοί στην Πόλη, το θεωρώ θετικό.

-Πώς θα αντιμετωπίζατε μια τέτοια προοπτική για το παιδί σας;
-Θα ήθελα να παντρευτεί μα κάποιον με την ίδια κουλτούρα, όπως και παντρεύτηκε. Όταν λέω κουλτούρα δεν είναι μόνο η θρησκεία. Υπάρχουνε Χριστιανοί μεν αλλά άλλη κουλτούρα έχουν.

-Ξέρετε άλλες «κοινότητες»-«μειονότητες» της Πόλης; Έχετε σχέσεις;
-Αρμένιοι, Εβραίοι και Συριανοί, αυτές είναι οι μειονότητες της χώρας μας. Με Αρμεναίους έχω σχέσεις, με τους Εβραίους και τους Συριανούς όχι.

-Σε ποια περιοχή της Πόλης ζείτε;
-Στο προάστιο του Τσεγκέλκιοϊ.

-Έχει αλλάξει η Πόλη; Σας αρέσουν οι αλλαγές;
-Όχι και πολύ. Έχει αλλάξει πάρα πολύ δυστυχώς.

Έχουν αλλάξει πολλά πράγματα και νοσταλγούμε τα παιδικά μας τα χρόνια.

-Τι συγκεκριμένα νοσταλγείτε;
-Το μπακάλικο, το μανάβικο, τα καφενεία. Οι παιδικοί οι φίλοι είχαμε απασχολήσεις διαφορετικές. Τώρα όμως βλέπω τα παιδιά με τους υπολογιστές και άλλο τίποτα.

-Θεωρείτε την Πόλη κοσμοπολίτικη πόλη, μητρόπολη;
-Η πόλη μας είναι κοσμοπολιτική, μεγάλη και μπορώ να πω ότι είναι η αρχόντισσα όλη της οικουμένης.

-Θα ενθαρρύνατε ένα ξένο να εγκατασταθεί στην Πόλη;
-Βεβαίως, θα ήθελα πολύ να έρθουν, προπαντός γνωστοί μου, φίλοι μου, να έρθουν στην Πόλη μου. Θα ζήσουν πιο ωραία, θα απολαύσουν την ομορφιά της Πόλεως.

-Αν φεύγατε από την Πόλη σε ποια χώρα/πόλη θα θέλατε να μεταναστεύσετε-ζήσετε;
-Σε μακρινή χώρα, Καναδά, Αυστραλία παραδείγματος χάριν.

-Μπορείτε να σκεφτείτε ένα προτέρημα κι ένα ελάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου; Κάτι που υπάρχει ως στερεότυπο αλλά το πιστεύετε ή δεν το πιστεύετε κι εσείς;
-Δεν βλέπω καμία διαφορά μεταξύ του Τούρκου και του Έλληνα. Ό,τι σφάλματα έχουν οι Έλληνες τα έχουνε και οι Τούρκοι, όσα καλά προτερήματα έχουν οι Τούρκοι τα έχουν και Ελληνες. Είμαστε της ίδιας γεωγραφίας οι άνθρωποι. Να το πω και τουρκικά «aynı coğrafyanın insanlarıyız”. Εσύ που πας στην Καβάλα βλέπεις διαφορά με τον Έλληνα με τον εδώ, τον Τούρκο;

-Ναι, βλέπω.
-Βλέπεις;

-Ναι, βλέπω γιατί πίνουν καφέ με μεγάλη διάθεση αλλά εμείς στην Πόλη μόνο τρέχουμε, τρέχουμε, τρέχουμε…
-Στρες έχουμε εμείς δηλαδή;

-Ναι, στην Πόλη.
-Ε, καλά.

-Ξεχάσαμε την απόλαυση στη ζωή μας.
-Σωστό αυτό. Ο Έλληνας αγαπάει το γλέντι. Αγαπάει όσο τη δουλειά τόσο και την απόλαυση. Δεν τους έζησα πολύ για να τους ξέρω, αλλά τα ακούω.

-Υπάρχουν σχέσεις μεταξύ των Ρωμιών που ζούνε στο εξωτερικό και όσων έμειναν εδώ;
-Υπάρχουν. Δεν ξεχνούν την Πόλη. Ακόμα και να γεράσουν, έρχονται και θυμούνται τα παιδικά τους χρόνια.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;
-Μου αρέσει να διαβάζω παλιά βιβλία. Μου αρέσει να ενδιαφέρομαι με την οικογένειά μου, με το εγγονάκι μου. Μ’ αρέσει η κοινωνική ζωή.

-Τι σημαίνει ευτυχία για σας;
-Αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ των ανθρώπων. Οικογένεια είτε φίλοι. Αυτό φέρνει την ευτυχία.

-Ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερη σας επιτυχία;
-Να αποκτήσω οικογένεια, να έχω το εγγονάκι μου. Μεγαλύτερη επιτυχία για μένα είναι που ‘χω φέρει και έχω αράξει στις καθημερινές τρικυμίες της ζωής το πλοίο στο λιμάνι.

-Ποιο είναι το αγαπημένο σας απόφθεγμα, ρητό, φράση;
-Όταν υψώνεστε να σέβεστε τους ανθρώπους που αντικρίζετε διότι τους ίδιους θα αντικρίσετε όταν κατεβαίνετε κάτω.

-Ποια μουσική θα θέλατε να παίξουν στην κηδεία σας;
-Εκκλησιαστικήμουσική. Άλλο τι εμείς; Όχι Μπετόβεν που είναι στους Φράγκους, όχι cenaze marşı, όχι τέτοια πραγματα, όχι. Το εκκλησιαστικό, το ηθισμένο, όπως λένε, όπως όλοι και εμείς. Τι λένε ξέρεις; Να έχεις, λέει, μόνο τέσσερις φίλους στον κόσμο σε φτάνει. Γιατί άμα πεθάνεις, λέει, τέσσερις θα σε κουβαλήσουνε. Όχι παραπάνω, αρκετοί είναι αυτοί να σε πιάσουν και να σε κουβαλήσουν στη κηδεία.

-Έχετε κάτι να μας πείτε;
-Έχω να πω τα συγχαρητήρια μου για σένα που έχεις τέτοιες απασχολήσεις, ωραία πράγματα. Σε συγχαίρω.

-Ευχαριστώ πάρα πολύ και ευχαριστώ πάρα πολύ για τις ειλικρινείς απαντήσεις. Καλή σας μέρα.
-Να΄ σαι καλά.

Ιλάι Ορς
(İlay Ors)

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Τελείωσε το Γερμανικό Σχολείο και σπούδασε Κοινωνιολογία και Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου (Boğaziçi). Συνέχισε τις σπουδές στην Κοινωνική Ανθρωπολογία στο University College London (M.Sc.) και στο Harvard University (Ph.D.). Από το 2007 εργάζεται ως καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο Istanbul Bilgi University. Έχει δημοσιεύσει μελέτες για τους Κωνσταντινουπολίτες στην Πόλη και στην Αθήνα. Εχει δύο γιούς, τον Άλεξ και τον Ντένις. Άρχισε να μαθαίνει ελληνικά το 1997 για την έρευνά της. Το 2015-6 ολοκλήρωσε το Γ΄ επίπεδο στο Σισμανόγλειο.

Βύρων Ματαράγκας

Βύρων Ματαράγκας: Ο Βύρων Ματαράγκας γεννήθηκε στην Πόλη. Σπούδασε στη Νομική Σχολή του πανεπιστημίου Αθηνών και συνέχισε τις μεταπτυχιακές του σπουδές και το διδακτορικό του στο Παρίσι. Υπηρέτησε στο διπλωματικό σώμα. Το 1996 συνέχισε την ακαδημαϊκή του καριέρα στην Ελλάδα και από το 2014 ζει και εργάζεται στην Πόλη.

Ιλάι Ορς: ***Χαίρετε. Μπορείτε να πείτε κάποια λόγια για σας; Πού γεννηθήκατε, πού σπούσατε.***

Βύρων Ματαράγκας: Χαίρετε. Ονομάζομαι Βύρων Ματαράγκας. Γεννήθηκα στην Κωνσταντινούπολη, στα Ταταύλα, στο Κουρτουλούς (Kurtuluş) και έζησα εδώ μέχρι τα 18 μου, όταν έφυγα με την μητέρα μου, τον πατέρα μου τον είχαν απελάσει νωρίτερα, και πήγαμε στην Ελλάδα. Σπούδασα στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά πήγα στη Γαλλία όπου έκανα τις μεταπτυχιακές μου σπουδές. Πήρα δύο μεταπτυχιακά και το ντοκτορά μου στα Νομικά, στο διεθνές δίκαιο. Τα επτά χρόνια που έζησα στο Παρίσι είναι τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου. Τέλος πάντων αναγκάστηκα να φύγω. Βέβαια τότε το 1980, το να επιστρέψει κανείς στην Τουρκία, και για έναν Ρωμηό, δεν ήταν μια καλή προοπτική, ήταν δύσκολα χρόνια στην Τουρκία. Και έτσι παρά την θέλησή μου επέστρεψα στην Ελλάδα. Αλλά τα χρόνια εκείνα η ζωή στην Ελλάδα ήταν ωραία. Δεκαετία του 70, 80. Ένα όνειρο που είχα ήτανε να γίνω διπλωμάτης και έγινα. Έδωσα εξετάσεις στο Υπουργείο Εξωτερικών και πέτυχα. Για ένα χρόνο εργάστηκα στην νομική υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, μετά έδωσα τις εξετάσεις και έγινα διπλωμάτης. Ως διπλωμάτης, υπηρέτησα στην κεντρική υπηρεσία στο Ιράν. Ήτανε δύσκολα χρόνια, ήταν ο πόλεμος Ιράν-Ιράκ. Και ενώ η γενιά μου δεν γνώρισε πόλεμο, εγώ γνώρισα σύγχρονο πόλεμο. Ο σύγχρονος πόλεμος είναι περιφερειακός πόλεμος. Ήτανε ένα επαναστατικό καθεστώς στο Ιράν, καθεστώς της ισλαμικής δημοκρατίας. Η ζωή ήταν πολύ δύσκολη. Στην συνέχεια επέστρεψα στην Ελλάδα. Το 1996 μπήκα με ένα ερευνητικό πρόγραμμα στο Πάντειο πανεπιστήμιο όπου και έμεινα. Και θέλησα να μείνω στη ακαδημαϊκή σταδιοδρομία σαν καθηγητής. Γενικά στην ζωή δεν μας έρχονται όλα όπως τα θέλουμε. Εγώ ήθελα να ζήσω στην Ευρώπη. Δεν ήθελα να επιστρέψω στην Ελλάδα. Βέβαια έτσι έχω μία εμπειρία από την διπλωματία, διότι εάν είχα κάνει μόνο ακαδημαϊκή σταδιοδρομία από την αρχή δεν θα την είχα. Είναι μια εμπειρία την οποία οι άλλοι συνάδελφοι μου δεν έχουν.

-Αυτό είναι κάτι που σας βοήθησε στην ακαδημαϊκή σας έρευνα;

-Ασφαλώς. Όταν διδάσκω κυρίως διπλωματική ιστορία ή διεθνείς σχέσεις, ακόμα και διεθνές δίκαιο, αυτά που λέω δεν μπορεί να τα πεί κάποιος που δεν έχει την διπλωματική εμπειρία που έχω εγώ. Τώρα πέρασαν τα χρόνια, και όπως ξέρουμε η ζωή κάνει κύκλους. Στα γαλλικά το λένε «la circle de la vie», “hayat çemberleri” το λέτε στα τουρκικά. Ύστερα από 40 χρόνια, και ποιός θα το έλεγε, επέστρεψα στην γενέτειρά μου, για να εγκατασταθώ και να συνεχίσω εδώ την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία μου. Και είμαι πολύ ευτυχής για αυτό. Στα τέλη του 90, κάτι τέτοιο δεν το είχα σκεφτεί.

-Δεν είχατε φανταστεί το «μια μέρα θα γυρίσω στην Πόλη»;

-Όχι. Δεν το είχα φανταστεί αλλά να που έτυχε. Έκλεισε ένας κύκλος ζωής και το Σεπτέμβριο 2014, άρχισε ένας κύκλος ζωής. Είμαι ευτυχισμένος που ζω εδώ και δόξα στο Θεό γι’αυτό.

-Έχετε μεγαλώσει πολύγλωσσος και μετά μάθατε

και άλλες γλώσσες. Μπορείτε να μας πείτε για την πολίτικη γλώσσα; Τις διαφορές της από τα ελληνικά;

-Εμείς που γεννηθήκαμε και ζήσαμε εδώ αναγκαστικά μαθαίναμε δύο γλώσσες: στο σπίτι ελληνικά, αλλά στο δρόμο έξω τουρκικά. Τότε σε όλα τα σχολεία στην τετάρτη τάξη δημοτικού υπήρχε μία ξένη γλώσσα και αυτή ήταν τα γαλλικά. Μετά μπήκαν και τα αγγλικά. Εγώ ως μαθητής είχα κλίση στα φιλολογικά μαθήματα, ιστορία, ξένες γλώσσες. Στο Γυμνάσιο και το Λύκειο μαζί με τα μαθήματα του σχολείου αφιέρωνα χρόνο για τις ξένες γλώσσες επειδή μ'ενδιέφερε. Ξέρετε η Κωνσταντινούπολη εκείνα τα χρόνια, το 50, ήτανε μια πολύ κοσμοπολίτικη πόλη. Περπατούσες στο Πέρα, στην İstiklal caddesi, και άκουγες πάρα πολλές γλώσσες. Και τα παιδιά μεγαλώσαμε με Τούρκους, με Αρμεναίους, με Εβραίους. Και κάναμε παρέα χωρίς να κάνουμε καμία διάκριση μεταξύ μας. Στα παιδικά ή νεανικά πάρτι τους καλούσαμε όλους. Τα χρόνια εκεί στα νησιά, ιδίως στην Πρίγκηπο, όλοι μαζί κάναμε παρέα. Και οι οικογένειές μας ζούσανε έτσι. Θυμάμαι στο σπίτι μας, στο Κουρτουλούς, η πόρτα ήταν διαρκώς ανοιχτή, ήτανε ένα φιλόξενο σπίτι. Η μητέρα μου έμπαινε στην κουζίνα και έφτιαχνε, έφτιαχνε και ερχόντουσαν οι επισκέπτες, οι μισαφιραίοι που λέγαμε, Τούρκοι, Αρμένιοι, Εβραίοι, Ιταλοί. Στην πολυκατοικία μέναμε όλοι μαζί.

-Πώς μπορεί κάποιος να περιγράψει την διαφορά ανάμεσα στα πολίτικα και τα ελληνικά ;

-Η διαφορά τους είναι έντονη. Εγώ προσωπικά, ίσως και εσείς, γιατί ζήσατε στην Ελλάδα, όταν μιλάτε ελληνικά, τα μιλάτε με γλυκιά προφορά, που δεν έχουν οι Ρωμηοί. Εδώ οι Ρωμηοί όταν μιλάνε ελληνικά τα μιλάνε με βαριά προφορά. Ίσως το 50, 60 δεν ήταν τόσο έντονο αλλά τώρα είναι πολύ έντονο.

-Φαίνεται από την προφορά ή και από τις λέξεις;

-Βέβαια κι από τις λέξεις αλλά και από την προφορά. Το λάμδα είναι βαρύ. Κάποια φωνήεντα είναι βαριά, το α πάει μέσα, αυτό το αραβικό το α, πάει μέσα η γλώσσα. Λέξεις υπάρχουν πάρα πολλές, το «γιαβρί μου», «τζιέρι μου»... και να ένα γνωστό που είπε κάποια: «Μου είπε ο κομισέρης να πω τον γιο μου να περάσει απο καρακόλι να πάρει τον τεσκερέ του.»

-Θέλει μετάφραση για κάποιον απο την Ελλάδα, έτσι δεν είναι;

-...βεβαίως, δεν μπορεί να το καταλάβει. «Κομισέρης» είναι από τα γαλλικά, commissair, αλλά χρησιμοποιείται και στα τούρκικα, είναι ο διευθυντής αστυνομικού τμήματος. «Καρακόλι», καρακόλ είναι το αστυνομικό τμήμα. «Τεσκερέ», η λέξη είναι αραβική, έχει πολλές έννοιες, εδώ σημαίνει απολυτήριο στρατού. «Τεσκερέ» επίσης είναι και άδεια, ως λόγου χάρη για να περάσουν ξένα στρατεύματα από τουρκικό έδαφος, απαιτείται άδεια της Βουλής. Αυτή η άδεια λέγεται «τεσκερέ».

-Σας ευχαριστώ πολύ.

-Κι εγώ σας ευχαριστώ.

Ιλκέ Μπερεκετλί Ζαφειρακόπουλος (İlke Bereketli Zafirakopulos)

Η Ιλκέ Μπερεκετλί Ζαφειρακόπουλος γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε μηχανικός παραγωγής και έκανε διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο Γαλατάσαραϊ, όπου εργάζεται σήμερα ως καθηγήτρια. Μαθαίνει ελληνικά επειδή είναι παντρεμένη με Έλληνα αλλά και επειδή της αρέσει να εξερευνεί καινούριες γλώσσες. Παρακολουθεί μαθήματα ελληνικών στο Σισμανόγλειο από το 2015.

Γιώργος Μπενλίσοϊ

Γιώργος Μπενλίσοϊ: Ο Γιώργος Μπενλίσοϊ γεννήθηκε στην Πόλη, στον Άγιο Στέφανο (Yeşilköy). Από το 1994 έως σήμερα εργάζεται στο Πατριαρχείο. Παράλληλα σε συνεργασία με άλλους Ρωμηούς, Ελλαδίτες και Τούρκους έχει ιδρύσει τις εκδόσεις «Ιστός», που δραστηριοποιούνται στην Πόλη εκδίδοντας βιβλία στα ελληνικά και στα τουρκικά.

Ιλκέ Μπερεκετλί: ***Γεια σας. Πώς λέγεστε;***
Γιώργος Μπενλίσοϊ: Λέγομαι Γιώργος Μπενλίσοϊ.

-Τι επάγγελμα κάνετε;
-Είμαι στο Τουρκικό γραφείο του Πατριαρχείου.

-Πώς το επιλέξατε; Πώς αποφασίσατε να δουλέψετε εδώ;
-Εγώ το θέλησα. Όταν ξεκίνησα στην αρχή εργάστηκα στην αρχιγραμματεία του Πατριαρχείου. Μετά πέρασα στη βιβλιοθήκη αλλά ταυτόχρονα έγραφα και τις τουρκικές επιστολές και τελικά κατάληξα στο Τουρκικό Γραφείο.

-Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση; Έχετε παδιά;
-Είμαι παντρεμένος αλλά δεν έχω παιδιά.

-Γεννηθήκατε στην Πόλη; Και η καταγωγή σας είναι από την Πόλη;
-Ναι, γεννήθηκα στην Πόλη. Η καταγωγή και της μητέρας και του πατέρα σε μεγάλο ποσοστό Καππαδοκία.

-Φοιτήσατε σε κοινοτικό σχολείο;
-Ναι, η μητέρα μου ήταν δασκάλα στον Άγιο Στέφανο. Εγώ και τα αδέλφια μου πήγαμε στο κοινοτικό σχολείο του Αγίου Στεφάνου.

-Και μετά σπουδάσατε εδώ ή στο εξωτερικό;
-Εδώ, στην Τουρκία, στο Πανεπιστήμιο της Πόλης.

-Ποια από τις δυο γλώσσες θεωρείτε πιο δύσκολη, τα ελληνικά ή τα τουρκικά; Εσείς, σε ποια από τις δυο γλώσσες εκφράζετε καλύτερα τα συναισθήματά σας, τις σκέψεις σας;
-Τώρα και στις δυο, αλλά στα παλιά τα χρόνια στα τουρκικά πιο εύκολα.

-Μπορείτε να μας πείτε μια λέξη που πέρασε από τα τουρκικά στα ελληνικά ή από τα ελληνικά στα τουρκικά;
-Μια λέξη που πέρασε από τα ελληνικά στα τουρκικά και ξανά στα ελληνικά: «καρπός» δηλαδή Semere, ürün. Πέρασε στα τουρκικά, έγινε το «καρπούζι» – «karpuz», και μετά πέρασε ξανά στα ελληνικά ως το φρούτο. Δηλαδή στα ελληνικά αυτή τη στιγμή υπάρχει και ο «καρπός» και το «καρπούζι». Στα τουρκικά υπάρχει μόνο το «καρπούζι» αλλά έχουν την ίδια ρίζα.

-Σε ποια γλώσσα διαβάζετε περισσότερο;
-Στα τουρκικά.

-Εφημερίδες ή βιβλία;
-Και εφημερίδες και βιβλία περισσότερο τουρκικά λιγότερο ελληνικά.

-Ποιες λέξεις ή φράσεις χρησιμοποιείτε συχνά στη καθημερινή ζωή σας;
-Δεν το σκέφτηκα ποτέ. Στο Πατριαρχείο μέσα εμείς χρησιμοποιούμε περισσότερο «βεβαίως γέροντα», «εντάξει γέροντα».

-Πόσοι είναι οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη;
-Δεν ξέρω. Νομίζω ότι κανείς δεν θέλει να ξέρει αυτόν τον αριθμό γι'αυτό δεν υπάρχει καμία μελέτη, γιατί το σημείο που έχει φτάσει είναι κατά τη γνώμη μου τραγικό...

-Τότε υπάρχει μείωση;
-Μείωση υπάρχει βέβαια. Δηλαδή δεν νομίζω κανείς που έχει παιδιά ότι θα προτιμούσε τα παιδιά του να ζήσουν εδώ. Δηλαδή σε αυτή τη κατάσταση που ήρθε. Εννοώ αν δεν διορθωθούν τα πράγματα...

-Φεύγουν...
-Φεύγουν ή έχουν στο νου τους να φύγουν. Και μερικοί Τούρκοι ακόμα έχουν στο νου τους πια το να φύγουν από την χώρα.

-Που συναντιούνται οι Ρωμηοί της Πόλης κυρίως; Σε εκδηλώσεις, στην εκκλησία;
-Η εκκλησία είναι ένα σημαντικό σημείο για συγκέντρωση δηλαδή η εκκλησία δεν είναι μόνο θρησκευτικός χώρος, είναι πρώτα από όλα η συνάντηση. Μια συγγενής μας ηλικιωμένη έλεγε "Να γίνει μια κηδεία και να δούμε πέντε άτομα." Και δεύτερον νομίζω ότι οι εκδηλώσεις, και στην πρώτη σειρά νομίζω του Σισμανογλείου, συγκεντρώνουν κόσμο αλλά αν δείτε τους ανθρώπους είναι το πολύ 40 άτομα. Δηλαδή αν λέμε Ρωμηούς αυτούς που είναι στη μέση το πολύ να είμαστε 500 άτομα.

-Η Ρωμαίικη κοινότητα έχει μια ιδιαίτερη πολιτιστική ζωή; Έχει εφημερίδες, εκδόσεις; Οργανώνει εκδηλώσεις; Απαντήσατε λίγο αλλά..
-Έχουμε εφημερίδες αλλά σήμερα ένα άτομο για να έχει πρόσβαση στην εφημερίδα είναι πολύ δύσκολο. Το κόστος είναι όσο η εφημερίδα. Εγώ μένω στον Άγιο Στέφανο. Για να πάρω την εφημερίδα πρέπει να τη πάρω το βράδυ. Ε, το βράδυ δεν θα πάρω εφημερίδα. Γι'αυτό καλό έγινε που π.χ. η «Απογευματινή» έρχεται μέσω του ίντερνετ, μπορώ και την παρακολουθώ. Αλλά αν ήταν ως φύλλο μόνο, δεν θα την έβλεπα καθόλου.

-Υπάρχει άλλη εφημερίδα εκτός από την «Απογευματινή»;
-Υπάρχει και η «Ηχώ». Και εκείνη τελευταίως έχει δώσει βάρος στο ίντερνετ. Για τους ηλικιωμένους δεν έχει πολύ σημασία η ώρα που φτάνει η εφημερίδα αλλά ένας ηλικιωμένος να βγει από το σπίτι του, να πάει να πάρει την εφημερίδα είναι δύσκολο. Σε τέτοιον αριθμό των Ρωμιών και πολλά πράγματα δεν πρέπει να περιμένουμε. Επίσης υπάρχει ο εκδοτικός οίκος «Ιστός» που είμαι και εγώ μέσα. Προσπαθούμε να κάνουμε κάτι αλλά το περισσότερο ενδιαφέρον είναι από τους Τούρκους, όχι από τους Ρωμηούς. Δηλαδή το περισσότερο ενδιαφέρον το έχουν οι Τούρκοι, μετά οι Ελλαδίτες, και στη τρίτη σειρά είναι οι Ρωμηοί.

-Γιατί νομίζετε συμβαίνει αυτό;
-Γιατί νομίζω ότι αυτοί οι Ρωμηοί που έμειναν στην Πόλη είναι αυτοί που δεν είχαν τις δυνατότητες να φύγουν. Αλλά το παν είναι η κοινότητα να παράγει

έναν πολιτισμό, να δίνει κάτι στην πόλη και στην χώρα που ζει. Η Ρωμηοσύνη δεν μπορεί πια να δώσει κάτι σήμερα στη Τουρκία. Δηλαδή αυτό που κάνουμε εμείς στον «Ιστό» είναι κάπως...να συμμαζέψουμε λίγο ιστορία, να προσπαθούμε να γίνουμε ένα σημείο που θα έλκει τα άτομα που αγαπούν το βιβλίο ή τη μόρφωση. Και σε εκείνο έχετε περιορισμένα τα σύνορα. Δεν μπορείτε να κάνατε μεγάλα θαύματα. Εγώ είμαι λίγο... πιο μαύρα τα βλέπω τα πράγματα.

-Απαισιόδοξος;

-Ναι, λίγο αρνητικά. Δηλαδή, αν τα ελληνικά μου είναι σε αυτό το επίπεδο είναι χάρι που είμαι στο Πατριαρχείο. Αν δούλευα στο Μαχμούτπασα, θα ήταν διαφορετικά. Εδώ επειδή είναι ένα σημείο που συγκεντρώνονται οι Ρωμηοί, συν έχουμε και τους Ελλαδίτες που χάρι σε εκείνους βελτιώνονται τα ελληνικά.

-Πόσο χρόνια δουλεύετε εδώ;

-22.

-Παλιότερα υπήρχαν μεικτοί γάμοι, γάμοι ανάμεσα σε Ρωμηούς και Τούρκους; Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι;

-Νομίζω ότι πάντα υπήρχαν. Απλώς, στις παλιές εποχές, που ήμασταν 120.000-100.000, αυτοί που έκαναν τέτοιους γάμους μένανε έξω από την κοινότητα. Και νομίζαμε ότι δεν υπάρχουν. Ενώ τώρα προσπαθούμε να τραβήξουμε αυτόν ή αυτή που έκανε μικτό γάμο μέσα, συν και τον σύζυγο ή τη σύζυγο.

-Το θεωρείτε θετική ή αρνητική εξέλιξη για τη κοινότητα;

-Θετική. Πρώτον, γιατί με τέτοιον αριθμό πρέπει να γίνει κάτι τέτοιο. Και δεύτερον στον 21ο αιώνα αυτό ήδη πρέπει να γίνει. Δηλαδή για δυο λόγους είναι θετικό.

-Έχει αλλάξει η Πόλη τα τελευταία χρόνια; Πόσο και πως;

-Νομίζω ότι έχει αλλάξει διότι η Πόλη από την ίδρυσή της έως σήμερα πάντα τραβάει κόσμο από τις άλλες πόλεις και από άλλες χώρες. Αλλά νομίζω για πρώτη φορά αυτοί που έρχονται δεν βρίσκουν εδώ ένα μοντέλο του Πολίτη. Για πρώτη φορά αυτοί που έρχονται φέρνουν έναν πολιτισμό, που πάντα έφερνε ο κόσμος έναν πολιτισμό, αλλά τώρα προσπαθούν να επιβάλουν σε όλους τον πολιτισμό που φέρνουν. Δηλαδή έχασε την ταυτότητα της Πόλης. Πριν τα στοιχεία του πολιτισμού που έρχονταν γινόταν ένα κομμάτι της Πόλης. Δηλαδή και πριν, αν πάμε με τα φαγητά, και πριν στην Πόλη κεμπάπ υπήρχε. Αλλά για πρώτη φορά...

-Είναι παντού.

-Το κεμπάπι έχει πιάσει όλες τις γωνιές και έχουμε ξεχάσει την πολίτικη κουζίνα, που εγώ την ονομάζω αυτοκρατορική. Δεν είναι εθνική, τουρκική, ελληνική, αρμενική. Εδώ είχε δημιουργηθεί ένας πολιτισμός. Και το «τσερκές ταβουγού» το είχαμε. Όλα τα είχαμε και εδώ ήταν ένα μείγμα. Και με καλύτερα υλικά και με τον καλύτερο τρόπο. Ενώ τώρα και τα έχουμε ξεχάσει όλα και τα έχει καταπιέσει ένα νέο κύμα αλλά έχουμε χάσει και την ποιότητα εκείνου. Και αυτό νομίζω ότι ξεκινάει με το πόσο εύκολα μπορείς να αποκτήσεις ένα σπίτι στη Πόλη. Δηλαδή σε μια μεγαλούπολη δεν θα έπρεπε τόσο εύκολα να μπορείς να κτίζεις. Και νομίζω έχει αυξηθεί τόσο πολύ ο πληθυσμός στην Πόλη και ο κόσμος από το να ασχολείται με τα καθημερινά του προβλήματα δεν βρίσκει πια χρόνο για πολιτισμό. Δηλαδή πριν ποτέ ένας Πολίτης δεν θα πήγαινε να κλείσει ένα οικόπεδο, να το περιφράξει και πει είναι δικό μου, γιατί το χρήμα πάντα ερχόταν προς τα εδώ. Πάντα υπήρχε μια άνεση. Και επειδή ήταν αυτή η άνεση τα προβλήματα λυνόνταν περισσότερο με συνομιλίες, όχι με βία. Όσο αυξάνεται ο πληθυσμός τόσο αυξάνεται και η βία στην Πόλη. Γι'αυτό ώσπου αυτά τα 20 εκατομμύρια γίνουν Πολίτες θα συνεχίζουν να έχουν προβλήματα.

-Νοσταλγείτε κάτι από την παλιά Πόλη;

-Συνήθως δεν νοσταλγώ. Μου αρέσει η παλιά Πόλη αλλά πάντα εγώ το μέλλον κοιτάζω περισσότερο.

-Θεωρείτε την Πόλη κοσμοπολίτικη πόλη; Είπατε «ναι» νομίζω αλλά..

-Όχι με την παλιά την έννοια.

-Τι διαφορά έχει;

-Πριν ερχόταν να προσφέρουν κάτι στην Πόλη, ερχόταν με περισσότερο πολιτισμό. Ενώ τώρα έρχονται επειδή είναι αδύναμοι. Και δεν έχουν κάτι να προσφέρουν. Δηλαδή αυτή τη στιγμή μπορεί στην Πόλη να υπάρχουν ένα εκατομμύριο Κούρδοι, ένα εκατομμύριο Άραβες αλλά δεν βλέπεις να βγαίνει κάτι, μια λογοτεχνία κουρδική, αραβική. Ενώ έρχονται 20 χιλιάδες Λευκορώσοι και δίνουν κάτι στον πολιτισμό. Σε εμάς μόνο πια ο αριθμός είναι που μεγαλώνει αλλά η ποιότητα δεν μεγαλώνει. Εγώ πάντα δίνω το παράδειγμα του πατέρα μου. Ο πατέρας μου έχει σπουδάσει μόνο ως την τρίτη δημοτικού, και μετά δούλεψε με τους Εβραίους. Δηλαδή ένα άτομο στην Πόλη απόφοιτος της τρίτης δημοτικού καταλαβαίνει αρμένικα, καταλαβαίνει λαντίνο. Τώρα είμαστε όλοι μαζί αλλά εγώ μια λέξη κούρδικα δεν ξέρω. Τόσοι Άραβες ήρθαν, μια αραβική λέξη δεν ξέρουμε. Γιατί δεν φτάνει μόνο να 'ναι πολλές και διαφορετικές ομάδες στην Πόλη. Πρέπει να έχουν μεταξύ τους σύνδεση, μια ειρηνική συνύπαρξη. Τώρα είμαστε στην ίδια πόλη, μέσα στα ίδια σύνορα αλλά δεν σχετιζόμαστε πολύ μεταξύ μας.

-Θα ενθαρρύνατε ένα ξένο να εγκατασταθεί στην Πόλη;

-Σύμφωνα με το επάγγελμα που κάνει. Δηλαδή, κατά τη γνώμη μου η Πόλη αυτή τη στιγμή είναι το καλύτερο εργαστήριο στην Ευρώπη για κοινωνικές επιστήμες. Αυτά που θα ζήσει, που θα δει, στην Ευρώπη σε εκατό χρόνια δεν μπορεί να τα δει.

-Ναι, αλλά είναι και επικίνδυνο λίγο.

-....η ζωή είναι επικίνδυνη δηλαδή σύμφωνα με το τι θα κάνει. Αν θέλει να κάνει τουρισμό στην Τουρκία δεν το συνιστώ.

-Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

-Παρακαλώ.

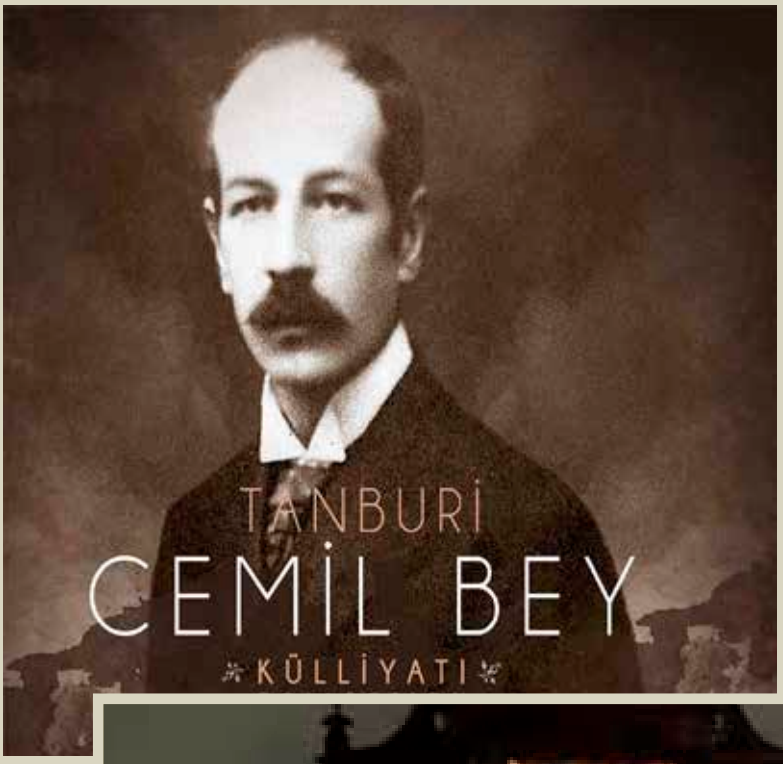
TANBURİ
CEMİL BEY
KÜLLİYATI

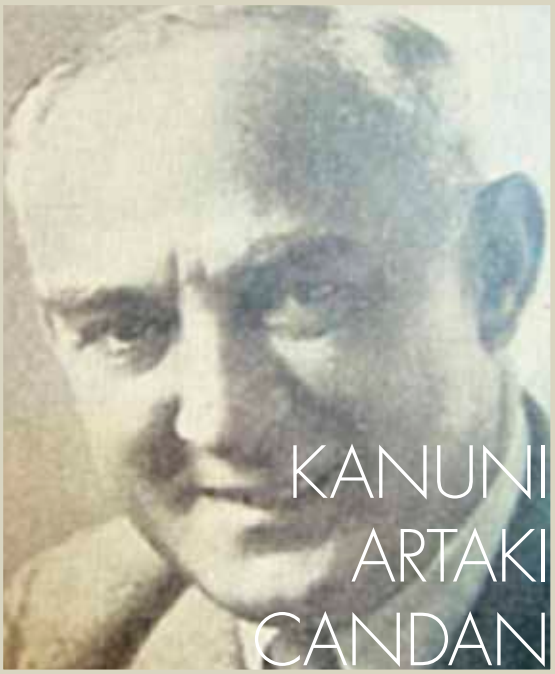
KANUNI
ARTAKI
CANDAN

Φουλιά Οζλέμ (Fulya Özlem)

Η Φουλιά Οζλέμ γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε και έκανε το μεταπτυχιακό της στο Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου. Είναι μουσικός, τραγουδίστρια και τραγουδοποιός. Το πρώτο της solo άλμπουμ με τίτλο Fulya-Buz Kraliçesi κυκλοφόρησε το 2007 ενώ το δεύτερο solo άλμπουμ της Fulya Özlem- Alba κυκλοφόρησε το 2015. Έχει γυρίσει δύο ταινίες μικρού μήκους. Το 2016 κυκλοφόρησε το βιβλίο της "Ekmek Fabrikası Tanrıçası" από τις εκδόσεις Pan. Είναι διερμηνέας στις παρακάτω γλώσσες: αγγλικά, ισπανικά, γερμανικά και ελληνικά.

Σούλα Μπόζη

Η Σούλα Μπόζη γεννήθηκε στην Πόλη. Φοίτησε στο Ζάππειο και στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Πόλης. Σπούδασε θεατρολογία κια ενδυματολογία. Την περίοδο 1972-1980 εργάστηκε ως ενδυματολόγος στο πρωτοποριακό θέατρο «Ντοστλάρ» και στο Δημοτικό Θέατρο της Πόλης.

Είναι ερευνήτρια λαογραφίας και συγγραφέας. Από το 1967 γράφει για την μικρασιατική και Πολίτικη λαογραφία. Από το 1980 ζει και εργάζεται στην Ελλάδα, όπου έχει πάρει μέρος σε πολλά συνέδρια και εκθέσεις και διευθύνει το Κέντρο Λαογραφικών και Ιστορικών Σπουδών «Βοσπορίς».

Έχει γράψει μελέτες για την ιστορία της Πόλης, την πολίτικη κουζίνα κ.ά. Κάποια από τα βιβλία της έχουν μεταφραστεί και στα τουρκικά.

Φουλιά Οζλέμ: ***Πως σας λένε;***
Σούλα Μπόζη: Είμαι η Σούλα Μπόζη.

-Που γεννηθήκατε και που μεγαλώσατε;
-Μεγάλωσα στο Μπακίρκιοϊ, στο Μακροχώρι.Έκανα το δημοτικό στο Μακροχώρι και για το γυμνάσιο-λύκειο πήγα στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο.

-Πώς ήταν το Μπακίρκιοϊ τότε;
-Ήταν τελείως διαφορετικό. Αυτή η συνοικία που ονομάζεται Μπακίρκιοϊ σήμερα δεν έχει καμία σχέση με την συνοικία του Μακροχωριού. Δεν ξέρω πώς μπορεί κανείς να εξηγήσει πώς μια ολόκληρη συνοικία μπορεί να είναι ένα εμπορικό κέντρο. Και νομίζω ότι δεν τους έφτασε αυτό, έχει και μια αγορά υπόγεια. Είναι, νομίζω, η πολυπληθέστερη συνοικία της Τουρκίας. Κάπου εφτά εκατομμύρια, αν δεν απατώμαι, ή τόσα με την περιφέρεια της.

Τότε είχε πολύ ωραία διώροφα και τριώροφα σπίτια με ξυλόγλυπτους γείσους και βεράντες. Είχε και πέτρινα σπίτια. Είχε πολλούς ηθοποιούς που γεννήθηκαν και έζησαν στο Μακροχώρι. Για παράδειγμα ο Κενάν Παρς (Kenan Pars). Είχε ένα κατάστημα που πουλούσε κουμπιά και κλωστές.

-Κι ο μπαμπάς σας ήταν ηθοποιός;
-Ο μπαμπάς μου ήταν στα νειάτα του, πριν παντρευτεί...

-Αλλά δεν συνέχισε. Τί δουλειά έκανε;
-Τροφοδοτούσε την 1η στρατιά της Τουρκίας με όσπρια, φρούτα, λαχανικά.

-Και τραγούδαγε;
-Είχε φωνή τενόρου στα νειάτα του. Ήταν φίλος του Ταμπούρ Τζεμίλ (Tanburi Cemil) και πολλών άλλων. Ήταν και γλεντζές ως χαρακτήρας.

-Εσείς θυμόσαστε μουσικούς όπως ο Μπατζανός;
-Ήταν φίλοι του πολλοί. Τα τραπέζια στο σπίτι πάντα είχαν μουσική και τραγούδι. Και οι θείες και η μητέρα μου είχα πολύ καλή φωνή. Εκείνες τραγουδούσαν λαϊκά τραγούδια ή του συρμού. Αλλά ο μπαμπάς τραγουδούσε και οπερέτες. Φαντάζομαι θα είχε γνωρίσει και την Ευταλία.

-Αλήθεια; Είμαι μεγάλη φαν της Ευταλίας.
-Δεν τα εξηγούσε γενικά. Υπήρχε γενικά σε όλες τις κοινότητες, στις μεσοαστικές οικογένειες, η αντίληψη ότι δεν πρέπει να επηρεαστούν από κάτι τέτοια τα κορίτσια του σπιτιού και να θέλουν να γίνουν τραγουδίστριες. Επειδή τότε ήταν πολύ συνητηρητικές οι κοινωνίες όλων των εθνοτήτων.

Το βιβλίο μου για την ελληνική κοινότητα στο Πέρα έχει ένα κομμάτι για τη μουσική, όπως τα καφέ-σαντάν, τα καφέ-αμάν...

-Τί είναι τα καφέ-σαντάν; Δεν τα ξέρω.
-Είναι τα καφωδεία, εκεί που τραγουδούσαν τα κάντο (canto). Θα σας δείξω μετά το βιβλίο. Ήταν μισές Ρωμηές και μισές Αρμένισσες.

-Δεν υπήρχαν Τουρκάλες;
- Όχι απαγορευόταν ρητώς. Πρώτη φορά στο θέατρο οι γυναίκες βγαίνουν με το Τζουμχουριέτ (Cumhuriyet), μετά το 24. Η πρώτη ηθοποιός που βγαίνει στο θέατρο την καταζητεί η κοινωνία και την φευγατίζουν από τα καμαρίνια πίσω. Γιατί υποτίθεται ότι δεν είναι τίμιες γυναίκες και το θέμα της τιμής ήταν το νούμερο ένα θέμα.

Ένας φίλος στην Αθήνα μου είπε ότι έχει μια φωτογραφία μιας γνωστής ρεμπέτισσας και να μου την φέρει. Πρόκειται για την Πιπίνα την Αρτακηνή. Ήταν φωτογραφημένη σε ένα στούντιο ...

-Α;
-Τότε δεν υπήρχαν φωτογραφικές μηχανές...Στην Αθήνα ένας φίλος αρχιτέκτονας που είναι ειδικός ρεμπετολόγος, ο Κουνάδης ο Παναγιώτης, όταν κυκλοφόρησε το βιβλίο και είδε την Πιπίνα, μου τηλεφώνησε και μου λέει «εγώ έχω τους δίσκους της» αλλά δεν την είχα δει ποτέ.

-Πώς λέγεται;
-Ερντεκλή Πιπίνα (Erdekli Pipina). Αρτάκη είναι το Ερντέκ (Erdek).

-Α, ο Artaki Candan είναι ένας από τους πολύ αγαπημένους μου. Αγαπάω πολύ τα τραγούδια του. Κι επίσης ένα από τα τραγούδια του μεταφράστηκε στα ελληνικά. Δεν ήξερα ότι Αρτάκη είναι το Ερντέκ.

-Όταν διάβαζα το βιβλίο σας «Πολίτικη κουζίνα» φανταζόμουν ένα τέτοιο σπίτι όπως είναι το σπίτι σας.
-Εγώ είμαι η σύμβουλος της «Πολίτικης Κουζίνας». Ο τίτλος είναι από το βιβλίο μου που τον χάρισα. Δεν πιστεύαμε τις πρώτες μέρες ότι το φιλμ θα γίνει και ότι θα έχει επιτυχία.

-Μεγάλη επιτυχία.
-Είναι η ταινία που μέχρι σήμερα έκοψε τα περισσότερα εισιτήρια, ενάμιση εκατομμύριο.

Έχω και δικές μου ιστορίες βέβαια. Η μία είναι η θεία που λέει όλο συνταγές. Επίσης δεν φανταζόμουν ποτέ ότι θα με έπειθαν ποτέ να παίξω. Η ηθοποιία είναι δύσκολο και ιερό επάγγελμα. Επειδή έπαιξες σε ένα έργο δεν σημαίνει ότι έγινες ηθοποιός. Εγώ είμαι ενδυματολόγος. Με είχε ρωτήσει ο σκηνοθέτης αν ήθελα να κάνω τα κοστούμια στην ταινία. ...Δούλεψα με την κυρία που έκανε τα κοστούμια και με την κυρία που έκανε το ντεκόρ κάπου επτά μήνες. Εξηγώντας πώς ήταν η Πόλη, τα σπίτια.

...

Ταυτόχρονα ήμουν σύμβουλος στα σήριαλ του Κώστα του Κουτσομύτη «Τα ματωμένα χώματα» της Διδώ Σωτηρίου, το benden selam söyle Anadolu'ya....

...

Εν κατακλείδι είναι η θεία που λέει συνέχει συνταγές. Κάτι που το έζησα όταν άρχισα να μαζεύω υλικό για

την «Πολίτικη κουζίνα». Στην Πόλη οι γυναίκες έως και τα τέλη του 60 δεν ήταν στην πλειοψηφία τους εργαζόμενες. Ήταν δασκάλες, το επάγγελμα που είχε σεβασμό, τα άλλα κλασικά επαγγέλματα ήταν ράφτρα, μοδίστρα, καθαρίστρια. Έντιμη δουλειά αλλά δεν ήταν επαγγέλματα που μπορούσε να ζήσει καλά. Οι ράφτρες χύνανε τον κόπο τους για ένα κομμάτι ψωμί εκτός αν είχαν μεγάλο ατελιέ.

-Η θεία σας είχε ένα μαγαζί που φτιάχνει καπέλα, έτσι δεν είναι;

-Α, βέβαια. Στο τουνέλ. Και οι καπελούδες πόσες ήταν; Πέντε, έξι. Εκείνη την εποχή και στο σινεμά να πάει κάποια πήγαινε οπωσδήποτε να κάνει ένα καπέλο.

-Ήταν ένας μοντέρνος τρόπος να σκεπάσεις το κεφάλι σου;

-Όχι, δεν ήταν μαντήλα. Ήτανε της μόδας. Όλες οι αστές οπωσδήποτε έπρεπε να φοράνε ένα καπέλο σύμφωνα με την μόδα.

-Από πότε ήταν αυτή η μόδα με τα καπέλα;

-Από τότε που άρχισαν να έρχονται ευρωπαϊκά περιοδικά στην Πόλη, από το 1875-80. Υπήρχαν τα μεγάλα ατελιέ ραπτικής στο Πέρα και συγκεκριμένα στο Mısır Apartmanı ήτανε όλες οι μεγάλες ράφτρες και ράφτες. Οι ράφτρες και οι ράφτες πήγαιναν στο Παρίσι δυο φορές τον χρόνο κι έφερναν την μόδα και περιοδικά μαζί. Κάθε δυο χρόνια άλλαζε η μόδα. Ήταν τα καταστήματα που έφτιαχναν παπούτσια, γόβες για τις γυναίκες. Πάλι σύμφωνα με την μόδα του Παρισιού. Ή οι τσάντες ή τα ασπρόρουχα. Αυτό βέβαια όχι σε όλη την Πόλη, αλλά στο Πέρα, που ήταν το παράθυρο προς την Ευρώπη γιατί η διαμόρφωση της αστικής κοινωνίας του Πέρα και της ελληνικής κοινότητας πάνε μαζί. Θα σας δώσω το βιβλίο μου που έχει βγει από το πανεπιστήμιο Μπιλγκί. Η φωτογραφία που διαλέξανε για εξώφυλλο είναι το '60 και δείχνει τις κυρίες με τα καπέλα. Οι κυρίες βγήκαν με τους συζύγους για βόλτα με τα καπέλα.

-Πως μπορείτε να ξέρετε πότε ξεκίνησε το Πέρα;

-Από τα στοιχεία που υπάρχουν.

-Θυμόσαστε πού είχε καφέ-σαντάν;

-Στο Γαλατά είχε δυο θέατρα.

-Πού;

-Ξέρετε που είναι το σχολείο του Γαλατά; Όχι εκείνος ο δρόμος. Μεταξύ της παραλίας και του κεντρικού δρόμου που είναι το σχολείο.

-Τα ονόματά τους;

-Το «Αμέρικα» και το άλλο δεν το θυμάμαι τώρα απ'έξω αλλά το έχω γράψει. Βέβαια και καφέ σαντάν υπήρχε και στην İstiklal Caddesi, στο El Hamra tiyatrosu.

-Μια άλλη ερώτηση. Εσείς ξέρω ότι σπουδάσατε φιλοσοφία αλλά μετά από ένα ταξίδι που κάνατε στην Ανατολή με τους φίλους σας αλλάξατε τελείως. Πώς έγινε αυτό;

-Είχαμε μια καταπληκτική φιλόλογο από τη Θεσσαλονίκη που αγαπούσε πολύ την δουλειά της και τα παιδιά και αυτό έχει μεγάλη σημασία. Κι έτσι αγάπησα πάρα πολύ την φιλοσοφία. Κυρίως τον Σωκράτη. Εγώ σπούδασα και μετά ήμουν ενδυματολόγος στο Dostlar Tiyatrosu, όπου ανεβάσαμε πολύ ωραία έργα. Το Dostlar Tiyatrosu το άνοιξε μια ομάδα φίλων και άνοιξαν και μια Σχολή Θεάτρου. Εγώ ενδιαφερόμουν μόνο με τα κοστούμια και έδωσα εξετάσεις και πέτυχα. Εργάστηκα ως βοηθός. Το '68 ξεκίνησε και ως το '72 δουλέψαμε. Ήταν τότε ένα πολύ ωραίο θέατρο.

-Ποιοί ήταν οι ηθοποιοί;

-Ο Mehmet Akan, η Sedef..... ;, μια πολύ καλή ηθοποιός, ο Macit Koper και μάλιστα έπαιζε σε ένα σήριαλ σε ένα μικρό ρόλο αλλά είναι τόσο καλός ηθοποιός που με την σπιρτάδα στο μάτι του ειρωνευόταν και τον ρόλο του. Χάρηκα που τον συνάντησα έστω και μέσα από το σήριαλ. Ο Arif Erkin είναι μουσικός, ειδικός κι έχει ένα πολύ μεγάλο αρχείο από τα κάντο. Α!!! Πρέπει να τον γνωρίσετε. Ήταν και ηθοποιός. Και άλλοι δυο, τρεις που αυτή τη στιγμή δεν θυμάμαι τα ονόματά τους, οι οποίοι είναι εν ζωή και παραμένουν από τους πολύ καλούς ηθοποιούς του θεάτρου.

Ζεϊνέπ Τζεϊλανλή (Zeynep Ceylanlı)

Γεννήθηκε στην Αττάλεια. Σπούδασε εσωτερική αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο Bilkent και έκανε διδακτορικό στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο Μέσης Ανατολής στα σπίτια και τις ζωές των κατοίκων της Πριγκήπου στο γύρισμα του 20ου αιώνα, όπου γνωρίζει την Ήβη Ντερμαντζί. Εργάζεται ως καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Özyeğin. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο από το 2012 λόγω των ερευνών της.

Ήβη Ντερμαντζή

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη από γονείς με ρίζες την Καστοριά και την Καππαδοκία. Απόφοιτος του Ζαππείου Παρθεναγωγείου. Σπούδασε γραφικές τέχνες στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Πόλης. Εργάστηκε σε διάαφορες διαφημιστικές εταιρίες και κυρίως στην πολυεθνική McCann-Ericksonn. Από παιδί πήρε μαθήματα μουσικής, πιάνου και κιθάρας. Το 1996 ξεκίνησε να ασχολήται επαγγελματικά με το τραγούδι. Εκτός από την Τουρκία όπου ζει μόνιμα, τραγούδησε σε διάφορα φεστιβάλ που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα, Κύπρο, Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ελβετία και Ισπανία. Συνυπήρξε στο πάλκο με κορυφαίους όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, η Δόμνα Σαμίου, ο Ζουλφί Λιβανελί και η Μαρία Φαραντούρη. Ερασιτεχνικά, ασχολήθηκε και με το θέατρο, εμφανήστηκε σε διάφορα τουρκικά σίριαλ αλλά και ντοκουμαντέρ που προβλήθηκαν στην Τουρκική Τηλεόραση.

Ζεϊνέπ Τζεϊλανλή: ***Γεια σας, πως λέγεστε;***
Ήβη Ντερμαντζή: Ονομάζομαι Ήβη Ντερμαντζή.

-Τι επάγγελμα κάνετε;
-Τώρα είμαι συνταξιούχος άλλα έχω σπουδάσει στην Ακαδημία Καλών Τεχνών και είμαι γραφίστρια. Τώρα όμως ασχολούμαι με καλλιτεχνικά και κυρίως με μουσική.

-Ωραία. Πως το επιλέξατε;
-Ήταν δική μου επιλογή και μάλλον ήτανε παρότρυνση της καθηγήτριας μου της ζωγραφικής που μου προέτρυνε να πάω στην Ακαδημία Καλών Τεχνών. Ωστόσο η μουσική όμως ήτανε πάντα η αγάπη μου.

-Γεννηθήκατε στην Πόλη;
-Ναι, γεννήθηκα στην Κωνσταντινούπολη το 1955.

-Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειάς σας;
-Πολύ ευχαρίστως. Ο πατέρας μου, ο προπάππους του, κατάγεται από την Καστοριά αλλά είναι γεννημένος στην Κωνσταντινούπολη. Ήτανε φαρμακοποιός και έχει πάρει και τρεις φορές μέρος στην έψηση του Αγίου Μύρου. Είχε μία αποθήκη φαρμάκων, την οποία την μετέδωσε στον συνεταίρο του το 1967 λόγω ασθενείας. Η επιχείρηση δεν υπάρχει πλέον και τον πατέρα μου τον χάσαμε στο 1978. Η μητέρα μου επίσης Κωσταντινοπολίτισσα αλλά ο πατέρας της κατάγεται από την Μουταλάσκη. Είναι ο Ευδόκιμος Ουσουλτζούογλου από την Καισάρεια τις Μουταλάσκης. Αυτός ήτανε επιχειρηματίας, είχε ένα κατάστημα που πωλούσαν είδη οικοδομής. Η μητέρα μου γεννήθηκε εδώ. Επίσης η γιαγιά μου, η σύζυγος του παπποί μου, είναι από το Φανάρι, μεγάλωσε στο Τζίμπαλι, κατόπιν στην Χάλκη, παντρεύτηκε τον παπποί μου και αποκτήσανε τέσσερα παιδιά: την Ίριδα, τον Χαράλαμπο, τον Βύρωνα και τον Κίμωνα.

-Ωραία, σπουδάσατε εδώ ή στο εξωτερικό;
-Εγώ σπούδασα εδώ. Καταρχήν πήγα στη Γυμναστική Σχολή του Φερίκοϊ, μετά πήγα στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο, είμαι απόφοιτος του 1972, και μετά μπήκα στην Ακαδημία Καλών Τεχνών στην Κωνσταντινούπολη.

-Ενδιαφέρον. Ποια από τις δυο γλώσσες, ελληνικά-τουρκικά, θεωρείτε ότι μιλάτε ή τραγουδάτε καλύτερα;
-Καταρχήν τα ελληνικά είναι η μητρική μου γλώσσα αλλά νομίζω ότι μιλάω εξίσου καλά τα τουρκικά και νομίζω ότι το λεξιλόγιο μου στα τούρκικα είναι καλύτερο επειδή ζω στην Τουρκία. Και τώρα τελευταίως επειδή έχω σπουδάσει στην Ακαδημία Καλών Τεχνών νομίζω ότι τα τουρκικά μου είναι καλύτερα.

-Ποια από τις δυο γλώσσες θεωρείτε πιο δύσκολη, τα ελληνικά ή τα τουρκικά;
-Για μένα δεν υπάρχει καμιά δυσκολία αλλά αν έχω υπόψη μου το τί λέει ο κόσμος νομίζω τα ελληνικά, λόγω γραμματικής και συντακτικού, είναι πιο δύσκολη γλώσσα. Αλλά βέβαια υπάρχουν και άλλοι άνθρωποι που ισχυρίζονται ότι τα τούρκικα είναι πιο δύσκολη γλώσσα επειδή δεν έχουν ακούσματα. Παραδείγματος χάριν έχω μια φίλη Αμερικάνα, προσπαθεί να μάθει τουρκικά αλλά της φαίνεται πάρα πολύ δύσκολο. Επίσης η γραμματική στο τουρκικά και το ότι βάζουν όλες τις καταλήξεις στο τέλος της λέξης, αυτή η ιδιαιτερότης των τουρκικών της φαίνεται πάρα πολύ δύσκολη.

-Σε ποια από τις δυο γλώσσες εκφράζετε καλύτερα τα συναισθήματά σας, στα τουρκικά ή στα ελληνικά;
-Εξαρτάται. Δεν μπορώ να κάνω καμιά διάκριση. Εξαρτάται από το που βρίσκομαι, με ποιον συναναστρέφομαι. Και συχνά μπορώ να πω ότι μπερδεύω πολλές τουρκικές λέξεις όταν μιλάω ελληνικά. Αλλά, βέβαια, αυτό συμβαίνει όταν μιλούμε με Πολίτες που καταλαβαίνουν και τα τούρκικα. Όταν πάω στην Ελλάδα, δε μπορώ να πω καμιά τούρκικη λέξη γιατί δεν καταλαβαίνουν. Προσέχω να μιλήσω καθαρά ελληνικά ενώ όταν μιλάω στην Τουρκία μαζί με τους Ρωμηούς της Πόλης, τό έχω μεγάλη συνήθεια να ανακατώνω πολλές τουρκικές λέξεις. Αυτό είναι μια δική μου ιδιαιτερότης. Έχω κάποιους άλλους φίλους μου μιλούνε αμιγώς καθαρά ελληνικά. Εγώ, δεν ξέρω, βάζω πολλά τουρκικά.

-Ωραία... Γιατί η άλλη ερώτηση είναι σχετικά με αυτό. Μπορείτε να μας πείτε μια τουρκική λέξη στα ελληνικά και μια ελληνική λέξη στα τουρκικά;
-Τούρκικη λέξη στα ελληνικά...ο μπαχτσές, ο μενεκσές.... Όσο από τα ελληνικά όλες οι λέξεις όπως η ψυχολογία, η φιλοσοφία... psikoloji, sosyoloji... Όλες αυτές οι λέξεις που τελειώνουνε σε-γι είναι ελληνικές λέξεις που έχουνε μπει όχι μόνο στα τουρκικά αλλά και στη διεθνή γλώσσα. Γιατί τα ελληνικά είναι μία γλώσσα που έχει υπερισχύσει σε όλες τις επιστήμες.

-Υπάρχει μία έκφραση στα τουρκικά, «να το καφά να το μερμέρ» (nato kafa nato mermer). Χρησιμοποιείτε αυό στα ελληνικά ή στην Πόλη; Ξέρετε;
-Στην Ελλάδα δεν νομίζω να το μεταχειρίζονται αυτό. Νομίζω ότι είναι τουρκική έκφραση.
Μάλλον οι Τούρκοι το μεταχειρίζονται, οι Έλληνες δεν το μεταχειρίζονται αυτό. Το έχουν ακούσει από τους Ρωμηούς.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες κι ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα καταλάβαινε;
-Ναι ... το «χεγετζανλανδίζομαι» παράδειγματος χάριν, το «νταλαβερίζομαι», ο «καλεντέρης», η «καλεντέρισσα»... Ένας Έλληνας δεν νομίζω να το καταλάβει αυτό.

-Μπορείτε να μας πείτε ένα Έλληνα κι ένα Τούρκο «άνθρωπο των γραμμάτων» ή μουσικό που θαυμάζετε;
-Έλληνας «άνθρωπος των γραμμάτων» είναι η Άλκη Ζεη, ο Ρίτσος, ο Ελύτης, ο Καβάφης. Από Τούρκους ας πούμε ο Cevat Şakir, ο Nazım Hikmet, ο Sait Faik. Όσο για μουσικούς λατρεύω όλους τους Έλληνες

μουσικούς: Χατζιδάκης, Θεοδωράκης, φυσικά πολύ γνωστοί, ο Νίκος ο Κυπουργός, αυτός είναι φημισμένος κυρίως με τη μουσική που κάνει για ταινίες.

-Και ένα Τούρκο μουσικό;

-Αξιόλογος Τούρκος μουσικός σύγχρονος από το İnce Saz, που είναι καταπληκτικό συγκρότημα, ο φίλος μου Cengiz Onuralp είναι ένας καταπληκτικός συνθέτης και στιχουργός.

-Που συναντιούνται οι Ρωμηοί της Πόλης κυρίως;

-Στην εκκλησία και στις κοινότητες. Αυτοί οι λίγοι που μείναμε. Είμαστε, πόσοι; 1500-1600 κάπου εκεί. Λίγοι αλλά αμέτρητοι είμαστε. Αυτοί συνήθως συγκεντρώνονται στους συνδέσμους μας, στο Ζωγράφειο όταν έχει κάποια εκδήλωση, στο Σισμανόγλειο. Και συνήθως στην εκκλησία μας όταν έχουμε γιορτές, στα κοψίματα τις πίτας, στο τσούγκρισμα του αυγού...

-Σε ποιες περιοχές της Πόλης ζείτε;

-Εγώ μεγάλωσα στο Οσμάνμπεϊ (Osmanbey) και εδώ και 35 χρόνια είμαι στα Ταταύλα. Αλλά επίσης μία ζωή ολόκληρη παραθερίζω στην Πρίγκηπο.

-Έχει αλλάξει η Πόλη ή η περιοχή σας τα τελευταία χρόνια;

-Όχι μόνο η περιοχή μου, ολόκληρη η πόλη έχει αλλάξει. Όταν γεννήθηκα η Πόλη ήτανε 1.5, μετά έφτασε στα 3 εκατομμύρια. Αυτή τη στιγμή είναι σχεδόν 20 εκατομμύρια. Πώς να μην έχει αλλάξει; Και εκτός από αυτό έχουνε εισβάλει οι Σύροι, Νέγροι,... Εντάξει, όλοι ευπρόσδεκτοι άλλα υπάρχει μεγάλη πολυκοσμία. Και η Πόλη έχει γίνει δύσκολη.

-Νοσταλγείτε κάτι από την παλαιά Πόλη;

-Φυσικά και νοσταλγώ τα παιδικά μου τα χρόνια, όπου στις γιορτές, παραδείγματος χάριν το καρναβάλι στο Μπακλαχοράνι, ντυνόμασταν και κυκλοφορούσαμε στους δρόμους, το Πάσχα που τσουγκρίζαμε τα αυγά, που σουβλίζαμε τα αρνιά... Αυτά ήτανε ωραίες παραδόσεις.

-Αν μία μέρα φεύγατε από την Πόλη σε ποια χώρα ή πόλη θα θέλατε να ζήσετε;

-Κανονικά δεν θα ήθελα να φύγω από την Πόλη. Ένας λόγος που ζω εδώ μέχρι τώρα είναι ότι δεν θέλω να φύγω από την Πόλη. Η Αθήνα είναι το μόνο καταφύγιο θα 'λεγα αλλά δεν θα το προτιμούσα. Μάλλον θα προτιμούσα να πάω Θεσσαλονίκη, αν όχι στην Αθήνα.

-Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

-Κι εγώ ευχαριστώ.

Αλέν Οφλάς
(Alen Oflas)

Ο Άλεν Οφλάς γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, αποφοίτησε από το Özel Evrim Lisesi και σπούδασε τουριστικά επαγγέλματα στο A.Ö.F. Είναι έμπορας και κάνει εισαγωγή εξοπλισμού για πισίνες. Είναι παντρεμένος. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο Μέγαρο από το 2010. Μαθαίνει ελληνικά επειδή το έχει στο αίμα του και επειδή έχει πολλούς φίλους και συγγενείς στην Αθήνα.

Βαρβάρα Μάτση Οφλάς

Η Βάρβαρα Μάτση Οφλάς γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1947, αποφοίτησε από το Ζάππειο Παρθεναγωγείο , σπούδασε στην Αρσάκειο Παιδαγωγική Ακαδημία Ψυχικού στην Αθήνα. Δίδαξε για 40 χρόνια. Σήμερα είναι συνταξιούχος.

Αλέν Οφλάς: ***Γεια σας, πώς λέγεστε;***
Βαρβάρα Οφλάς: Λέγομαι Βαρβάρα Μάτση Οφλάς, Μάτση είναι το πατρικό μου.

-Τι επάγγελμα κάνετε ή κάνατε; Πώς το επιλέξατε;
-Τώρα είμαι συνταξιούχος αλλά ήμουν εκπαιδευτικός δασκάλα στην πρώτη εκπαίδευση. Επέλεξα αυτό το επάγγελμα διότι αγαπώ πολύ τα παιδιά.

Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την οικογένεια σας σήμερα;
-Έχω ένα γιο. Ο σύζυγος μου ασχολείται με το εμπόριο μαζί με τον γιο μας.

Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή την οικογένειας σας ;
-Η οικογένεια της μητέρας μου ήταν από το Αϊβάνσαράι στον Κεράτιο κόλπο. Ενορία τους ήταν η Παναγία των Βλαχερνών. Η οικογένεια του πατέρα μου ήταν απο το Χάσκοϊ, στην απέναντι όχθη του Κερατίου κόλπου, κοντά στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής.

-Πόσες κοινότητες υπάρχουν σήμερα στην Πόλη; Πόσοι είναι οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη; Σε ποια κοινότητα ανήκετε;
-Ανήκω στην κοινότητα Δώδεκα Αποστόλων Φερίκιοϊ. Υπάρχουν 37 κοινότητες σήμερα στην Πόλη. Οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη είναι περίπου 2.5 -3 χιλιάδες.

-Ποια γλώσσα μιλάνε τα παιδιά σας καλύτερα, ελληνικά ή τουρκικά;
-Και τις δυο γλώσσες.

-Μπορείτε να μας πείτε ένα Έλληνα κι ένα Τούρκο άνθρωπο των γραμμάτων που θαυμάζετε;
-Ο Παπαδιαμάντης είναι ο Έλληνας λογοτέχνης που θαυμάζω και ο Ορχάν Παμούκ ο Τούρκος λογοτέχνης.

-Ποιοι είναι οι αγαπημένοι σας συγγραφείς ;
-Ο Καζαντζάκης, ο Σεφέρης, ο Κωστής Παλαμάς, ο Καβάφης , ο Ελύτης.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια τούρκικη λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες κι ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα καταλάβαινε;
-*Κάνω μεγάλο ινταρέ =Πως σημαίνει κουμάντο. *Ήρθε ο ποστατζής =ο ταχυδρόμος *Έχω μεγάλο χαβέσι = διάθεση

-Έχει αλλάξει η Πόλη τα τελευταία χρόνια; Πόσο και πως; Σας αρέσουν αυτές οι αλλαγές; Νοσταλγείτε κάτι απο την παλαιά Πόλη;
-Έχει αλλάξει πολύ η Πόλη τα τελευταία χρόνια. Έχουν φτιάξει πολλά έργα, όπως δρόμους, γέφυρες, μετρό. Μπορούμε να κυκλοφορήσουμε πιο καλά. Αυτές είναι ωραίες αλλαγές αλλά από την άλλη μεριά υπάρχει πολυκοσμία και για να φτιάξουν έργα έχουν εξοντώσει το πράσινο. Αυτές είναι οι αρνητικές πλευρές της αλλαγής. Νοσταλγώ την παλαιά Πόλη με τους λίγους καλούς ανθρώπους, το πράσινο που μου έχει λείψει και πολλά άλλα. Όταν βρίσκομαι έστω και μια εβδομάδα μακρυά την νοσταλγώ.

-Μπορείτε να σκεφτείτε ένα προτέρημα κι ένα ελάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου, κάτι που υπάρχει ως στερεότυπο αλλά το πιστεύετε/ή δεν το πιστεύετε κι εσείς ;
-Προτέρημα του Έλληνα είναι η εντιμότητα, είναι γενναίος και φιλόπατρις. Ελάττωμα του είναι η πολυλογία. Προτέρημα του Τούρκου κι αυτός είναι φιλόπατρις και φιλόξενος. Ελάττωμα του είναι ευερέθιστος και καυγατζής.

-Ποια είναι η εικόνα που έχετε για την απόλυτη ευτυχία;
-Η απόλυτη ευτυχία βρίσκεται στην οικογενειακή ενότητα, αγάπη, ψυχική ηρεμία, υγεία και στην εργατικότηκα.

-Ποιο εν ζωή πρόσωπο εκτιμάτε περισσότερο;
-Τον αρχηγό της οικογένειας. Τον σύζυγο και πατέρα.

-Ποιο είναι το αγαπημένο σας απόφθεγμα ;
-"Φύλαγε τα ρούχα σου να' χεις τα μισά."

-Τι νοσταλγείτε περισσότερο;
-Νοσταλγώ τα παιδικά μου χρόνια, τότε που ζούσαν οι γονείς μου, κυρίως η μητέρα μου.

-Ποιο είναι το πιο εξωφρενικό πράγμα που έχετε κάνει;
-Όταν έγινε το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου ταξίδευα αψηφώντας τον κίνδυνο.

-Ποιο είναι το αγαπημένο σας ταξίδι;
-Όταν πηγαίνω στην Αθήνα και συναντώ τους συγγενείς και φίλους είναι το αγαπημένο μου ταξίδι.

-Ποιο είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό σας;
-Η εντιμότητα, η φιλαλήθεια. Απεχθάνομαι το ψέμα.

-Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στους φίλους σας;
-Την ειλικρίνεια, την αξιοπρέπεια.

-Ποια είναι η καλύτερη συμβουλή που σας έχουν δώσει;
-Το να είναι κανείς έντιμος, ειλικρινής.

-Διαλέξτε πέντε λέξεις που περιγράφουν τον εαυτό σας;
-Εργατικότητα, ειλικρίνεια, αξιοπρέπεια, εντιμότητα, αλληλοβοήθεια.

-Τι θεωρείτε ως έσχατο βαθμό δυστυχίας;
-Ο χαμός ενός αγαπημένου προσώπου.

-Πού θα θέλατε να ζείτε;
-Θα ήθελα να είμαι στον τόπο που γεννήθηκα. Αγαπάω πολύ την θάλασσα και το βουνό. Να συνδυάζει και τα δυο όπως είναι τα νησιά μας.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;
-Η μαγειρική και η ζαχαροπλαστική.

-Για ποιο πράγμα μετανιώνετε περισσότερο;
-Μετανιώνω για το ότι δεν απέκτησα και δεύτερο παιδί, έμεινα μόνο με ένα.

-Πότε και πού υπήρξατε ευτυχισμένη;
-Όταν γεννήθηκε ο γιος μου έγινα πολύ ευτυχισμένη.

-Ποιο ταλέντο θα θέλατε να είχατε;
-Τον χορό επειδή πολύ μου αρέσει.

-Ποιοι είναι οι πραγματικοί ήρωες σας;
-Οι γονείς μου και μετά οι δάσκαλοι μου.

-Ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερη σας επιτυχία;
-Το ότι έγινα καλή μητέρα, καλή σύζυγος και καλή δασκάλα.

Φικρέτ Ερκούτ Εμτζίογλου (Fikret Erkut Emcioğlu)

Γεννήθηκε στην Πόλη το 1974. Φοίτησε στο γαλλικό Λύκειο Saint Michel και συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Strasbourg III Robert Schuman Üniversitesi και στο Πανεπιστήμιο του Essex. Πήρε το μεταπτυχιακό του από το πανεπιστήμιο Paris II Panthéon–Assas στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εφτά χρόνια εργάστηκε στο τουρκικό τμήμα της Διεθνούς Κρατικής Ραδιοφωνίας της Γαλλίας (RFI) ως εκφωνητής και δημοσιογράφος. Από το 2004 έως σήμερα ερευνά την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση από νομική, οικονομική και κοινωνική άποψη. Έχει εργαστεί στο περιοδικό Turkish Policy Quarterly. Σήμερα διδάσκει Συνταγματικό Δίκαιο στο πανεπιστήμιο Okan. Μιλάει αγγλικά, γαλλικά και ελληνικά.

Γιάννης Παΐσιος

Ο Γιάννης Παΐσος αποφοίτησε το 1975 από το τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου. Εργάστηκε ως Διευθυντής Λογιστηρίου σε μια βιομηχανική εταιρία στην Πόλη και ως βοηθός Εμπορικού Ακολούθου στο Γενικό Προξενείο της Βρετανίας στην Κων/πολη. Σήμερα συνταξιούχος προσφέρει τις υπηρεσίες του εθελοντικά στο Πρόγραμμα Ψηφιοποίησης της Συλλογής Σακκουλίδη στο Σισμανόγλειο Μέγαρο.

Φικρέτ Ερκούτ: ***Πως λέγεστε;***
Γιάννης Παΐσιος: Είμαι ο Γιάννης Παΐσιος.

-Τι επάγγελμα κάνετε;
-Τώρα είμαι συνταξιούχος. Στο παρελθόν έχω εργαστεί ως υπεύθυνος λογιστηρίου σε μια τουρκική βιομηχανική επιχείρηση και αργότερα εργάστηκα στο εμπορικό τμήμα του Βρετανικού Γενικού Προξενείου στην Κωνσταντινούπολη.

-Ποιά είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;
-Είμαι παντρεμένος και έχω έναν γιο είκοσι τρία ετών, ο οποίος ζει στην Τουρκία.

-Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή σας, την καταγωγή των γονιών σας, των παππούδων σας ;
-Οι γονείς μου έχουνε γεννηθεί στην Κωνσταντινούπολη αλλά ο παππούς μου -ο ένας τουλάχιστον, του πατέρα μου- είναι από την Χίο και ήρθε στην Πόλη μικρό παιδί. Σπούδασε εδώ και παντρεύτηκε μια Χιώτισσα, την οποία την έφερε από την Χίο στην Πόλη. Και ο άλλος μου παππούς, ο πατέρας της μητέρας μου και η γιαγιά, δηλαδή η συζυγός του, κατάγονταν από τη Σινασό της Καππαδοκίας. Και ζήσανε και αυτοί στην Κωνσταντινούπολη.

-Α τότε ήτανε Καραμανλήδες;
-Ναι αλλά από ένα ελληνόφωνο χωριό.

-Υπάρχουν ελληνόφωνα χωριά στην Καππαδοκία;
-Υπήρχανε... Υπήρχανε 4-5 ελληνόφωνα χωριά στην Σινασό.

-Γιατί ήρθε ο άλλος παππούς από την Χίο;
-Έμεινε ορφανός από την μητέρα όταν ήτανε πολύ μικρός, ο πατέρας του τον έστειλε σε μια αδελφή που ζούσε στην Κωνσταντινούπολη. Και έτσι έμεινε αυτός εδώ και δεν επέστρεψε.

-Δεν μιλούσε τουρκικά;
-Όταν ήρθε δεν μιλούσε αλλά αργότερα έμαθε. Εμπορεύθηκε εδώ οπότε λόγω της δουλειάς έμαθε. Και πήγε στο σχολείο εδώ. Ήξερε και γαλλικά, και τουρκικά και ελληνικά βέβαια.

-Πόσοι είναι οι Ρωμιοί που ζούνε σήμερα στην Πόλη;
-Αυτό δεν το ξέρω με σιγουριά αλλά υποθέτω ότι είναι γύρω τις 2.500 ή 3.000 το πολύ πολύ, μαζί με μικρά παιδιά και υπερήλικες, γέρους.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια τουρκική λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά, και ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν καταλαβαίνει όταν την λέτε;
-Το τεζγκάχι. Ο Ελλαδίτης μπορεί να καταλάβει το τεζγκάχι ως το τραπέζι αλλά δεν καταλαβαίνει την σημασία του ως «παγίδα», να στήσεις μια παγίδα, ένα κόλπο σε κάποιον. Αυτό δεν θα το καταλάβει ένας Έλληνας.

-Νοσταλγείτε την Πόλη όταν είστε έξω, σε μια ξένη χώρα;
-Φυσικά! Εγώ δεν αισθάνομαι ούτε Τούρκος ούτε Έλληνας, ούτε ο,τιδήποτε, αλλά αισθάνομαι τον εαυτό μου πιο πολύ Πολίτης. Περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο είμαι Πολίτης. Και όταν λείψω πολύ καιρό από την Πόλη, την νοσταλγώ, νοσταλγώ την ζωή εδώ.

-Κάνατε τις σπουδές σας έξω;
-Όχι στην Πόλη σπούδασα. Αλλά ταξίδεψα πολλές φορές, αλλά για σύντομα διαστήματα... 2-3 εβδομάδες, έναν μήνα το πιο πολύ.

-Έχει αλλάξει πολύ η Πόλη τα τελευταία χρόνια;
-Σωστά! Από τότε που γεννήθηκα εγώ μέχρι σήμερα η Πόλις έχει αλλάξει πάρα πολύ. Αλλά κι από τότε που γεννήθηκε ο πατέρας μου μέχρι την ημερομηνία που πέθανε ο πατέρας μου πάλι άλλαξε πάρα πολύ. Όταν γεννήθηκε ο παππούς μου ήταν διαφορετική, όταν πέθανε ο παππούς μου ήταν πάλι πάρα πολύ διαφορετική. Η Πόλις αλλάζει συνέχεια και πρέπει να αλλάξει. Η Πόλις είναι ένα δυναμικό και οργανικό στοιχείο.

-Δεν νοσταλγείτε την παλιά Πόλη;
-Η παλιά η Πόλις είχε και τα καλά της, είχε λιγότερους κατοίκους, είχε περισσότερο πράσινο, δεν είχε ουρανοξύστες, αλλά δεν είχαμε καλούς δρόμους, δεν είχαμε καλή συγκοινωνία, δεν είχαμε νερό. Είχαμε διακοπές του ηλεκτρικού ρεύματος. Είχαμε και πολλά αρνητικά. Τώρα, ορισμένα πράγματα έχουνε αλλάξει, πολλά πράγματα, μερικά θετικά, μερικά όχι τόσο θετικά.

-Που ζείτε τώρα;
-Στο Τζιχάνγκιρ (Cihangir). Στην περιοχή Μπέιογλου (Beyoğlu).

-Και το Τζιχάνγκιρ δεν άλλαξε πολύ νομίζω.
-Κι όμως, και εκεί έχει αλλάξει. Τώρα στο Τζιχάνγκιρ έχει πολλά εστιατόρια, μπαρ, καφενεία. Έχει πολύ κόσμο που έρχεται από άλλες περιοχές της Πόλης, ειδικά Παρασκευές και Σάββατα βράδυ για να γλεντήσει. Κάνουνε φασαρία, θυμώνει η γυναίκα μου, εντάξει δε με πειράζει πολύ.

-Ποιος είναι ο μεγαλύτερος φόβος σας;
-Ότι θα πεθάνω πριν προφτάσω να κάνω όσα θέλω να κάνω ή όσα θέλω να δω.

-Τι θέλετε να κάνετε;
-Αχχ, θα ήθελα να κάνω ένα μεγάλο ταξίδι στην Αμερική, μερικούς μήνες δηλαδή, αλλά λεφτά γιοκ!

-Λεφτά γιοκ ;
-Αυτό θέλει πολύ χρόνο και λεφτά βέβαια.

-Τι σημαίνει ευτυχία για σας;
-Ευτυχία είναι να μπορείς να πραγματοποιείς τα όνειρά σου.

-Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στους φίλους σας;
-Δεν ξέρω πως λέγεται στα ελληνικά, να είναι «straight forward», να έχει ευθύ χαρακτήρα.

-Πού θα θέλατε να ζείτε; Στην Πόλη;
-Από όλη την Τουρκία, οπωσδήποτε στην Πόλη, ναι. Εκτός από την Τουρκία, δεν έχω πολλές προτιμήσεις. Από τις πόλεις που έχω επισκεφθεί, καμία δεν είναι που να πω «αξίζει τον κόπο να παρατήσω ό,τι έχω στην Πόλη, και να σηκωθώ να έρθω να ζήσω εδώ».

-Αθήνα;
-Ούτε στην Αθήνα. Δηλαδή, να πάω να ζήσω μερικές εβδομάδες, διακοπές ναι, αλλά να πάω να ζήσω εκεί συνέχεια όχι.

-Σας αρέσει η Ελλάδα;
-Μα, μ'αρέσει βεβαίως, ως τουριστικός προορισμός. Να πας εκεί για διακοπές είναι μια χαρά. Πολύ ωραίο μέρος ως τουριστικός προορισμός, να πας να φας, να πιείς. Έχω φίλους, γνωστούς και συγγενείς εκεί, στη Χίο, μακρινούς με τους οποίους έχουμε μια επαφή. Ναι, όλα αυτά είναι πολύ ωραία αλλά να πάω να εγκατασταθώ εκεί και να πω «εγώ ήρθα εδώ για να ζήσω μέχρι το τέλος της ζωής μου» δεν το σκέφτομαι! Μόνο αν υποχρεωθώ.

-Δεν αισθάνεστε δεμένος με την Ελλάδα;
-Όχι ειδικά. Αν κάποια μέρα αναγκαστώ να φύγω από την Τουρκία.

-Και αυτό έγινε κάποιες φορές εδώ...
-Ε, εντάξει, τότε μάλλον θα πάω στην Ελλάδα, επειδή εκεί, μιλώ την γλώσσα, έχω μερικούς γνωστούς, ξέρω το περιβάλλον... μάλλον θα πάω στην Ελλάδα. Αλλά, σου λέω, αυτό δεν θα είναι δική μου επιλογή, θα είναι υποχρεωτικό.

-Ήσασταν παιδί όταν έγινε το 1963-64, εδώ στην Κωνσταντινούπολη. Θυμάστε πως ήτανε, πως τα ζήσατε;

-Και τα έζησα, ως παιδί βέβαια, οπότε δεν ήξερα πολλά πράγματα. Δεν θυμάμαι πολλά πράγματα. Αλλά διάβασα εφημερίδες, άκουσα από τους μεγάλους ό,τι λέγανε...

-Κάποια μέλη της οικογένειας σας έφυγαν τότε από την Πόλη;
-Οι αδελφές της μαμάς μου φύγανε αλλά αυτές θελήσανε να φύγουνε με τις οικογένειες τους, οι άντρες τους κλπ. Μια πήγε στην Γερμανία, μια στην Ελλάδα.

-Τώρα δεν πιστεύετε ότι κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει στην Τουρκία ξανά;
-Τώρα είναι πιο δύσκολο. Μάλλον εάν έρθει κανένα MHP στην κυβέρνηση, μόνο του και αν μας πει «Φύγετε! Αλλιώς...» Τότε θα φύγω βέβαια.

-Και εγώ θα φύγω από εδώ σε αυτήν την κατάσταση, όλοι μαζί θα φύγουμε...

-Ποιο εν ζωή πρόσωπο εκτιμάτε περισσότερο;
-Ο δάσκαλος που με έμαθε αγγλικά.

-Πήγατε στο Robert College.
-Ναι.

-Γιατί τον θαυμάζετε;
-Γιατί μου έμαθε καλά αγγλικά.

-Ποιες άλλες γλώσσες μιλάτε;
-Τουρκικά, ελληνικά, καταλαβαίνω γαλλικά.

-Μπορείτε να σκεφτείτε κάποιο προτέρημα και κάποιο ελλάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου.
-Οι Έλληνες είναι τεμπέληδες, οι Τούρκοι είναι περισσότερο από ό,τι πρέπει εθνικιστές. Οι Έλληνας προσπαθεί να τα βολεύει χωρίς να κουράζεται.

-Ευχαριστώ πολύ Γιάννη για την υπομονή και την συνεργασία σας!

Ρόνα Ατζελετζιάν (Rona Acelecyan)

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Κωνσταντινούπολη από Αρμένιους γονείς. Αποφοίτησα από το γαλλικό λύκειο Saint-Joseph και έπειτα σπούδασα οικονομικά στο πανεπιστήμιο İstanbul Bilgi Üniversitesi. Έδειχνα πάντα ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό καθώς τόσο στο οικογενειακό όσο και στο φιλικό μου περιβάλλον ακούγαμε ελληνική μουσική. Παρότι έχω από τη μια μου γιαγιά ελληνική καταγωγή, δεν ήξερα καμία λέξη στα ελληνικά και έτσι μου δημιουργήθηκε η ανάγκη να ξεκινήσω να μαθαίνω ελληνικά. Παρακολουθώ τα μαθήματα ελληνικών στο Σισμανόγλειο Μέγαρο του Ελληνικού Προξενείου της Ελλάδος στην Κωνσταντινούπολη από το 2012. Σήμερα μιλάω, και γράφω τα ελληνικά αρκετά καλά. Είμαι επίσης γνώστρια της αρμενικής, γαλλικής, αγγλικής και τουρκικής γλώσσας.

Αλέξανδρος Παναγιωτίδης

Ο Αλέξανδρος Παναγιωτίδης γεννήθηκε το 1978 στην Κωνσταντινούπολη. Έχει δυο μεγαλύτερες αδελφές. Δουλεύει στο παρασκήνιο οπτικών παραγωγών τηλεοπτικών σειρών και κινηματογραφικών ταινιών. Στον ελεύθερο του χρόνο παίζει μουσική ως dj, επειδή λατρεύει τη μουσική.

Ρόνα Ατζελετζιάν: ***Πώς λέγεστε;***
Αλέξανδρος Παναγιωτίδης: Λέγομαι Αλέξανδρος Παναγιωτίδης.

-Τι επάγγελμα κάνετε; Πώς το επιλέξατε;
-Δουλεύω σε μια παραγωγική εταιρεία, κάνουμε σίριαλ και κινηματογράφο. Είμαι 10 χρόνια σε αυτό το επάγγελμα. Απλώς δεν είχα πλάνο για να κάνω κάτι τέτοιο. Έχω σπουδάσει Πολιτικές Επιστήμες. Αλλά με το καιρό, μετά που έκανα μεταπτυχιακό πάνω σε τηλεόραση, αποφάσισα να μπω σε αυτό τον κλάδο.

-Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;
-Δεν έχω παντρευτεί, ζω μόνος μου. Η μαμά μου είναι στη ζωή. Έχω επίσης δυο αδελφές.

-Γεννηθήκατε στην Πόλη; Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειας σας, των γονιών σας, των παππούδων σας ;
-Ναι, έχω γεννηθεί στην Κωνσταντινούπολη. Η μαμά, ο μπαμπάς, όλη η οικογένεια μου είναι από την Κωνσταντινούπολη. Απλώς έχουμε προγόνους από διάφορα μέρη, από Αδριανούπολη, από την Καισάρεια, και άλλα διάφορα μέρη στην Ανατολή. Η γιαγιά της γιαγιάς μου ήταν από τη Ρόδο. Γενικά, από αυτά τα χώματα να πούμε.

-Εσείς φοιτήσατε σε κοινοτικό σχολείο; Σπουδάσατε εδώ ή στο εξωτερικό;
-Σπούδασα στο Ζάππειο κατ'αρχήν, μετά στο Ζωγράφειο Λύκειο. Μετά πάλι πανεπιστήμιο εδώ στο Κοτς (Koç), πάνω σε Πολιτικές Επιστήμες. Και μετά πήγα για μεταπτυχιακά στο Λονδίνο. Έκανα μεταπτυχιακό πάνω σε δημοσιογραφία, τηλεόραση.

-Ποια από τις δυο γλώσσες, ελληνικά-τουρκικά, θεωρείτε ότι μιλάτε καλύτερα;
-Εννοείται ότι μιλάμε καλύτερα τουρκικά γιατί ζούμε εδώ, αλλά επειδή συνεχώς μιλάμε και ελληνικά, και τα ελληνικά μου είναι σε ένα καλό επίπεδο νομίζω.

-Ποια από τις δυο γλώσσες θεωρείτε πιο δύσκολη, τα ελληνικά ή τα τουρκικά;
-Τα ελληνικά είναι πολύ πιο περίπλοκη και δύσκολη γλώσσα. Και τα τουρκικά νομίζω μπορεί να είναι δύσκολα για τους ξένους αλλά κατά εμένα, τα ελληνικά είναι πολύ πιο δύσκολα από τα τουρκικά.

-Σε ποια από τις δυο γλώσσες εκφράζετε καλύτερα τα συναισθήματά σας, τις σκέψεις σας;
-Εξαρτάται με ποιον μιλάω για να πω.. Αλλά πάλι εννοείται ότι επειδή είμαστε πιο συνηθισμένοι στα τουρκικά, νομίζω ότι εκφράζομαι καλύτερα όταν μιλάω τουρκικά. Αυτό μπορώ να το πω, ναι..

-Μπορείτε να μας πείτε μια τουρκική λέξη στα ελληνικά και μια ελληνική λέξη στα τουρκικά; (μία λέξη που πέρασε από τα τουρκικά στα ελληνικά και μία που πέρασε από τα ελληνικά στα τουρκικά)
- Μια λέξη τώρα που μου έρχεται από τα τουρκικά σε ελληνικά είναι το μελτέμι, ο αέρας να πούμε. Από ελληνικά σε τουρκικά νομίζω υπάρχουνε πάρα πολλές λέξεις.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες κι ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα καταλάβαινε;
-Εγώ νομίζω χρησιμοποιώ πολύ το "ταμάμ". Είναι μια λέξη που χρησιμοποιούμε πολύ στα τουρκικά. Τόσο πολύ την έχουμε συνηθίσει αυτή τη λέξη ότι νομίζω κάποτε όταν μιλάμε ελληνικά, τη λέμε νομίζω.

-Διαβάζετε; Ποια είναι η σχέση σας με το βιβλίο; με την τέχνη; οποιαδήποτε μορφή τέχνης: μουσική, θέατρο, χορός;
-Όχι δε διαβάζω για να πω την αλήθεια. Αλλά επειδή είναι και η δουλειά μου έχω μεγάλη σχέση φυσικά με την τηλεόραση, με τον κινηματογράφο και επίσης με τη μουσική.

-Μπορείτε να μας πείτε ένα Έλληνα κι ένα Τούρκο άνθρωπο των γραμμάτων, λογοτέχνη, ηθοποιό, δημοσιογράφο που θαυμάζετε;
-Σαν Έλληνας νομίζω ότι είναι ο Καβάφης, ο μεγάλος ποιητής. Σαν Τούρκο μ' αρέσει πάρα πολύ ο τραγουδιστής ο Ζεκί Μουρέν (Zeki Müren) κα η τραγουδίστρια Σεζέν Άκσου (Sezen Aksu). Είναι αυτοί που έρχονται στο νου μου.

-Τί σημαίνει για εσάς "μόρφωση" και "παιδεία" γενικά; Πως επηρεάζει η γλώσσα ή οι γλώσσες την μόρφωσή ;
-Μόρφωση δεν είναι μόνο τα γράμματα και το σχολείο, είναι, νομίζω, η αλληλεγγύη, το σέβας των ανθρώπων στους άλλους. Και επίσης το ταξίδι στον κόσμο είναι πολύ σημαντικό στην μόρφωση. Και επίσης οι γλώσσες. Εγώ μιλάω τέσσερις γλώσσες και είναι πολύ σημαντικό, γιατί μπορείτε να επικοινωνήσετε με διάφορους λαούς, μπορείτε να εκφράζετε τί αισθάνεστε σε διάφορες γλώσσες και νομίζω αυτό είναι πολύ σημαντικό και κάτι που επηρεάζει τη μόρφωση.

-Πόσοι είναι οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη; Υπάρχει αύξηση η μείωση στον αριθμό των μελών της;
-Νομίζω πρέπει να είναι λιγότεροι από χίλιους. Αύξηση; Εύχομαι αλλά δεν το νομίζω πολύ. Νομίζω ότι μέρα με μέρα μειώνεται περισσότερο. Δεν ξέρω ακριβώς τον αριθμό τώρα αλλά νομίζω ότι θα μειωθεί περισσότερο.

-Πόσες κοινότητες υπάρχουν σήμερα στην Πόλη; Σε ποια κοινότητα ανήκετε εσείς;
-Νομίζω ότι ανήκω στην κοινότητα της Παναγίας. Έτσι το ξέρω, έτσι νομίζω.

-Που συναντιούνται οι Ρωμηοί της Πόλης κυρίως ; Σε εκδηλώσεις, στην εκκλησία;
-Ε ναι νομίζω στα θέατρα, σε εκκλησία, στις γιορτές.. Στο προξενείο, σε διάφορα μέρη.

-Η ρωμαίικη κοινότητα έχει μια ιδιαίτερη πολιτιστική ζωή; Έχει εφημερίδες, εκδόσεις; Οργανώνει εκδηλώσεις;
-Όχι τόσο πολύ όπως ήτανε πριν. Έχουμε δυο εφημερίδες αλλά πριν ήτανε πιο πολλές εκδόσεις, πιο πολλές εφημερίδες. Τώρα είναι πολύ λιγότερες νομίζω..

-Παλαιότερα υπήρχαν μεικτοί γάμοι, γάμοι ανάμεσα σε Ρωμηούς και Τούρκους; Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι; Το θεωρείτε θετική ή αρνητική εξέλιξη;

-Ναι νομίζω τώρα επειδή έχει μειωθεί η ελληνική μειονότητα εδώ στην Πόλη, υπάρχουνε περισσότεροι γάμοι μεικτοί. Σαφώς, επειδή είμαστε λιγότεροι, έχει αρνητική επηρέαση. Αλλά είναι λογικό και σαφώς ότι καθένας έχει το δικαίωμα να κάνει γάμο με όποιον θέλει.

-Πως θα αντιμετωπίζατε μια τέτοια προοπτική για το παιδί σας; Θα προτιμούσατε να παντρευτεί κάποιον/κάποια με την ίδια θρησκεία/κουλτούρα ή δεν έχει σημασία για εσάς;

-Θα προτιμούσα αλλά δεν μπορώ να πω ότι έχει και πάρα πολλή σημασία. Σαφώς ναι θα προτιμούσα αλλά αν θέλει να κάνει γάμο με κάποιον, όχι Χριστιανό να πούμε, δε νομίζω να πω όχι για κάτι τέτοιο.

-Ξέρετε άλλες "κοινότητες" - "μειονότητες" της Πόλης;

-Ναι έχω πολλούς φίλους Αρμεναίους, έχω φίλους Εβραίους.

-Σε ποια περιοχή της Πόλης ζείτε; Έχει αλλάξει η Πόλη/η περιοχή σας τα τελευταία χρόνια; Σας αρέσουν αυτές οι αλλαγές;

-Όχι αλλαγές αλλά υπάρχουνε μερικές περιοχές που είναι όλες οι μειονότητες, στο Σίσλι, στο Πέρα, στο Κούρτουλους. Επειδή έχουνε μειωθεί οι μειονότητες και έχουνε λίγο διαλυθεί. Βλέπουμε επίσης μειονότητες και σε άλλες συνοικίες της Πόλης. Αυτό νομίζω είναι πολύ λογικό. Μόλις μειωθεί η μειονότητα, διαλύεται.

-Θεωρείτε την Πόλη κοσμοπολίτικη πόλη, μητρόπολη; Πως θα την χαρακτηρίζατε;

-Υπάρχουνε πάρα πολλοί άνθρωποι από διάφορους λαούς αλλά όταν κοιτάζω στον κόσμο νομίζω υπάρχουν κι άλλες χώρες που είναι πολύ πιο κοσμοπολίτικες παρά η Κωνσταντινούπολη.

-Θα ενθαρρύνατε ένα ξένο να εγκατασταθεί στην Πόλη;

-Με τίποτα, όχι.

-Αν φεύγατε από την Πόλη σε ποια χώρα/πόλη θα θέλατε να μεταναστεύσετε – ζήσετε;

-Στην Ελλάδα. Πουθενά άλλου.

-Μπορείτε να σκεφτείτε ένα προτέρημα κι ένα ελάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου; Κάτι που υπάρχει ως στερεότυπο αλλά το πιστεύετε/ή δεν το πιστεύετε κι εσείς;

-Λοιπόν, νομίζω το προτέρημα και το ελάττωμα του Έλληνα είναι το ίδιο. Ο ελληνικός λαός, του αρέσει πάρα πολύ το γλέντι, το οποίο είναι κάτι που δεν το βλέπετε παντού στον κόσμο. Αλλά είναι η ίδια αιτία που κάνει το λαό λίγο τεμπέλη. Και αυτό είναι νομίζω μεγάλη αιτία για την οικονομική κατάσταση της Ελλάδας. Οπότε είναι και προτέρημα και ελάττωμα. Για έναν Τούρκο θα έλεγα ότι έχει αλλάξει ο τουρκικός λαός, απλώς δεν είναι όπως ήτανε πριν. Είναι πολύ ανάμεικτος λαός. Υπάρχουν, όπως σε άλλους λαούς, και καλοί άνθρωποι, μορφωμένοι, και μη μορφωμένοι. Δεν μπορώ να πω κάτι πιο χαρακτηριστικό για το τουρκικό λαό, δηλαδή εξαρτάται από το άτομο που γνωρίζετε.

-Υπάρχει καμία σχέση μεταξύ των Ρωμιών που ζούνε στο εξωτερικό και όσων έμειναν εδώ;

-Σχέση... Όπως εμένα παραδείγματος χάριν, εγώ έχω την αδελφή μου στην Αθήνα, έχω τα ανίψια μου, έχω ξάδελφους, έχω επαφές. Αυτό μπορώ να πω.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;

-Πρώτο από όλα, η δουλειά μου, γιατί μ'αρέσει πάρα πολύ, και δεύτερον η μουσική που είναι επίσης μέρος της δουλειάς μου αλλά κι εκτός της δουλειάς μου μ' αρέσει πάρα πολύ να ασχολούμαι με μουσική.

-Ποιο θεωρείτε τη μεγαλύτερη σας επιτυχία;

-Από παλιά πάντα σκεφτόμουνα, σαν ένας Ρωμιός που έχει γεννηθεί στην Τουρκία, ότι αυτό είναι κάτι πολύ καλό, διότι γνωρίζετε δυο διαφορετικούς πολιτισμούς, δυο γλώσσες. Νομίζω ότι αυτό είναι μια πλουσιότητα για έναν άνθρωπο. Και σε μια πόλη σαν την Κωνσταντινούπολη...

-Τι σημαίνει ευτυχία για σας;

-Νομίζω ότι ευτυχία είναι να έχεις πάντοτε τους φίλους σου πλάι σου, τους αγαπημένους σου, να περνάς καλά, να έχεις μια καλή δουλειά, να είσαι ευτυχισμένος με τους αγαπημένους σου. Αυτό είναι ευτυχία για μένα.

-Για ποιο πράγμα μετανιώνετε περισσότερο ;

-Επειδή καπνίζω. Αυτό μετανιώνω περισσότερο.

-Ποιος είναι ο μεγαλύτερος φόβος σας;

-Να μείνω μόνος κάποτε, όταν γεράσω.

-Ποιο χαρακτηριστικό θεωρείτε σημαντικό σε έναν άνθρωπο;

-Το σέβας, να σέβεστε τους άλλους. Για μένα είναι το μεγαλύτερο προτέρημα στη ζωή.

-Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στους φίλους σας;

-Ειλικρίνεια, να είμαστε πάντα μαζί, να μην λέμε ψέματα, να είμαστε πάντα αγαπημένοι και μαζί.

-Ποιες λέξεις ή φράσεις χρησιμοποιείτε συχνά;

-Αυτό πρέπει να το πει κάποιος που με γνωρίζει πολύ καλά.

-Διαλέξτε πέντε λέξεις που περιγράφουν τον εαυτό σας.

-Βλάκας…, θετικός άνθρωπος νομίζω που είμαι, προσπαθώ έτσι να είμαι σε όλη τη ζωή, με ενέργεια, με χαμόγελο, με όσο μπορώ καλοσύνη.

-Αν μπορούσατε να αλλάξατε κάτι στον εαυτό σας, τι θα ήταν αυτό;

-Θα παρατούσα το τσιγάρο.

-Ποιο εν ζωή πρόσωπο εκτιμάτε περισσότερο; Ποιοι είναι οι ήρωες σας ;

-Η μαμά μου είναι ο ήρωας μου. Ο μοναδικός.

-Ποια είναι η καλύτερη συμβουλή που σας έχουν δώσει;

-Να είμαι πάντοτε σωστός και να λέω πάντοτε τα σωστά σε όλους τους φίλους μου και σε όλους που έχω κάποια επικοινωνία στη ζωή. Να είμαι σωστός άνθρωπος.

-Ποια μουσική θα θέλατε να παίξουν στην κηδεία σας;

-Μπουζούκια, πολλά μπουζούκια!

Κιβάντς Καντούρκ (Kıvanç Kantürk)

Ο Κιβάντς Καντούρκ γεννήθηκε στο 1984 στην Άγκυρα. Σπούδασε στο πανεπιστήμιο Bilkent και έκανε το μεταπτυχιακό του στο Software Engineering στο πανεπιστήμιο Boğazaçi. Έχει εργαστεί σε διοικητικές θέσεις σε μεγάλες εταιρείες, μεταξύ των οποίων Jar.Digital, MaCann Istanbul, C-Section Digital Agency. Του αρέσει να μαθαίνει ξένες γλώσσες. Γνωρίζει αγγλικά και γερμανικά. Μαθαίνει ελληνικά επειδή του αρέσει η ελληνική κουλτούρα και ταξιδεύει συχνά στην Ελλάδα.

Αντώνης Παριζιάνος

Ο Αντώνης Παριζιάνος γεννήθηκε στο Φανάρι το 1948. Μεγάλωσε στα Ταταύλα. Είναι παντρεμένος, έχει δυο παιδιά, μιαν κόρη και έναν γιο, και δυο εγγόνια. Φοίτησε στην Μεγάλη του Γένους Σχολή και στο Ζωγράφειο Λύκειο. Σπούδασε Ελληνική Φιλολογία, Λατινικά και Βυζαντινή Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης. Από το 1972 έως το 2015 υπηρέτησε στο Ζωγράφειο Λύκειο. Σήμερα είναι πρόεδρος του ΣΥΡΚΙ (Σύνδεσμος Ρωμαίϊκων Κοινοτικών Ιδρυμάτων).

Κιβάντς Κιζίλκουρτ: ***Μπορείτε να μας πείτε μερικά πράγματα για τον εαυτό σας; Πώς λέγεστε και πότε γεννηθήκατε;***

Αντώνης Παριζιάνος: Ονομάζομαι Αντώνης Παριζιάνος. Γεννήθηκα στην Πόλη τις 8 Οκτωβρίου 1948. Είμαι απόφοιτος από την Αρχαία Ελληνική Φιλολογία από το Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης, Φιλοσοφική Σχολή και περίπου σαράντα χρόνια ήμουνα εκπαιδευτικός του Ζωγράφειου. Είμαι στο Ζωγράφειο από τους παλαιότερους εκπαιδευτικούς.

-Ωραία! Πώς επιλέξατε την δουλειά σας;

-Το 1967 αποφοίτησα από το Ζωγράφειο. Μου άρεσε πολύ η φιλολογία και η λογοτεχνία. Ο δάσκαλος μου, ο κ. Φραγκόπουλος, μου είπε, «Καλό θα είναι να ακολουθήσεις αυτόν το κλάδο». Ήθελα να πάω στην Αθήνα αλλά τότε ήταν δύσκολες χρονιές. Δεν διορίζανε καθηγητές με πτυχία ελληνικά και αναγκάστηκα να πάω εδώ, στο Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης, στο Τμήμα «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Φιλολογία και Λατινικά». Το 1972 πήρα το απολυτήριο. Εν τω μεταξύ πήγα στο στρατό και όταν επέστρεψα το 1975 αποτάθηκα στο Ζωγράφειο για να είμαι δάσκαλος. Πάλι εδώ οι διορισμοί ήταν σταματημένοι για μας. Περίμενε ο φάκελος μου για πολλά χρόνια. Εν τω μεταξύ διορίστηκα σαν βιβλιοθηκάριος. Και όταν ανοίξανε πάλι οι διορισμοί, το 1987, διορίστηκα σαν δάσκαλος στο Ζωγράφειο. Μέχρι το 2014 δούλεψα.

-Μπορείτε να μας πείτε μερικά πράγματα για την οικογένεια σας; Ποιά είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

-Βέβαια. Γεννήθηκα στο Φανάρι, μεγάλωσα στα Ταταύλα. Όταν παντρεύτηκα το 1973 πήγα στο Σισλί και μέχρι σήμερα ζω εκεί. Έχω έναν γιο και μια κόρη που παντρεύτηκαν. Και αυτή τη στιγμή έχουν κάνει και αυτοί τις δικές τους οικογένειες. Έχω και εγγόνια.

-Που ζείτε τώρα;

-Μένω στο Σισλί (Şişli), στη λεωφόρο Αμπιντέ-ι Χουριγιέτ (Abideyi Hürriyet), απέναντι στο Σισλί Τζαμί.

-Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειας σας; Είστε Κωνσταντινουπολίτης;

-Είμαι Κωνσταντινουπολίτης βέβαια. Ο παππούς μου είναι Κουταλιανός. Η Κούταλη είναι εδώ στο Μαρμαρά. Στα τουρκικά λέγεται «Εκινλίκ» (Ekinlik). Ο παππούς μου ήρθε από την Κούταλη πριν την Ανταλλαγή, το 1920, και εγκαταστάθηκε εδώ στην Πόλη. Και ο μπαμπάς μου και εγώ γεννηθήκαμε εδώ.

-Ποιες κοινότητες υπάρχουν εδώ στην Πόλη εκτός από τους Ρωμηούς;

-Ναι. Ήμασταν 100.000-200.000 το 1960. Σήμερα είμαστε γύρω 2.500-3.000. Ήμασταν μια πολυπληθής κοινότητα αλλά τώρα είμαστε η πιο μικρή. Σήμερα η πιο μεγάλη είναι οι Αρμένιοι, που είναι γύρω 45.000 από όσα ξέρω, οι Εβραίοι 15.000. Υπάρχουν και Σουριανοί ή Συροχαλδαίοι, που νομίζω πως είναι 4.000-5.000. Δηλαδή η μικρότερη κοινότητα είμαστε εμείς.

-Αυτές δηλαδή είναι μειονότητες. Βέβαια υπάρχουν και Τούρκοι που δεν είναι μειονότητα και άλλες κοινότητες.

-Ναι, αυτές που αναφέρθηκαν με την συνθήκη της Λωζάνης είναι τρεις: Ρωμηοί, Αρμένιοι και Εβραίοι. Αλλά τώρα έχουμε και τους Συροχαλδαίους εδώ. Αυτές είναι δηλαδή οι κυριότερες μειονότητες.

-Υπάρχουν και Βούλγαροι όμως. Έχω και εγώ έναν πολύ καλό φίλο. Αλλά αυτοί δεν θεωρούνται σαν μεινότητα.

- Οι Βούλγαροι είναι πολύ λίγοι, γύρω στα 500 άτομα νομίζω. Τώρα θεωρείται και αυτοί και οι Γεωργιανοί σαν μεινότητα παρόλο που είναι πάρα πολύ λίγοι.

-Μπορείτε να μας πείτε μια τουρκική λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε στα Ελληνικά που μιλάτε αλλά ενας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα τη καταλάβαινε;

-Υπάρχουν πολλές τέτοιες λέξεις. Ας πούμε «καλντιρίμ» στα ελληνικά πιο πολύ για το δρόμο με πέτρες. Έχει λίγο αλλάξει δηλαδή το νόημά της. Λέμε και άλλες λέξεις εδώ σαν «μποχτσά, ζερζεβατστής, σουτσής...». Υπάρχουν δηλαδή πολλές λέξεις που έχουν μπει στην καθημερινή μας γλώσσα. Βέβαια οι Ελλαδίτες Έλληνες δεν τις καταλαβαίνουν εύκολα.

-Υπάρχουν και πολλές λέξεις από τα ελληνικά που έχουνε μπει στα τουρκικά, έτσι δεν είναι;

-Ναι, βέβαια, το «δεφτέρ» ας πούμε είναι η ελληνική λέξη «διφθέρα». Το «αναχτάρ» είναι πάλι από το βυζαντινό «ανοιχτάρι». Υπάρχουν και πολλά άλλα παραδείγματα.

-Πολύ ενδιαφέρον. Δεν θα μάντευα ποτέ πως αυτές προέρχονταν από τα ελληνικά. Κατά τη γνώμη σας έχει αλλάξει η Πόλη τα τελευταία χρόνια; Μπορείτε να κάνετε μια σύγκριση της Πόλης 20 ή 40 χρόνια πριν με την σημερινή Πόλη;

- Η Πόλη έχει αλλάξει πάρα πολύ. Δεν είναι μια Πόλη πια, είναι πολλές πόλεις. Εγώ την έζησα την Πόλη που ήταν ένα εκατομμύριο. Τότε από τα Ταταύλα που μέναμε, πηγαίναμε στο Μετζιντιεκιόι (Mecidiyeköy) για να πάρουμε ντούτια. Ήταν τότε ένας πάρα πολύ ωραίος και εξοχικός τόπος το Μετζιντιεκιόι. Ως τα μνήματα του Σισλί είχε σπίτια, μετά από τα μνήματα πίσω του Μετζιντιεκόι ήταν δηλαδή σκέτα ενα χωριό. Πριν 50 χρόνια έτσι ήταν. Και σιγά σιγά άρχισαν να χτίζουν άλλα κτήρια. Κυρίως η αστυφιλία του πληθυσμού άρχισε μετά από το 1955, που έγιναν τα γεγονότα, τα Σεπτεμβριανά. Μετά άνοιξε και ένα κύμα από την Ανατολία προς τα εδώ. Ήρθαν ορισμένοι και έφεραν τους συγγενείς τους λέγοντας «ελάτε εδώ, εδώ υπάρχει δουλειά και τέτοια». Όπως λέτε εσείς «Taşı toprağı altın». Σιγά σιγά άρχισε να έρχεται εδώ πολύς κόσμος και τώρα φτάσαμε στα 24 εκατομμύρια ανθρώποι. Στο Ταταύλα δεν υπήρχε ανάγκη να πας εξοχικό γιατί ήταν

όλο δέντρα και πρασινάδα, ανοιχτά μέρη να παίξεις, να τρέξεις. Πετούσαμε τους χαρταετούς και ήταν πάρα πολύ ωραία η Πόλη. Τώρα πια βλέπουμε το πράσινο στην Πόλη μόνο στις φωτογραφίες. Έχουν γίνει ουρανοξύστες και έχει αυξηθεί πολύ ο πληθυσμός. Και η κίνηση είναι μεγάλο πρόβλημα, μια απόσταση που πήγαινες σε δέκα λέπτα, μπορεί να είναι και δυο ώρες.

-Πριν 40 χρόνια κάνετε και μπάνιο στα Φλώρια ή σε άλλες παραλίες της Πόλης, έτσι δεν είναι; Τώρα όμως είναι όνειρο αυτό.

-Ακριβώς! Από τα Ταταύλα πηγαίναμε με τους γείτονες όλοι μαζί. Πιάναμε ένα μικρό λεωφορείο και πηγαίναμε εκεί στα Φλώρια, κάναμε μπάνιο και μετά τρώγαμε αυτά που φέραμε μαζί μας γιατί τότε δεν υπήρχαν εστιατόρια και τίποτα εκεί. Τώρα όμως αν και υπάρχουν εστιατόρια και όλα δεν μπορούμε να πηγαίνουμε πια.

-Λοιπόν, έχω και άλλες ερωτήσεις. Μπορείτε να μας πείτε ένα προτέρημα και ένα ελάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου; Κάτι που υπάρχει ως στερεότυπο αλλά το πιστεύετε ή δεν το πιστεύετε εσείς.

-Σε κάθε ομάδα έχει και τους καλούς και τους κακούς και τους ευγενείς και τους αγενείς. Ένα πράγμα όμως μπορώ να πω ότι αυτοί που ζούσαν τότε και οι Τούρκοι και οι Ρωμηοί ήτανε φιλόξενοι. Την Πρωτοχρονιά, την πρώτη μεριά που πήγαινε η γιαγιά μου ήτανε στο Μουχτάρη. Και πάλι στο Μπαϊράμ, τα σφακτά δηλαδή πάλι οι Μουσουλμάνοι μας γείτονες μας έφερναν κρέας παρόλο που ήξεραν που δεν ήμασταν Μουσουλμάνοι. Ήμασταν πολύ αδελφωμένοι και είχαμε πολύ καλές σχέσεις. Και νομίζω η Πόλη ήταν ακόμα πιο ωραία από σήμερα.

-Τώρα θέλω να σας ρωτήσω λίγο προσωπικά πράγματα. Τι σημαίνει για σας ευτυχία;

-Πρώτα από όλα, να έχουμε την υγεία. Αυτό είναι το πρώτο πράγμα, νομίζω, για να είμαστε χαρούμενοι και ευτυχισμένοι. Το δεύτερο βέβαια να έχουμε την ηρεμία. Δυστυχώς τον τελευταίο καιρό με αυτά που γίνονται γύρω μας, με τους πολέμους και με αυτά που βλέπουμε είναι πολύ δύσκολο κανείς να προστατεύει τη ψυχολογική γαλήνη και την ευτυχία...

-Συμφωνώ! Πάντως πρέπει να είμαστε πάντα θετικοί και να προσπάθουμε να δούμε την γεμάτη πλευρά του ποτηριού, έτσι δεν είναι; Τώρα θέλω να μας πείτε ποιο είναι το αγαπημένο σας ταξίδι. Δηλαδή, κάτι που δεν έχετε ξεχάσει και άφησε ωραίες αναμνήσεις στο μυαλό σας;

-Μια πολύ αγαπημένη πόλη μετά από τη δική μας για μένα είναι η Θεσσαλονίκη. Πάω οπωσδήποτε μια φορά τον χρόνο στην Θεσσαλονίκη. Συνέχεια περιφέρομαι, γυρνώ και την αγαπώ πολύ. Και με έλκει η Θεσσαλονίκη πάντοτε και την αρέσω πάρα πολύ. Την παρομοιάζω και με την Πόλη εδώ. Ανεβαίνω στο Γιεντικουλέ που έχει μια τρομερή θέα και πολύ πράσινο. Η ζωή είναι κάπως πιο ήσυχη από εδώ.

-Πολύ ωραία! Και εμένα πολύ μου αρέσει η Θεσσαλονίκη κι εδώ και μερικά χρόνια πάω στην Θεσσαλονίκη. Μου θυμίζει πολύ τη Σμύρνη. Έχω και μερικούς φίλους εκεί, δηλαδή όταν πάω περνάω πολύ ωραία. Μπορείτε να μας πείτε ένα πολύ ιδιαίτερο χαρακτηριστικό σας;

-Προσπαθώ να είμαι ένας χαμογελαστός άνθρωπος. Έχω μεγάλη υπομονή γιατί το επάγγελμα του δασκάλου, θέλει υπομονή. Αν δεν έχεις υπομονή, δεν μπορείς να πετύχεις. Για αυτό και οι μαθητές μου, που έχουνε πρόβλημα, ακόμα και σήμερα όταν έχουνε κάτι έρχονται να με το πούνε να συνεννοηθούμε και ζητάνε την βοήθεια μου. Προσπαθώ πάντα να είμαι ευδιάθετος και εύθυμος. Δηλαδή δεν μου αρέσει να είμαι κατσούφης και συνοφρυωμένος. Προσπαθώ πάντα να συναναστρέφομαι με τους ανθρώπους με ένα χαμόγελο.

-Αν ασχολείστε με την παιδεία πρέπει οπωσδήποτε να έχετε πολλή υπομονή για τα παιδιά. Τί θεωρείτε ως έσχατο βαθμό δυστυχίας;

-Νομίζω ότι αυτές τις εικόνες που βλέπουμε κάθε μέρα στη τηλεόραση, με τους πρόσφυγες και με τα μωρά που πνίγονται, νομίζω ότι είναι η χειρότερη εικόνα που μπορεί να συναντήσει ένας άνθρωπος. Όλοι μιλάνε για ειρήνη και όλοι ετοιμάζουνε για πόλεμο. Έτσι βλέπουμε αυτά τα καημένα και αθώα πλάσματα άδικα να πεθαίνουν. Αυτή η εικόνα με πειράζει πάρα πολύ. Και πιο άσχημο που γίνονται είναι ότι όλα αυτά γίνονται με το όνομα της θρησκείας.

-Κύριε Παριζιάνε, σας ευχαριστώ πολύ για τα ωραία παραδείγματα που έχετε δώσει που είναι ωφέλιμα. Άλλη φορά ελπίζω να σας ξαναδώ και να κάνουμε και άλλες ωραίες κουβέντες!!!

-Ευχαριστώ πολύ και εγώ και εσύ έχεις προοδέψει αρκετά στα ελληνικά!! Να προοδέψεις ακόμα περισσότερο! Καλή επιτυχία!!!

-Ευχαριστώ πάρα πολύ!

Μελικέ Σουμερτάς (Sümertaş Melike)

Γεννήθηκε στην Σμύρνη αλλά μεγάλωσε στο Παλαιόκαστρο (Balıkesir). Τελείωσε το Λύκειο Sırrı Yırcalı Anadolu Lisesi και σπούδασε αρχιτεκτονική στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Μέσης Ανατολής (Orta Doğu Teknik Üniversitesi). Στο ίδιο πανεπιστήμιο ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές τις σπουδές στο πρόγραμμα Ιστορία της Αρχιτεκτονικής. Σήμερα συνεχίζει το διδακτορικό της στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου (Boğaziçi) στο Τμήμα της Ιστορίας. Συγχρόνως είναι ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο Kadir Hass. Η έρευνα της αφορά το ρόλο των Ελλήνων στον αστικό μετασχηματισμό της Κωνσταντινούπολης τον 19ο αιώνα. Διδάσκει Αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο MEF και έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο από το 2013 επειδή της είναι απαραίτητα για την έρευνά της.

Γιώργος Πασαδαίος

Ο Γιώργος Πασαδαίος γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1950. Φοίτησε στο Κεντρικό Σχολείο στο Πέρα, στο αγγλικό γυμνάσιο στο Nişantaşı, και στο Ροβέρτειο Κολλέγιο. Σπούδασε Διοίκηση και Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου και έκανε διδακτορικό στη Σχολή Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου του Τέξας. Δίδαξε στη Σχολή Μαζικής Επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο της Αλαμπάμα, στο οποίο έγινε και κοσμήτορας. Είναι παντρεμένος.

Μελίκε Σουμερτάς: ***Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που δεχτήκατε να κάνουμε αυτή την συνέντευξη. Πώς λέγεστε;***

Γιώργος Πασαδαίος: Λέγομαι Γιώργιος Πασαδαίος.

-Τι επάγγελμα κάνετε και πώς το επιλέξατε;

-Είμαι συνταξιούχος αλλά όταν εργαζόμουνα, ήμουν καθηγητής στο πανεπιστήμιο.

-Που;

-Στην Αμερική, στο Πανεπιστήμιο της Αλαμπάμα. Δίδαξα Μαζική Επικοινωνία.

-Μαζική Επικοινωνία όπως τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.λ.π.;

-Περισσότερο μέθοδο της έρευνας, πώς γίνονται οι δημοσκοπήσεις.

-Γιατι πήγατε στην Αμερική; Νομίζω σπουδάσατε στο πανεπιστήμιο Boğaziçi;

-Έκανα το δημοτικό σχολείο στο Κεντρικό, στο Πέρα. Τώρα δεν υπάρχει πια, το Merkez okulu. Μετά πήγα στο αγγλικό, İngiliz Orta Okulu στο Nişantaşı, τώρα είναι Nişantaşı Anadolu Lisesi, τότε ήταν γυμνάσο. Όταν τελείωσα το γυμνάσιο πήγα στο Λύκειο στο Ροβέρτειο Κολέγιο και συνέχισα στο πανεπιστήμιο, το οποίο έγινε Boğaziçi Üniversitesi. Όταν ήμουν εκεί έγινε Boğaziçi. Άρχισα σε ένα σχολείο και τελείωσα σε άλλο το 1973. Εγώ τελείωσα τη Σχολή Διοίκησης, idari bilimler, με σπουδές περρισσότερο σε Διοίκηση και Πολιτικές Επιστήμες. Από μικρός, θυμάμαι, από τότε που ήμουνα στην 7η ή 8η τάξη, έβγαζα εφημερίδες. Πάντα ασχολούμουν με εφημερίδες, περιοδικά, μου άρεσε να γράφω. Έτσι έκανα αίτηση για την Αμερική να κάνω μεταπτυχιακά. Και επειδή πάντοτε μου άρεσε η επικοινωνία διάλεξα να πάω στο Σχολή Δημοσιογραφίας και πήγα στο Texas. Πρώτο έκανα το μάστερς, το μεταπτυχιακό.

-Και μετά;

-Μετά, εκεί οι σχέσεις μου με τους καθηγητές μου ήταν καλές. Και μου είπαν εσύ καλό θα ήτανε να κάνεις και διδακτορικό γιατί θα είσαι καλός καθηγητής. Τελείωσα τη Σχολή της Μαζική Επικοινωνίας στο πανεπιστήμιο του Τέξας. Και από εκεί βρήκα μια καλή ευκαιρία μόλις πήρα το διδακτορικό, στο πανεπιστήμιο της Αλαμπάμα.

-Και δουλέψατε στην εκεί;

-Εκεί ήμουν για 30 χρόνια. Στην Αμερική υπάρχουν καλά πανεπιστήμια αλλά παίζουν ρόλο και οι σχολές. Σε κάποια πανεπιστήμια κάποιες Σχολές είναι καλές και κάποιες όχι. Σε κάθε πανεπιστήμιο είναι διαφορετικά. Στο πανεπιστήμιο μου είχε μια πολύ καλή Σχολή Επικοινωνίας, μέσα στην οποία πρόκοψα ας πούμε. Έγινα βοηθός κοσμήτορα, κοσμήτορας. Ύστερα από 30 χρόνια πήρα σύνταξη. Η σύζυγος μου είναι από το Τέξας. Τώρα η μισή μας ζωή είναι εκεί και η μισή μας ζωή είναι εδώ. Και για λίγο στην Ελλάδα, για διακοπές.

-Που στην Ελλάδα;

-Στα νησιά, για διακοπές. Άλλα έχουμε και συγγενείς, φίλους.

-Έχετε συγγενείς ή κάποιον από την οικογένεια σας;

-Συγγενείς δεν έχω πολλούς. Γιατί αδέρφια δεν έχω! Ο πατέρας μου αδέρφια δεν είχε.

-Μοναχοπαίδι ήταν;

-Και ο πατέρας μου και εγώ μοναχοπαίδι ήμασταν, η μητέρα μου είχε μια αδελφή αλλά κι εκείνη δεν είχε παιδιά.

-Δεν είχατε ξαδέλφια...

-Ο παππούς μου όμως είχε 10 αδέλφια, έτσι έχω πολλά δεύτερα ξαδέρφια.

-Και από που ήταν ο παππούς σας;

-Οι παππούδες και οι γιαγιάδες από της μαμάς μου τη μεριά, οι μισοί από τον Κεράτιο.

-Από που;

-Fener – Hasköy, Haliç ...

-Αα, από την Πόλη!

-Ναι, ναι... Και η μητέρα της μητέρας μου είναι από τον Κεράτιο, Haliç.

-Κεράτιο Κόλπο, ναι...

-Ο πατέρας της μητέρας μου είναι Καππαδόκης, Καραμανλής είναι.

-Και αυτοί μιλούσαν τουρκικά;

-Πριν από 150 χρόνια μιλάγανε τουρκικά. Γράφανε ελληνικά και μιλούσαν τουρκικά. Από του μπαμπά την μεριά, στον καιρό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπως και τώρα, έρχονταν όλοι να κάνουν την τύχη τους, έρχονταν απ' τα νησιά.

-Από ποια νησιά;

-Από την Άνδρο.

-Άνδρο; Κοντά στην Αθήνα; Κυκλάδες;

-Ναι, ναι Αθήνα, Κυκλάδες...Από την Άνδρο, το χωριό Αλαβινού. Από την Φολέγανδρο, κοντά στη Σαντορίνη, από το χωριό Άνω Μεριά και Πλωμάρι Λέσβου. Οι παππούδες τον καιρό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εγκατασταθήκανε στη Χάλκη. Ο παππούς μου, του μπαμπά μου ο μπαμπάς, είχε ξενοδοχείο στη Χάλκη. Εκεί ζήσανε, πεθάνανε. Και ο πρόπαπους μου και ο παππούς μου και ο μπαμπάς μου, όλοι γεννηθήκανε στο ξενοδοχείο. Υπάρχει ακόμα αλλά είναι ερείπιο.

-Από ό,τι κατάλαβα είστε doğma-büyüme Πολίτες.

-Τρεις γενιές. Από τη μαμά πάμε πίσω μέσα στην Βυζαντινή ιστορία.

-Έχετε παιδιά;

-Εγώ παντρεύτηκα αργά. Η σύζυγος μου ήδη είχε μια

κόρη. Έχουμε και τρία εγγονάκια. Αλλά μένουν στο Χιούστον, Τέξας.

-Πριν μου είπατε ότι δεν έχετε πολλές σχέσεις με την ρωμαϊκή κοινότητα εδώ;

-Επειδή δεν βρίσκομαι εδώ πολύ, δεν ζω εδώ αλλά όταν έρχομαι βέβαια έχω σχέσεις. Εδώ που μένουμε στο Νισάντασι, Τεσβικιγιέ δεν είναι κέντρο κοινότητας αλλά τυπικά υπαγόμαστε στην κοινότητα του Feriköy. Αλλά μόνο τυπικά γιατί είμαστε μακριά. Όταν πάμε στην εκκλησία συνήθως πάμε στην εκκλησία, πάμε στο Πατριαρχείο. Σε ημέρες γιορτών όπως το Πάσχα καμιά φορά πάμε στο νησί, στην Πρίγκηπο, στη Χάλκη. Όταν καμμιά φορά μια ενορία έχει φιέστα.

-Εσείς μιλάτε και τουρκικά και ελληνικά και διαβάζετε και ελληνικά και τουρκικά βιβλία. Μπορείτε να μας πείτε ένα καλλιτέχνη ή συγγραφέα που σας αρέσει;

-Από τους Έλληνες, από τους παλιούς μου αρέσει περισσότερο ο Νίκος Καζαντζάκης. Διάφορα βιβλία του, και τα ταξιδιωτικά του και τα κριτικά του, αλλά αυτό που μου αρέσει περρισότερο είναι το «Αναφορά στον Γκρέκο». Είναι η αυτοβιογραφία του. Έγραψε την ζωή του.

-Και αυτός έμεινε στην Ελλάδα;

-Στην Ελλάδα. Είναι από την Κρήτη. Επειδή ο Ελ Γκρέκο, ο ζωγράφος ήτανε Κρητικός, Θεοτοκόπουλος ήταν το όνομά του, και πήγε στην Ισπανία και πολέμησε και έγινε σπουδαίος ζωγράφος, ο Καζαντζάκης έγραψε την αυτοβιογραφία του και ο τίτλος είναι «Αναφορά στον Γκρέκο» και είναι σαν να λέει «παπποί, έτσι έκανα την ζωή μου».

-Έζησα για τρεις μήνες στο Ρέθυμνο και πήγα μια φορά στον τάφο του Καζαντζάκη και είδα που γράφει: «δεν ελπίζω τίποτα,

-.....δεν φοβάμια τίποτα, είμαι ελεύτερος»

-Απο τους Τούρκους συγγραφείς εμένα πάντα μου αρέσουν αυτοί που γράψανε μικρά: Αζίζ Νεσίν Aziz Nesin, Οκτάυ Ακβάλ. Oktay Akbal...

-Ο!! Oktay Akbal δεν διάβασα πολλά αλλά εγώ θαυμάζω τον Aziz Nesin. Αυτός είχε πολλά βιβλία..

-... έγραψε πολλά βιβλία και πάρα πολλές ιστορίες.

-...και επίσης έγραψε την αυτοβιογραφία του...

-Μπήκε στις φυλακές, μπήκε, βγήκε.... Ήταν για την Τουρκία ένας φωτεινός άνθρωπος. Τώρα τελευταία μου αρέσει περισσότερο η αστυνομική λογοτεχνία.

-Ποιος; Ο Ahmet Ümit;

-Ο Ahmet Ümit γράφει τεράστια βιβλία. Γράφει και γράφει και κάτι το εξηγεί σαράντα φορές. Εκείνο μου αρέσει για κάποιο λόγο. Μου αρέσει το Istanbul Hatırası, Sultanı öldürmek. Μου το έδωσε ένας φίλος μου όταν ήμουν στην Ελλάδα. Το διάβασα στα ελληνικά.

-Αυτή ήταν καλή μετάφραση;

-Πολύ καλή μετάφραση. Μου άρεσε πολύ και σκέφτηκα ότι ένα βιβλίο πρέπει να το διαβάζεις στη δική του τη γλώσσα και αν η ελληνική μετάφραση είναι τόσο ωραία το τουρκικό θα είναι καλύτερο και το πήρα και το διάβασα και στα τουρκικά. Και μου άρεσε πολύ. Και μετά η σύζυγος μου δεν ξέρει ούτε ελληνικά ούτε τουρκικά αλλά το μεταφράσανε και στα αγγλικά. Κι εκείνη το διάβασε κι εκείνη το άρεσε. Από τους Έλληνες πάλι αστυνομική λογοτεχνία μου αρέσει ο Πέτρος Μάρκαρης. Είναι από την Χάλκη, Ρωμηός είναι.

-Αλλά μένει στην Ελλάδα και γράφει στα ελληνικά;

-Κι εκείνος γράφει ωραία αστυνομικά.

-Μπορείτε να μας πείτε μία λέξη που πέρασε από τα τουρκικά στα ελληνικά και μία που πέρασε από τα ελληνικά στα τουρκικά;

-Ένας Σμυρνιός λέει "asfaliami atırma".

-Υπάρχει διαφορά στα ελληνικά των Ρωμηών

-Πως οι Έλληνες χρησιμοποιούν το καρπούζι εμείς λέμε και καβούνι. Ενώ στην Ελλάδα λένε πεπόνι. Εμείς λέμε άσπρο τυρί στην Ελλάδα πας και λες άσπρο τυρί και σε λένε «τί είναι αυτό;». Εμείς λέμε «καϊσί», στην Ελλάδα λένε «βερίκοκο».

-Την άλλη εβδομάδα στο Σισμανόγλειο θα γίνει παρουσίαση του βιβλίου του Νίκου Ζαχαριάδη για το ιδίωμα της Πόλης.

-Υπάρχουν και αστείες λέξεις, όπως «χαβούζ». Εμείς λέμε «χαβούζα» κι εννοούμε εκεί που πάμε και κολυμπούμε. Στην Ελλάδα χαβούζα σημαίνει βόθρος. Εμείς λέμε το ξενοδοχείο έχει μια ωραία χαβούζα να κολυμπήσουμε.

-Έχετε νοσταλγία για την Πόλη;

-Πάντοτε. Έρχομαι όμως μια φορά το χρόνο το λιγότερο. Και δυο φορές το χρόνο τις περισσότερες φορές. Πάμε και στην Ελλάδα. Νοσταλγούμε βέβαια μερικά πράγματα από το παρελθόν.

-Επειδή γεννηθήκατε εδώ ξέρετε την ιστορία της Πόλης. Η Πόλη μεταμορφώνεται κάθε χρόνο και τα τελευταία χρόνια πιο γρήγορα. Σας αρέσουν αυτές οι αλλαγές;

-Εγώ γεννήθηκα το 1950. Τότε ήταν ένα εκατομμύριο. Όταν κοιτάζαμε από τη Χάλκη βλέπαμε απέναντι, είχε λίγα φώτα εδώ, λίγα εκεί. Έβλεπες τη νύχτα την Πόλη κι έβλεπες μικρά, μικρά χωριά. Τώρα είναι μια τσιμεντούπολη.

-Έχω πρόβλημα με την μεταμόρφωση της Πόλης. Με όλους τους ουρανοξύστες έγινε σαν Ντουμπάι. Σπούδασα αρχιτεκτονική και εγώ και οι φίλοι μου αρχιτέκτονες δεν είμαστε χαρούμενοι που φτιάχνονται πολλά κτήρια γιατί δεν είναι αρχιτεκτονική το να κάνεις ένα ουρανοξύστη, δεν έχει καμιά σχέση με την πόλη...

-Με την τοπογραφία, την κουλτούρα. Το άλλο που νοσταλγώ πολύ είναι η θάλασσα. Η θάλασσα στα νησιά ήταν πολύ καθαρή.

-Γεννήθηκα στη Σμύρνη αλλά μεγάλωσα στο Παλαιόκαστρο. Είχαμε σπίτι στο Αϊβαλί. Η θάλασσα ήταν καθαρή. Όταν ακούω από φίλους ότι κάνουν μπάνιο στα νησιά μου φαίνεται περίεργο. Κάτι που άλλαξε και είναι καλύτερα σήμερα;

-Η συγκοινωνία. Κυρίως στην ξηρά, όχι τόσο στη θάλασσα. Το μετρό είναι καλό.

-Μια άλλη ερώτηση. Μπορείτε να σκεφτείτε ένα προτέρημα κι ένα ελάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου; Κάτι που υπάρχει ως στερεότυπο αλλά το πιστεύετε ή δεν το πιστεύετε κι εσείς;

-Στην Τουρκία υπάρχουν δυο Τουρκίες: αυτή που κοιτάζει στη Δύση και αυτή που κοιτάζει στην Ανατολή. Στην Τουρκία προτέρημα είναι η φιλοξενία. Σε σύγκριση με την Αμερική, που ζω εγώ, οι άνθρωποι είναι πιο ζεστοί, πιο συναισθηματικοί. Και πολλές φορές οξύθυμοι.

-Οξύθυμοι ;;

-Asfalyası atıyor

-Αα!! Και σε σχέση με τους Έλληνες οι Τούρκοι;

-Και οι δυο λαοί είναι πολύ συναισθηματικοί. Οι Έλληνες είναι περισσότερο ... πώς το λένε... δεν υποτάσσονται. Οι Τούρκοι πιο εύκολα υποτάσσονται. Στην Ελλάδα αυτό δεν υπάρχει. Υπήρχε κάποτε, όχι πια. Εδώ υπάρχει περισσότερη υποταγή. Είναι και καλό επειδή είναι πιο φιλελεύθεροι αλλά και δύσκολο γιατί κανείς δεν μπορεί να διοικήσει εύκολα την Ελλάδα.

-Εμένα μου αρέσει πολύ να ζω στην Ελλάδα για αυτό το λόγο. Είναι πιο ελεύθερα. Για εμένα αυτή η διαφορά έχει σχέση με την ιστορία της δημοκρατίας, την κουλτούρα με την αρχαία Ελλάδα.

-Ναι, είναι πιο ελεύθερα. Στην Τουρκία η αναρχία είναι από τα πλάγια, από διάφορες ομάδες. Στην Ελλάδα η αναρχία είναι ολόκληρη.

-Για μένα αυτό έχει σχέση με την θρησκεία.

-Παρόλο που ήταν πολύ δεμένοι με την εκκλησία και την θρησκεία υπήρχε και αντικληρικαλισμός. Για αυτό υπάρχει και πίστη και δεμένοι με την εκκλησία τους αλλά και λίγο δεν υποτάσσονται. Το άλλο είναι ότι η καθημερινότητα της εκκλησίας, εννοώ την εκκλησία ως χώρο, ως ναό, στην Τουρκία είναι δουλειά των αντρών, στην Ελλάδα είναι οι γυναίκες που φροντίζουν την εκκλησία, ανάβουν τα κεριά. Ο ρόλος της γυναίκας είναι πολύ μεγαλύτερος στην εκκλησία. Όπως και εδώ αν κοιτάξετε τις ενορίες μεγαλύτερο ρόλο έχουν οι γυναίκες. Αυτή είναι επίσης μια μεγάλη διαφορά με την Τουρκία.

-Είναι ενδιαφέρον, είναι μια άλλη διαφορά ανάμεσα σε Έλληνες και Τούρκους.

-Το σύστημα του πολιτισμού είναι διαφορετικό.

-Στην Τουρκία υπάρχει ένα κέντρο, συνέχεια.

-Στην Τουρκία «το κράτος είναι μεγάλο, ο άνθρωπος είναι μικρός». Όταν έγινε ανεξάρτητη η Ελλάδα δεν υπήρχε ένα κέντρο, υπήρχαν πολλά κέντρα που τρωγόνταν το ένα με το άλλο. Για αυτό είναι πολύ διαφορετικό το σύστημα. Στην Τουρκία «το κράτος είναι μεγάλο, ο άνθρωπος είναι μικρός», στην Ελλάδα «ο άνθρωπος είναι μεγάλος, το κράτος είναι μικρό».

-Εσείς ζείτε περισσότερο στο εξωτερικό. Υπάρχουν επίσης Ρωμηοί στην Ελλάδα.

-Υπάρχουν σχέσεις επειδή έμειναν λίγοι εδώ και έχουν πολλούς συγγενείς έξω. Έχουν μείνει τόσο λίγοι εδώ και τόσο πολλοί έξω που σίγουρα έχουν σχέσεις. Αυτοί που έφυγαν πριν πολλά χρόνια έχουν αλλάξει βέβαια. Ο Ρωμηός εδώ ζει στα δεδομένα της Τουρκίας, ο Ρωμηός της Ελλάδας ζει στα δεδομένα της Ελλάδας. Συνήθως οι Έλληνες δεύτερη γενιάς στο εξωτερικό αφοιμοιώνονται εύκολα.

-Η κοινότητα είναι σήμερα πολύ μικρή σε σχέση με πριν από 50 χρόνια. Σήμερα είναι 2-3 χιλιάδες. Τί σκέφτεστε είναι κλειστή κοινότητα;

-Οι πιο νέοι είναι πιο ανοιχτοί. Οι πιο ηλικιωμένοι είναι πιο κλειστοί αλλά τώρα πια είναι αναγκασμένοι να ανοιχτούν. Οι γονείς μου είχαν φίλους Αρμένιους και Τούρκους, ο πατέρας μου ήταν πολλά χρόνια στο πανεπιστήμιο της Πόλης για αυτό δεν έκαναν παρέα μόνο με Ρωμηούς. Αλλά στο νησί όταν πηγαίναμε τότε πολλοί ζούσαν μια παράλληλη ζωή, σαν μια παράλληλη κοινωνία. Η νέα γενιά έχει αφοιμοιωθεί στην τουρκική κοινωνία. Τώρα δεν έχουν την πολυτέλεια να ζήσουν σε μια κλειστή κοινότητα αλλά συνεχίζουν βέβαια τα έθιμά τους. Τηρούν τα έθιμά τους. Παλαιότερα έκανα μια εργασία και παρακολούθησα την ιστορία της «Απογευματινής» από την ίδρυσή της. Είναι η δεύτερη πιο παλαιά εφημερίδα της Πόλης μετά την Τζουμχουριέτ. Από το 1925. Θυμάμαι ότι κοίταξα κάθε δέκα χρόνια και μετά το 1965, 1975 η εφημερίδα δεν είχε πολλά πράγματα. Τώρα έχει γίνει πιο δυναμική.

-Υπάρχει και ο Ιστός.

-Ναι, το γνωρίζω. Έχω πολλά βιβλία του Ιστού. Το Σισμανόγλειο επίσης είναι πολύ σημαντικό.

-Ναι, κάνουμε μαθήματα, διαλέξεις.

-Και σε κάποια πανεπιστήμια έχει Ρωμηούς.

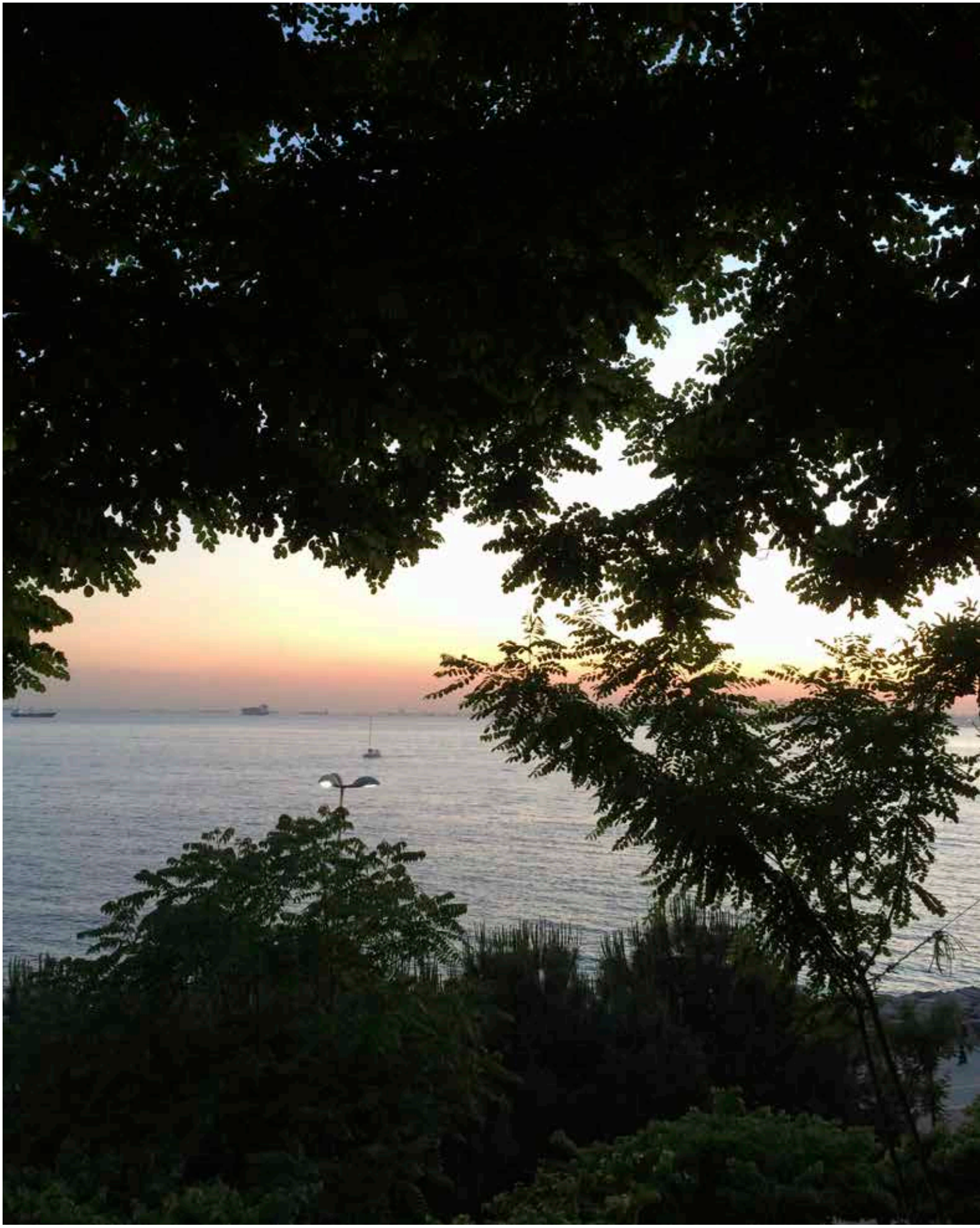

Εμπρού Κεσκήν
(Ebru Keskin)

Είναι από την Άγκυρα. Σπούδασε Νέα Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία στο πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης. Με το πρόγραμμα Erasmus πήγε στο Πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων για ένα εξάμηνο. Μετά την αποφοίτησή της εργάστηκε σε μια εταιρία που έχει σχέση με το διαδίκτυο. Από το 2015 παρακολουθεί μαθήματα ελληνικών στο Σισμανόγλειο Μέγαρο. Επέλεξε να σπουδάσει ελληνικά επειδή ενδιαφέρεται για τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική γλώσσα.

Άλεξ Χρήστος Σωτηριάδης

Γεννήθηκε στην Πόλη το 1957. Πήγε στο Ζωγράφειο. Εργάζεται στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη-Σισμανόγλειο Μέγαρο. Είναι παντρεμένος και έχει ένα γιο. Οι αγαπημένες ασχολίες του είναι η μουσική και ο χορός.

Εμπρού Κεσκήν: ***Πώς λέγεστε;***
Χρήστος Σωτηριάδης: Λέγομαι Άλεξ Χρήστος Σωτηριάδης

-Τι επάγγελμα κάνετε; Πώς το επιλέξατε;
-Το πραγματικό μου επάγγελμα είναι λογιστής αλλά επειδή ξέρω τεχνικά και ηλεκτρικά τώρα είμαι εδώ ο συντηρητής στο Σισμανόγλειο Μέγαρο.

-Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;
-Είμαι έγγαμος και έχω ένα γιο.

-Γεννηθήκατε στην Πόλη; Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειας σας;
-Γεννήθηκα στην Πόλη και ο πατέρας μου γεννήθηκε στην Πόλη. Η μητέρα μου και ο παππούς μου είναι από την Κοζάνη.

-Φοιτήσατε σε κοινοτικό σχολείο;
-Εδώ στην Πόλη, στο Ζωγράφειο Λύκειο.

-Ο γιος σας φοίτησε σε κοινοτικό σχολείο;
-Και ο γιος μου στην πόλη, στο Ζωγράφειο Λύκειο.

-Ποια από τις δυο γλώσσες, ελληνικά-τουρκικά, θεωρείτε ότι μιλάτε καλύτερα;
-Και τις δυο γλώσσες.

-Ποια από τις δυο γλώσσσες, ελληνικά-τουρκικά, μιλάει ο γιος σας καλύτερα;
-Και τις δυο γλώσσες και επίσης αρμενικά.

-Ποια από τις δυο γλώσσες θεωρείτε πιο δύσκολη, τα ελληνικά ή τα τουρκικά;
-Μάλλον τα ελληνικά, η ορθογραφία είναι πιο δύσκολη.

-Μπορείτε να μας πείτε μια τουρκική λέξη στα ελληνικά και μια ελληνική λέξη στα τουρκικά; (μία λέξη που πέρασε από τα τουρκικά στα ελληνικά και μία που πέρασε από τα ελληνικά στα τουρκικά).
-«Σοκάκι» στα ελληνικά και «οχταπόδι» ελληνική λέξη στα τουρκικά.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες κι ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα καταλάβαινε;
-Συνήθως με τους φίλους μου "Boşver " εμείς, οι Έλληνες δεν το καταλαβαίνουν.

-Διαβάζετε; Ποια είναι η σχέση σας με το βιβλίο, με την τέχνη γενικά; Οποιαδήποτε μορφή τέχνης: μουσική, θέατρο, χορός.
-Διαβάζω όσο βρίσκω χρόνο. Η μουσική και ο χορός είναι το χόμπι μου.

-Πόσοι είναι οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη; Υπάρχει αύξηση η μείωση στον αριθμό των μελών της;
-Γύρω στις δυόμισι, τρεις χιλιάδες μου φαίνεται. Τώρα είναι στο ίδιο επίπεδο, δεν έχει αλλάξει.

-Πόσες κοινότητες υπάρχουν σήμερα στην Πόλη; Σε ποια κοινότητα ανήκετε εσείς;
-Πολλές κοινότητες υπάρχουν. Εγώ ανήκω στην κοινότητα «Δώδεκα Αποστολοι» στο Φερίκιοϊ.

-Η κάθε κοινότητα έχει δική της διοίκηση; Φροντίζει μόνη της τις ανάγκες της;
-Η κάθε κοινότητα έχει δική της διοίκηση. Φροντίζει με τα έσοδα που έχει τα κινητά κτλ.

-Που συναντιούνται οι Ρωμηοί της Πόλης κυρίως;
-Στις εκδηλώσεις στο Σισμανόγλειο, σε γιορτές , σε γάμους και κηδείες.

-Η ρωμαίικη κοινότητα έχει μια ιδιαίτερη πολιτιστική ζωή; Έχει εφημερίδες, εκδόσεις; Οργανώνει εκδηλώσεις;
-Βεβαίως υπάρχουν δυο εφημερίδες και εκδόσεις. Υπάρχουν σύνδεσμοι, σχολεία που κάνουν εκδηλώσεις. Υπάρχει έντονη πολιτιστική ζωή.

-Υπήρχαν την εποχή σας μεικτοί γάμοι, γάμοι ανάμεσα σε Ρωμηούς και Τούρκους; Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι; Το θεωρείτε θετική ή αρνητική εξέλιξη;
-Όσο πάει αυξάνει ο αριθμός αλλά άμα είναι ευτυχισμένοι γιατί όχι ;

-Πως θα αντιμετωπίζατε μια τέτοια προοπτική για το παιδί σας; Θα προτιμούσατε να παντρευτεί κάποια με την ίδια θρησκεία/κουλτούρα ή δεν έχει σημασία για εσάς;
-Άμα είναι ευτυχισμένος δεν με πειράζει.

-Ξέρετε άλλες "κοινότητες"- "μειονότητες" της Πόλης;
-Υπάρχουν Αρμένιοι, Εβραίοι, Σύριοι κ.λ.π.

-Σε ποια περιοχή της Πόλης ζείτε; Έχει αλλάξει η Πόλη/η περιοχή σας τα τελευταία χρόνια; Σας αρέσουν αυτές οι αλλαγές;
-Εγω κάθομαι στο Μπομόντι. Βέβαια υπάρχουν πολλά καινούρια κτίρια. Τα παλιά τα γκρεμίζουν για να τα ανακαινίσουν, οπότε είχε αλλάξει. Έχει γίνει πιο μοντέρνα.

-Νοσταλγείτε κάτι από την παλαιά Πόλη;
-Βέβαια! Παλιά και τα σπίτια και πάντως τους φίλους μου.

-Αν φεύγατε από την Πόλη σε ποια χώρα/πόλη θα θέλατε να μεταναστεύσετε – ζήσετε;
-Όπου θα περνούσα καλά είναι και ευτυχισμένες.

-Υπάρχει καμία σχέση μεταξύ των Ρωμιών που ζούνε στο εξωτερικό και όσων έμειναν εδώ;
-Υπάρχει βέβαια. Και εκείνοι νοσταλγούν την πόλη.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;
-Η μουσική και ο χορός.
-Ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερη σας επιτυχία;
-Το να είμαι ευτυχισμένος και υγιής. Άμα είμαι υγιής όλα γίνονται.

-Ποιος είναι ο μεγαλύτερος φόβος σας;
-Η συκοφαντία.

-Ποιο χαρακτηριστικό θεωρείτε σημαντικό σε έναν άνθρωπο;
-Την αξιοπρέπεια.

-Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στους φίλους σας;
-Να είναι ειλικρινείς και σωστοί.

-Ποιες λέξεις ή φράσεις χρησιμοποιείτε συχνά;
-Δόξα τω Θεώ.

-Διαλέξτε πέντε λέξεις που περιγράφουν τον εαυτό σας.
-Σωστός, ειλικρινής, εύθυμος, εργατικός, έμπιστος.

-Ποια είναι η καλύτερη συμβουλή που σας έχουν δώσει;
-Να είμαι πάντα σωστός. Ό,τι και να έχει συμβεί.

-Ποιο είναι το αγαπημένο σας απόφθεγμα, ρητό, φράση;
-Το «Όποιος βιάζεται σκοντάφτει».

-Ποια μουσική θα θέλατε να παίξουν στην κηδεία σας;
-Όπως μου αρέσει το Ζειμπέκικο. Αν και δεν θα το χορέψω αμά δεν πειράζει.

-Ευχαριστώ που διαθέσατε τον χρόνο σας για την συνέντευξη.

Μελικέ Σουμερτάς (Sümertaş Melike)

Γεννήθηκε στην Σμύρνη αλλά μεγάλωσε στο Παλαιόκαστρο (Balıkesir). Τελείωσε το Λύκειο Sırrı Yırcalı Anadolu Lisesi και σπούδασε αρχιτεκτονική στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Μέσης Ανατολής (Orta Doğu Teknik Üniversitesi). Στο ίδιο πανεπιστήμιο ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές τις σπουδές στο πρόγραμμα Ιστορία της Αρχιτεκτονικής. Σήμερα συνεχίζει το διδακτορικό της στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου (Boğaziçi) στο Τμήμα της Ιστορίας. Συγχρόνως είναι ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο Kadir Hass. Η έρευνα της αφορά το ρόλο των Ελλήνων στον αστικό μετασχηματισμό της Κωνσταντινούπολης τον 19ο αιώνα. Διδάσκει Αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο MEF και έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο από το 2013 επειδή της είναι απαραίτητα για την έρευνά της.

Σάββας Τσιλένης

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1951 και σπούδασε στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Πολυτεχνείου της (İstanbul Teknik Üniversitesi, 1975), στη συνέχεια έκανε μεταπτυχιακά στο Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (1979). Κάτοχος διδακτορικού τίτλου στον Τομέα Πολεοδομίας από το ΕΜΠ (2009). Επί είκοσι χρόνια διετέλεσε Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Τεχνικής Υπηρεσίας στην Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης (1985-2005). Τα τελευταία 11 χρόνια είναι αποσπασμένος στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών κατέχοντας την θέση Προϊσταμένου στο Τμήμα της Τεχνικής Υπηρεσίας και Διοικητικής Μέριμνας. Έχει μελετήσει κτήρια του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, κυρίως ερευνητικά κέντρα, επίσης έχει λάβει μέρος σε εκπονήσεις πολεοδομικών-χωροταξικών μελετών. Είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής δύο επιστημονικών περιοδικών, των: Σύγχρονα Θέματα και Δελτίο της Εταιρείας Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής καθώς και ταυτόχρονα Πρόεδρος της Πενταμελούς Επιτροπής της ίδιας Εταιρείας. Υπήρξε μέλος της Επιστημονικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την αποκατάσταση των κτιρίων και των κινητών έργων της ομογένειας Κωνσταντινουπόλεως, με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή Χαράλαμπο Μπούρα, ΕΜΠ (2000-2006) και της τριμελούς Επιτροπής επί τεχνικών θεμάτων για τις αποκαταστάσεις ναών της Αρχιεπισκοπής Κωνσταντινουπόλεως, ως σύμβουλος της ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ (2006-2011), μη κυβερνητικής οργάνωσης, στα πλαίσια αυτά έλαβε μέρος στην αποκατάσταση των ναών των Εισοδίων της Θεοτόκου και παλαιότερα της Αγίας Τριάδος της Κοινότητας Σταυροδρομίου. Έχει πολλές δημοσιεύσεις άρθρων σε διάφορα επιστημονικά περιοδικά και βιβλία με κύριο προσανατολισμό την ιστορία αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας της Κωνσταντινούπολης και της Τουρκίας. Έχει γράψει το σενάριο της ταινίας «Ρωμιοί αρχιτέκτονες της Πόλης», με σκηνοθέτη τον αείμνηστο Γρηγόρη Οικονομίδη (2015).

Μελικέ Σουμερτάς: ***Σας ευχαριστώ πολύ για αυτή την συνέντευξη. Τι επάγγελμα κάνετε και πώς το επιλέξατε;***

Σάββας Τσιλένης: Είμαι αρχιτέκτονας από το 1975. Επέλεξα το επάγγελμα του παππού μου, ο οποίος ήταν επίσης αρχιτέκτονας, απόφοιτος της Σχολής Καλών Τεχνών της Κωνσταντινούπολης το 1903. Εργάζομαι στο "Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών" της Ελλάδας και είμαι υπάλληλος ταυτόχρονα της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, η οποία τώρα ανήκει στο Υπουργείο Παιδείας.

-Γεννηθήκατε στην Πόλη; Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειας σας;

-Γεννήθηκα 1951 στην Κωνσταντινούπολη, στην περιοχή του Παγκάλτι, όπου μεγάλωσα και πήγα στο σχολείο της Κοινότητας Φερίκιοϊ, των Αγίων Αποστόλων.

-Ποιο σχολείο ήταν;

-Ήτανε το ελληνικό σχολείο του Φερίκιοϊ. Τελείωσα το σχολείο 1963 και το 1969 αποφοίτησα από το Ζωγράφειο Λύκειο, από το επιστημονικό τμήμα. Μετά εγγράφηκα στο Πολυτεχνείο της Κωνσταντινούπολης, στο τμήμα της Αρχιτεκτονικής.

Όταν έρχομαι στην Πόλη μ' αρέσει να πηγαίνω στην περιοχή όπου μεγάλωσα δηλαδή στο Νισάντασι, Παγκάλτι (Nişantası, Pangaltı) και στην Αντιγόνη, όπου παραθερίζαμε και την Πρίγκηπο, καθώς επίσης μ' αρέσει να πηγαίνω στην περιοχή που ήταν του πατέρα μου η γειτονιά, που είναι το Κοντοσκάλι. Εγώ γεννήθηκα στο Κοντοσκάλι και βαπτίστηκα στην Αγία Κυριακή. Επίσης πηγαίνω για ένα προσκύνημα στο Μπαλουκλί, που είναι θαμμένος ο πατέρας μου.

-Και τώρα που μένετε;

-Μένω στην Αθήνα, στο Χαλάνδρι.

-Πότε φύγατε από την Πόλη;

-Έφυγα για την Αθήνα ολοκληρωτικά το 1975, τον Αύγουστο, όταν αποφοίτησα από την αρχιτεκτονική σχολή του Πολυτεχνείου.

-Ποια γλώσσα από τις δυο θεωρείτε ότι μιλάτε καλύτερα; Τα ελληνικά ή τα τουρκικά;

-Θεωρώ ότι μητρική γλώσσα μου είναι η ελληνική και μιλώ καλύτερα ελληνικά αλλά ταυτόχρονα μιλώ καλά και τα τουρκικά διότι εκτός από το ότι ήξερα από το πανεπιστήμιο που φοίτησα, συνέχισα να καλλιεργώ την τουρκική διαβάζοντας τουρκικά βιβλία και γράφοντας τουρκικά.

-Έχετε παιδιά;

-Έχω δυο παιδιά.

-Ξέρουν τουρκικά ή όχι;

-Δυστυχώς όχι, δεν ξέρουν να μιλούν τουρκικά. Ξέρουν κάποιες λέξεις. Ξέρουν κάποιες κλισαρισμένες προτάσεις άλλα δεν μπορούμε να πούμε ότι ξέρουν τουρκικά.

-Μπορείτε να μας πείτε μία λέξη που πέρασε από τα τουρκικά στα ελληνικά και μία από τα ελληνικά στα τουρκικά. Ξέρετε τέτοιες λέξεις; Ή χρησιμοποιείτε τέτοιες λέξεις;

-Ας πούμε η λέξη "καΐκι" είναι τούρκικη και πέρασε στα ελληνικά, μια λέξη πολύ συνηθισμένη και υπάρχουν λέξεις επιστημονικές, οι οποίες έχουν περάσει στα τουρκικά όπως η λέξη "γεωγραφία".

-Και υπάρχουν λέξεις, που όταν χρησιμοποιείτε στα ελληνικά και οι Έλληνες που εσείς μιλάτε δεν καταλαβαίνουν;

-Πάρα πολλοί άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν λέξεις που έχουν προέλευση από την τουρκική και κυρίως οι άνθρωποι από την νότια Ελλάδα, από την Πελοπόνησσο ενώ από την βόρεια Ελλάδα, αυτοί έχουν καταγωγή από τους πρόσφυγες καταλαβαίνουν πολύ πιο εύκολα την μίξη των τουρκικών λέξεων στην ελληνική.

-Για παράδειγμα;

-Θα μπορούσα να πω ότι αν λέγαμε "μουατζίρης" στα ελληνικά που σημαίνει πρόσφυγας ένας νοτιοελλαδίτης πιθανότατα να μην καταλάβαινε αυτή τη λέξη. Αν και πρόσφυγες υπήρχαν και στη νότιο Ελλάδα, τους οποίους είχαν τοποθετήσει στους συνοικισμούς προσφύγων, οπότε πιθανώς για κάποιον να είναι οικείο. Επίσης φαντάζομαι ότι η λέξη "πατλιτζάν", η μελιτζάνα, δεν θα την καταλάβαινε ένας νοτιοελλαδίτης.

-Μπορείτε να μας πείτε ένα Έλληνα κι ένα Τούρκο άνθρωπο των γραμμάτων -καλλιτέχνη, λογοτέχνη, μουσικό, ηθοποιό, δημοσιογράφο, επιστήμονα, αθλητή- που θαυμάζετε;

-Διαβάζω λογοτεχνία και ελληνική και τουρκική. Ο αγαπημένος μου συγγραφέας είναι ο Ορχάν Παμούκ (Orhan Pamuk). Παρακολουθώ τον Ορχάν Παμούκ και κυρίως το βιβλίο του "Οι αναμνήσεις της Κωνσταντινούπολης, της Ισταμπούλ" μου είναι πολύ οικείο και πολύ χρήσιμο κι από την άποψη την αρχιτεκτονική. Υπάρχουν κι άλλοι Τούρκοι λογοτέχνες, οι οποίοι μεταφράζονται στα ελληνικά, όπως ο Αχμέτ Ουμίτ (Ahmet Ümit), η Ελίφ Σαφάκ (Elif Şafak), από τους οποίους έχω διαβάσει κάποια βιβλία. Τα τελευταία χρόνια μεταφράζονται πάρα πολλά βιβλία. Επίσης μεταφράζονται και ελληνικά βιβλία στα τουρκικά. Πέρα από τον Καβάφη και την ποίηση νομίζω ότι μεταφράζονται και επιστημονικά και βιβλία αναμνήσεων, όπως του Γεωργίου Ζαρίφη οι αναμνήσεις κι άλλα όπως το "Biz Fenerliyiz".

-Πόσοι είναι οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη; Υπάρχει αύξηση ή μείωση στον αριθμό των μελών της;

-Ξέρω ότι ο αριθμός του είναι γύρω στους 2.000 με 2.500, αν βάλουμε και τους μεικτούς γάμους. Έχω πολλές σχέσεις με Ρωμηούς που ζουν στην Πόλη. Θεωρώ ότι υπάρχει ένας εμπλουτισμός αυτής της κοινότητος από τους Ελλαδίτες, οι οποίοι έρχονται τα τελευταία χρόνια αλλά δεν ξέρω κατά πόσο είναι εφικτή μια συνύπαρξή τους διότι έχουν διαφορετική κουλτούρα και διαφορετικές προσλαμβάνουσες από ό,τι εμείς.

-Πόσες κοινότητες υπάρχουν σήμερα στην Πόλη;

-Των Ταταούλων, του Βοσπόρου, της Χαλκηδόνας κάποιες ολιγομελείς όπως του Κοντοσκαλίου, των Υψωμαθείων, του Φαναρίου.

-Ξέρετε άλλες "κοινότητες" - "μειονότητες" της Πόλης;

-Ξέρω τους Αρμένηδες, τους Εβραίους και τους Σουριανίδες, τους Ασσυροχαλδαίους, δηλαδή καθώς επίσης και τους Αντιοχείς, αυτούς που κατάγονται από το Χατάυ.

-Νοσταλγείτε την Πόλη; Νοσταλεγείτε κάτι από την παλαιά Πόλη;

-Πάντα νοσταλγώ την Πόλη. Είναι ο τόπος που μεγάλωσα, που πέρασα τα παιδικά μου χρόνια. Έχω πολύ καλές αναμνήσεις. Έχω φίλους, έχω πολλούς Τούρκους φίλους και επίσης και φίλους Έλληνες όπως ο Γιάννης ο Παίσιος, η Εύα η Αχλάδη και συγγενείς. Έχω τον Αντώνη τον Παριζιάνο και την γυναίκα του, που είναι ξαδέλφια μου. Έχω τον Απόστολο τον Πορίδη, τον Ντίνο τον Σανταλτσίδη, που είναι άνθρωποι που γνώρισα αργότερα αλλά και μεγάλωσα μαζί τους, συμμαθητές μου από το σχολείο, από την πρώτη τάξη.

-Υπάρχουν σχέσεις ανάμεσα στους Ρωμηούς της Πόλης εκείνους και του εξωτερικού;

-Πιστεύω ότι το πρόβλημα με τους Ρωμηούς της Πόλης στην Ελλάδα είναι ότι έχουν αποξενωθεί. Υπάρχουν κάποιοι, που πηγαινοέρχονται συχνά στην Πόλη αλλά οι περισσότεροι φίλοι μου πηγαίνουν σπάνια. Στην Αθήνα έχουμε απομακρυνθεί και παρόλο που είμαστε συνδεδεμένοι πολλά χρόνια δεν βρισκόμαστε σε τακτική βάση.

Ωστόσοι οι νέοι Πολίτες που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα δεν συμμετέχουν. Αν κρίνω από τα δικά μου τα παιδιά θεωρώ ότι υπάρχει ένα overdose, ακούνε τόσα για την Πόλη, από εμάς. Υπάρχει ένα μπούχτισμα όπως λέμε στην Πόλη. Θεωρώ όμως ότι αυτό που χαρακτηρίζει σήμερα τα πράγματα στην Ελλάδα είναι ότι υπάρχει μια γενιά νέων Ελλήνων που ενδιαφέρονται για την Τουρκία. Μαθαίνουν τουρκικά, οθωμανικά. Θέλουν να έρθουν και να δουλέψουν. Κι αυτό είναι πολύ θετικό κατά τη γνώμη μου. Κι εσείς εδώ έχετε πολλούς Τούρκους που θέλουν να μάθουν ελληνικά. Κι αυτό που κάνετε στο Σισμανόγλειο, θεωρώ, είναι πολύ σημαντικό.

Υπάρχει βέβαια μια κοινότητα. Εμείς έχουμε την «Εταιρεία Μελέτης της καθ' Ημάς Ανατολής», ένα σωματείο που βγάζει ένα περιοδικό, «την Κινστέρνα» και προσπαθεί να συνεχίσει την παράδοση της κωνσταντινοπολίτικης λογιοσύνης και λογοτεχνίας. Θεωρώ ότι είναι ένα από τα μακροβιότερα περιοδικά γιατί ουσιαστικά κυκλοφορεί από το 1991 έως το 2000 ως «Η Δεξαμενή» κι από το 2000 έως το 2016 ως «Η Κινστέρνα». Έχουμε βγάλει 25 τεύχη κι ετοιμαζόμαστε φέτος για το 26ο τεύχος. Έχουμε δωρίσει όλη την σειρά στη Βιβλιοθήκη του Σισμανογλείου Μεγάρου και μπορείτε να τα βρείτε εκεί.

-Είναι μόνο στα ελληνικά;

-Είναι μόνο στα ελληνικά αλλά έχει πολλές μεταφράσεις από τουρκική ποίηση και λογοτεχνία, διήγημα. Έχουμε επίσης ζωγραφικά έργα από Πολίτες ζωγράφους ή ζωγράφους Έλληνες, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην Πόλη. Στο τελευταίο τεύχος έχουμε ένα έργο του Κώστα του Κερεστετζή που είναι η προσωπογραφία του Δημήτρη του Φραγκόπουλου. Ένα καταπληκτικό έργο. Είναι ένας πολύ καλός Ελλαδίτης ζωγράφος με μικρασιατική καταγωγή. Δημοσιεύσαμε και κάποια άλλα μαυρόασπρα έργα του, που είναι, θεωρώ, πολύ πετυχημένα.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;

-Η αγαπημένη μου απασχόληση είναι να βάζω σε μια τάξη τα βιβλία μου και τις σημειώσεις μου. Πέρα από αυτό μου αρέσει να κάνω ταξίδια.

Ελίφ Ντουμάνογλου (Elif Dumanoğlu)

Η Ελίφ Ντουμάνογλου είναι από την Τουρκία, από την Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε Δημοσιογραφία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στην Σμύρνη. Εργάστηκε ως διευθύντρια σε ένα εκδοτικό οίκο. Μαθαίνει ελληνικά στο Σισμανόγλειο από το 2015. Μαθαίνει ελληνικά επειδή αγαπάει την ελληνική γλώσσα, τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική λογοτεχνία.

Άρης Τσοκώνας

Ο Άρης (Αριστοτέλης) Τσοκώνας γεννήθηκε το 1957 στο Φανάρι της Κωνσταντινούπολης. Ο πατέρας και η μητέρα του ήταν δημοδιδάσκαλοι στα ομογενειακά σχολεία της Πόλης. Αποφοίτησε από το δημοτικό της Μεγάλης του Γένους Σχολής και το Ζωγράφειο Λύκειο. Σπούδασε χημικός μηχανικός στο Πολυτεχνείο Κωνσταντινούπολης, όπου συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές του με θέμα τα παράγωγα της πίσσας. Εργάστηκε ως χημικός μηχανικός στην βιομηχανία χρωμάτων, ασχολήθηκε με το εμπόριο χημικών πρώτων υλών και από το 1992 είναι καθηγητής χημείας στο Ζωγράφειο Λύκειο. Ο Άρης Τσοκώνας από το 2003 μεταφράζει ελληνικά βιβλία στα τουρκικά και δημοσιεύει έρευνες σχετικά με την ιστορία και την λογοτεχνία της Κωνσταντινούπολης. Έχει γράψει 8 βιβλία και έχει μεταφράσει στην τουρκική γλώσσα 35 έργα κλασσικής και νέας ελληνικής λογοτεχνίας και ποίησης.

Ελίφ Ντουμάνογλου: ***Αγαπητέ Άρη Τσοκώνα σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων που δεχθήκατε να απαντήσετε στις ερωτήσεις μας. Αν είστε έτοιμος αρχίζω να ρωτάω τις ερωτήσεις μου. Τι επάγγελμα κάνετε; Πώς το επιλέξατε;***

Άρης Τσοκώνας: Είμαι καθηγητής στο Ζωγράφειο Λύκειο της Κωνσταντινούπολης και επέλεξα το επάγγελμα αυτό επειδή πολλοί συγγενείς μου ήταν εκπαιδευτικοί. Ο πατέρας μου, η μητέρα μου, θείες και θείοι μου ήταν δάσκαλοι και βρέθηκα να είμαι δάσκαλος χωρίς να καταλάβω το πώς.

-Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

-Είμαι παντρεμένος με την φιλόλογο Μάγδα Τσοκώνα, η οποία διδάσκει επίσης στο Ζωγράφειο Λύκειο και έχουμε δυο γιους που σπουδάζουν σε πανεπιστήμια της Πόλης.

-Γεννηθήκατε στην Πόλη; Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειάς σας;

-Γεννήθηκα στην Πόλη αλλά οι γονείς μου, μάλλον οι πρόγονοί μου, κατάγονται από άλλα μέρη. Η οικογένεια του πατέρα μου είναι από το Δελβινάκι των Ιωαννίνων, ο παππούς μου από την Χίο και η γιαγιά μου από τη Βόρεια Ήπειρο.

-Εσείς φοιτήσατε σε κοινοτικό σχολείο; Σπουδάσατε εδώ ή στο εξωτερικό;

-Αποφοίτησα από το Ζωγράφειο Λύκειο, στο οποίο εργάζομαι σήμερα ως εκπαιδευτικός και συνέχισα τις σπουδές μου στο Πολυτεχνείο της Κωνσταντινούλης. Σπούδασα χημικός μηχανικός.

-Ποια από τις δυο γλώσσες, ελληνικά-τουρκικά, θεωρείτε ότι μιλάτε καλύτερα;

-Εμείς στην Κωνσταντινούπολη είμαστε δίγλωσσοι, έχουμε δυο μητρικές γλώσσες, αλλά στην δική μου εποχή τα τουρκικά τα μαθαίναμε στο σχολείο. Λοιπόν έμαθα τα τουρκικά σε μεγάλη ηλικία, αλλά επειδή εδώ και πολλά χρόνια μεταφράζω από τα ελληνικά στα τουρκικά μπορώ να πω ότι τα μιλώ αρκετά καλά. Θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας και μια ιδιοτροπία μου. Όταν θέλω να γράψω ποίηση γράφω μόνο στα ελληνικά. Κι όταν θέλω να γράψω πεζά κείμενα είμαι πιο άνετος με τα τουρκικά.

-Ποια από τις δυο γλώσσες θεωρείτε πιο δύσκολη, τα ελληνικά ή τα τουρκικά; Σε ποια από τις δυο γλώσσες εκφράζετε καλύτερα τα συναισθήματά σας, τις σκέψεις σας;

-Θα έλεγα ότι και οι δυο είναι εύκολες ή ότι και οι δυο είναι δύσκολες. Σίγουρα πάντως είναι πολύ διαφορετικές. Μπορεί να έχουν πολλές κοινές λέξεις αλλά έχουν διαφορετική σύνταξη. Όταν μιλώ για το ποδόσφαιρο και την πολιτική είμαι πιο άνετος με τα τουρκικά, όταν όμως θέλω να εκφράσω τα συναισθήματά μου, είμαι πολύ πιο άνετος με τα ελληνικά.

-Μπορείτε να μας πείτε μία λέξη που πέρασε από τα τουρκικά στα ελληνικά και μία που πέρασε από τα ελληνικά στα τουρκικά;

-Το γιαούρτι, που είναι τουρκικής προέλευσης και το μεταχειρίζονται σε όλο τον κόσμο και οι λέξεις "καλέμ" και "ντεφτέρ" που είναι δύσκολο ίσως να φανταστεί κανείς ότι είναι ελληνικές, δείχνουν ότι πολλές λέξεις έχουν περάσει από την μία γλώσσα στην άλλη.

-Μπορείτε να σκεφτείτε μια λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε ελληνικά με άλλους Πολίτες κι ένας Ελλαδίτης Έλληνας δεν θα καταλάβαινε;

-Υπάρχουν πάρα πολλές τέτοιες λέξεις. Εγώ θα πω την πιο απλή: το «μπιφτέκι». Αυτό που λέγετε «μπιφτέκι» στην Ελλάδα εδώ στην Πόλη το λέμε «κεφτέ» και όταν εμείς λέμε «μπιφτέκι» εννοούμε τις «μπριζόλες».

-Διαβάζετε; Ποια είναι η σχέση σας με το βιβλίο και με την τέχνη;

-Διαβάζω μάλλον περισσότερο από όσο θα έπρεπε. Διαβάζω εις βάρος άλλων ασχολιών μου και ίσως εις βάρος και των οικογενειακών μου υποχρεώσεων. Διαβάζω πολύ κι αυτό είναι κακό.

-Μπορείτε να μας πείτε ένα Έλληνα κι ένα Τούρκο (καλλιτέχνη, λογοτέχνη, μουσικό, ηθοποιό, δημοσιογράφο, επιστήμονα, αθλητή κ.ο.κ.) που θαυμάζετε;

-Θα αναφέρω δύο συγγραφείς: τον Παπαδιαμάντη και τον Σαΐτ Φαΐκ. Και οι δύο εκφράζουν μια απέραντη αγάπη προς την ανθρωπότητα και –ανεξάρτητα από την καλλιτεχνική τους αξία– νομίζω ότι έχουν αρκετά κοινά σημεία.

-Τι σημαίνει για εσάς "μόρφωση" και "παιδεία" γενικά; Πώς επηρεάζει η γλώσσα ή οι γλώσσες την μόρφωσή;

-Νομίζω ότι οι ξένες γλώσσες δεν έχουν άμεση σχέση με την μόρφωση και την παιδεία. Απλώς δίνουν την δυνατότητα πρόσβασης σε περισσότερες πηγές για να μορφωθεί κανείς. Κατά την άποψή μου, παιδεία και μόρφωση είναι η γνώση του να συμπεριφέρεται κανείς κόσμια και ανθρώπινα.

-Πόσοι είναι οι Ρωμιοί που ζουν σήμερα στην Πόλη; Υπάρχει αύξηση ή μείωση στον αριθμό των μελών της;

-Στις αρχές του 20ου αι. ήταν 310.000. Σήμερα υπολογίζουμε ότι πρέπει να είναι γύρω στους 2.500. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός αυτός μένει στάσιμος. Δεν ελαττώνεται όπως ελαττωνόταν κάποτε και υπάρχει ίσως η δυνατότητα μακροπρόθεσμα να αυξηθεί. Έρχονται πολλοί Ελλαδίτες για να εγκατασταθούν μόνιμα, αλλά μέχρι στιγμής δεν έχουν ενσωματωθεί στην ομογένεια.

-Πού συναντιούνται οι Ρωμιοί της Πόλης κυρίως; Σε εκδηλώσεις, στην εκκλησία;

-Σε εκδηλώσεις πιο πολύ αλλά και στην εκκλησία.

-Η ρωμαίικη κοινότητα έχει μια ιδιαίτερη πολιτιστική ζωή; Έχει εφημερίδες, εκδόσεις, εκδηλώσεις;

-Κανονικά μια κοινότητα με πληθυσμό 2.500 ατόμων

δεν θα έπρεπε να έχει ζωντανή πολιτιστική ζωή. Εμείς όμως έχουμε και μάλιστα υπέρ το δέον. Κάθε εβδομάδα γίνονται τέσσερις, πέντε αξιόλογες πολιτιστικές εκδηλώσεις και θα έλεγα ότι γίνονται λίγο βεβιασμένα. Ίσως είναι πιο πολλές από όσες χρειαζόμαστε. Πολλές φορές οι θεατές είναι λιγότεροι από τους συντελεστές των εκδηλώσεων.

-Ξέρετε άλλες "κοινότητες"- "μειονότητες" της Πόλης;
-Στην Πόλη υπάρχουν πολλές μειονότητες. Θα ήθελα όμως να επισημάνω κάτι. Στις αρχές του 20ου αι. οι Έλληνες ήταν 310.000, οι Γρηγοριανοί Αρμένιοι 70.000, οι Καθολικοί Αρμένιοι 10.000 και οι Εβραίοι 50.000. Όλες οι άλλες μειονότητες μαζί ήταν λιγότεροι από τους μισούς Έλληνες. Σήμερα οι αναλογίες αυτές έχουν αλλάξει πολύ.

-Σε ποια περιοχή της Πόλης ζείτε; Έχει αλλάξει η Πόλη/η περιοχή σας τα τελευταία χρόνια; Πόσο και πώς; Σας αρέσουν αυτές οι αλλαγές;
-Όλη η Πόλη είναι πανέμορφη, αλλά έχω το προνόμιο να ζω στις ομορφότερες περιοχές της. Μένω στο Σταυροδρόμι, στο Πέρα και στα Πριγκηπόνησα. Η Πόλη έχει αλλάξει πολύ και συνεχίζει να αλλάζει, προς το χειρότερο βέβαια. Είναι όμως τόσο ωραία που όσο και να αλλάξει πάλι θα υπάρχει κάτι ωραίο να επιδείξει.

-Νοσταλγείτε κάτι από την παλαιά Πόλη;
-Η Κωνσταντινούπολη του ενός εκατομμυρίου ήτανε μεγαλούπολη, ήταν ένα μεγάλο ιστορικό αστικό κέντρο. Δεν μιλώ για πολύ παλιές εποχές, ο πληθυσμός της ήταν τόσος όταν ήμουν μικρό παιδί. Τώρα όμως με τα 20 εκατομμύρια της έχει εξελιχθεί σε ένα μεγάλο και απρόσωπο χωριό. Μου λείπει η παλιά η Πόλη.

-Θεωρείτε την Πόλη κοσμοπολίτικη πόλη, μητρόπολη; Πώς θα την χαρακτηρίζατε; Θα ενθαρρύνατε ένα ξένο να εγκατασταθεί στην Πόλη;
-Η Κωνσταντινούπολη είχε χρώμα, είχε παράδοση, είχε πολλά ωραία πράματα που τα χάνει μέρα με την μέρα και μάλιστα με πολύ γρήγορο ρυθμό. Είναι όμως τόσο όμορφη, τόσο σημαντική που όσο και να ασχημύνει θα παραμείνει μοναδική. Δεν χρειάζεται να ενθαρρύνω κανέναν να εγκατασταθεί στην Πόλη, όποιος την γνωρίσει δεν θέλει να την αποχωριστεί.

-Αν φεύγατε από την Πόλη σε ποια χώρα-πόλη θα θέλατε να ζήσετε;
-Καμιά άλλη πόλη και καμιά άλλη χώρα δεν μπορεί να πάρει την θέση της. Εύχομαι να μην αναγκαστώ να φύγω ποτέ.

-Υπάρχει καμία σχέση μεταξύ των Ρωμιών που ζούνε στο εξωτερικό και όσων έμειναν εδώ;
-Έχουμε οργανικές σχέσεις, αλλά όποιος πάει στην Ελλάδα αλλάζει. Εμείς έχουμε αστική παράδοση και δίχως να το συνειδητοποιούμε αυτό επηρεάζει τον τρόπο σκέψης μας και την συμπεριφορά μας. Οι Ελλαδίτες και κυρίως οι Αθηναίοι όμως, που δεν έχουν τις ίδιες ιστορικές καταβολές, έχουν διαφορετική νοοτροπία. Οι Πολίτες της διασποράς αποκτούν με τον καιρό αυτή την νοοτροπία του Νεοέλληνα.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;
-Μου αρέσει να γράφω, να διαβάζω και να μεταφράζω.

-Ποιο θεωρείτε μεγαλύτερη σας επιτυχία;
-Τα παιδιά μου με κάνουν πάντα να αισθάνομαι υπερήφανος.

-Τι σημαίνει ευτυχία για σας;
-Να έχεις γύρω σου ανθρώπους που αγαπάς και σε αγαπούν.

-Ποιο χαρακτηριστικό θεωρείτε σημαντικό σε έναν άνθρωπο;
-Την εξυπνάδα και τη καλλιέργεια.

-Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στους φίλους σας;
-Την ειλικρίνεια.

-Διαλέξτε πέντε λέξεις που περιγράφουν τον εαυτό σας.
-Τώρα εδώ θα δυσκολευτώ γιατί δεν ξέρω τι να πω. Νομίζω ότι είμαι πεισματάρης, γιατί όταν βάλω κάτι στο νου μου εξάπαντος πρέπει να το κάνω. Είμαι εργατικός, γιατί πέφτω με τα μούτρα σε κάτι που θεωρώ ότι με ενδιαφέρει. Δεν είμαι όμως μεθοδικός, γιατί ασχολούμαι ταυτόχρονα με πολλά πράγματα μαζί και δυσκολεύομαι να επικεντρωθώ σε ένα από αυτά. Βρήκα μονάχα τρεις λέξεις.

-Αν μπορούσατε να αλλάξατε κάτι στον εαυτό σας, τι θα ήταν αυτό;
Την ηλικία μου. Θα 'θελα να ξαναγίνω παιδί και να ξαναζήσω τη ζωή μου από την αρχή.

-Ποια είναι η καλύτερη συμβουλή που σας έχουν δώσει;
-Την καλύτερη συμβουλή την έχω πάρει από τον παππού μου και θα την δώσω και στα παιδιά μου. Ο παππούς μου κάποτε μου είχε πει: "Μη μας ντροπιάσεις." Είναι μια συμβουλή που εμπεριέχει τα πάντα.

-Ποιο είναι το αγαπημένο σας απόφθεγμα, ρητό, φράση;
-Θα ήθελα να απαγγείλω ένα απόσπασμα από ένα ποίημα του Σεφέρη.

> «Κι όμως πρέπει να λογαριάσουμε κατά που προχωρούμε,
> όχι καθώς ο πόνος μας το θέλει και τα πεινασμένα παιδιά μας
> και το χάσμα της πρόσκλησης των συντρόφων
> από τον αντίπερα γιαλό...»

Ιλκέ Μπερεκετλί Ζαφειρακόπουλος (İlke Bereketli Zafirakopulos)

Η Ιλκέ Μπερεκετλί Ζαφειρακόπουλος γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Σπούδασε μηχανικός παραγωγής και έκανε διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο Γαλατάσαραϊ, όπου εργάζεται σήμερα ως καθηγήτρια. Μαθαίνει ελληνικά επειδή είναι παντρεμένη με Έλληνα αλλά και επειδή της αρέσει να εξερευνεί καινούριες γλώσσες. Παρακολουθεί μαθήματα ελληνικών στο Σισμανόγλειο από το 2015.

Δημήτριος Φραγκόπουλος

Δημήτρης Φραγκόπουλος (1928-2017). Ο Δημήτρης Φραγκόπουλος γεννήθηκε το 1928 στην Πρίγκηπο. Τέλειωσε τη Μεγάλη του Γένους Σχολή και σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών με υποτροφία του Ελληνικού Κράτους.

Από το 1958 έως το 1993 διετέλεσε διευθυντής του Ζωγραφείου Λυκείου. Έχουν δημοσιευτεί πολλές μελέτες του για την Πόλη. Υπήρξε σημαντική προσωπικότητα της ιστορίας της παιδείας στην Πόλη και για όλους μας, Έλληνες και Τούρκους ήταν ο «δάσκαλος» και συμβολίζει την ζωντανή ιστορία της Πόλης.

Απεβίωσε στις 29.09.2017.

Ιλκέ Μπερεκετλί Ζαφειρακόπουλος: ***Μπορείτε να μας πείτε μερικά πράγματα για την οικογένειά σας;***

Δημήτριος Φραγκόπουλος: Ο μπαμπάς μου είναι γεννημένος στη Χίο. Παντρεύτηκε την μάνα μου που ήταν γεννημένη στη Σερβία. Γνωριστήκανε εδώ πέρα.Εγώ γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Πρίγκηπο. Με μεγάλωσε η αδελφή μου. Ο μπαμπάς μου ήταν μανάβης. Τελείωσα το δημοτικό της Πριγκήπου και στη συνέχεια γράφτηκα στη Μεγάλη Σχολή στο Φανάρι. Κάθε μέρα σηκωνόμουν η ώρα πέντε για να προλάβω το βαπόρι να φτάσω 7.30 στη γέφυρα στο Φανάρι. Από τον Κεράτιο πήγαινα με τα πόδια στο σχολείο στο Φανάρι για να κερδίσω τα ναύλα του Κερατίου, είκοσι γρόσια του βαποριού. Τελείωσα και το στρατιωτικό μου και μου βγήκε υποτροφία και σπούδασα στην Αθήνα, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το στρατιωτικό μου το έκανα στο Σαρίκαμις. Ήμουνα έφεδρος αξιωματικός. Ενάμισυ χρόνο έκανα στο Σαρίκαμις. Χιόνια, χιόνια Παναγία μου. Πέρασα καλά όμως. Δεν μεγάλωσα στα μπαμπάκια. Δεν είμαι κανένας μαμόθρεφτος. Δούλευα στο μανάβικο του μπαμπά μου. Ήμουνα ψημμένος στη ζωή.

-Είχε πολύ κρύο νομίζω.

-Κάθε πρωί περνούσα από το βουνό. Το καλοκαίρι το χιόνι δεν έλιωνε αλλά είχε ωραία θέα και καθαρή ατμόσφαιρα.

-Και μετά σπουδάσατε στην Ελλάδα;

-Ο μπαμπάς μου είχε γνωστούς πλούσιους στην Πρίγκηπο και ο πεθερός του Υπουργού Εξωτερικών με βοήθησε και έβγαλα την άδεια να πάω να σπουδάσω στο εξωτερικό. Στην Αθήνα πήγα με υποτροφία του προξενείου. Με έστειλαν με υποτροφία κάποιου πλούσιου Έλληνα, ενός Πάγκα και την υποτροφία μου την έδωσε η Πάγκειος Επιτροπή. Γύρισα και συνέχισα στη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Διότι εμένα με στείλανε υπότροφο με τον όρο να γυρίσω να κάνω τον καθηγητή κι έτσι έμεινα εδώ. Τρία, τέσσερα έτη προϋπηρεσίας είχα και μου πρότειναν να γίνω διευθυντής στο Ζωγράφειο. Τρεις φορές αρνήθηκα επειδή ντρεπόμουνα. Υπήρχαν παλαιότεροι μου. Τί θα έλεγα στους ανθρώπους αυτούς Βρε αμάν, βρε ζαμάν. Ο καθηγητής μου στη Μεγάλη του Γένους Σχολή εκείνος επέμενε να πάω. Υπήρχε ανταγωνισμός μεταξύ Ζωγραφείου και Μεγάλης του Γένους Σχολή.

-Ακόμα υπάρχει ανταγωνισμός ανάμεσα στα σχολεία;

-Όχι πια. Το Ζωγράφειο τότε είχε 700 παιδιά. Κάθε τάξη είχε τρία τμήματα. Το δε Λύκειο είχε εμπορικό, κλασικό-φιλολογικό και επιστημονικό. Κάθε τάξη είχε 25 με 30.

-Και τώρα γιατί οι μαθητές δεν προτιμάνε να πάνε στο κοινοτικό σχολείο; Ή πιο σωστά συμβαίνει αυτό;

-Μετά τα Σεπτεμβριανά … Τα ξέρεις τα Σεπτεμβριανά;

-Ναι, τα ξέρω.

-Μετά τα Σεπτεμβριανά άρχισε ο κόσμος να φεύγει γιατί ήταν δύσκολες μέρες. Φεύγανε αλλά δεν ερχόταν άλλοι. Πολλοί φύγανε.

-Εσείς τα καταφέρατε…

-Τα κατάφερα. Τα "ξεκεφάλωσα" που λέμε.

-Ποια πό τις δυο γλώσσες θεωρείτε ότι μιλάτε καλύτερα;

-Τα ελληνικά. Βλέπεις εδώ; Τα βιβλία μου είναι όλα στα ελληνικά. Σπούδασα στην Αθήνα.

-Έχετε πολλά βιβλία. Ποιο είναι το αγαπημένο σας βιβλίο;

- Οι «Άθλιοι» του Βίκτωρος Ουγκό ήτανε το αγαπημένο μου βιβλίο.

Στην Πρίγκηπο έχω άλλα τόσα. Ό,τι λεφτά με περισσεύανε, όλο μου το χαρτζηλίκι το έκανα βιβλία. Στην Ιπποκράτους υπήρχαν βιβλιοπωλεία. Όταν ερχόμουν τα καλοκαίρια ξέρετε πόσα βιβλία κουβαλούσα; Τότε όταν ένας ταξίδευε από την Πόλη στην Αθήνα όλοι τον φορτώνανε πράγματα για τους φίλους και τους δικούς τους. Τότε τα ταξίδια δεν ήταν εύκολα.

-Υπάρχουν διαφορές στα ελληνικά που μιλάνε οι Έλληνες της Ελλάδας και τα ελληνικά που μιλάνε στην Πόλη;

-Ορισμένες ναι. Εκείνοι μιλούνε λιγάκι πιο μαλακά από εμάς τα ελληνικά.

-Χάρηκα πολύ για την γνωριμία.

-Πιο πολύ από εμένα;

Ρόνα Ατζελετζιάν (Rona Acelecyan)

Γεννήθηκε και μεγάλωσα στην Κωνσταντινούπολη από Αρμένιους γονείς. Αποφοίτησα από το γαλλικό λύκειο Saint-Joseph και έπειτα σπούδασα οικονομικά στο πανεπιστήμιο İstanbul Bilgi Üniversitesi. Έδειχνα πάντα ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό καθώς τόσο στο οικογενειακό όσο και στο φιλικό μου περιβάλλον ακούγαμε ελληνική μουσική. Παρότι έχω από τη μια μου γιαγιά ελληνική καταγωγή, δεν ήξερα καμία λέξη στα ελληνικά και έτσι μου δημιουργήθηκε η ανάγκη να ξεκινήσω να μαθαίνω ελληνικά. Παρακολουθώ τα μαθήματα ελληνικών στο Σισμανόγλειο Μέγαρο του Ελληνικού Προξενείου της Ελλάδος στην Κωνσταντινούπολη από το 2012. Σήμερα μιλάω, και γράφω τα ελληνικά αρκετά καλά. Είμαι επίσης γνώστρια της αρμενικής, γαλλικής, αγγλικής και τουρκικής γλώσσας.

Απόστολος Χαριζιάνος

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και μένει στο Φερίκιοϊ. Είναι παντρεμένος κι έχει δυο κόρες και τέσσερα εγγόνια. Ασχολείται με το εμπόριο.

Ρόνα Ατζελετζιάν: ***Τι επάγγελμα κάνετε και πώς το επιλέξατε;***

Απόστολος Χαριζιάνος: Ασχολούμαι με το εμπόριο, κάνω τροφοδοσίες πλοίων και το επέλεξα από πολύ μικρός.

-Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

-Είμαι παντρεμένος, έχω δυο κόρες, τέσσερα εγγόνια. Τα παιδιά μου και τα εγγόνια μου ζούνε στην Ελλάδα. Είμαι ενθουσιασμένος, ευχαριστημένος από την οικογενειακή μου κατάσταση.

-Έχετε ζήσει ποτέ στην Ελλάδα;

-Έχω πάει στην Ελλάδα πολλές φορές και έχω μείνει 15 χρόνια.

-Οι κόρες σας πού γεννήθηκαν;

-Η μια, η μεγάλη κόρη μου γεννήθηκε εδώ και η μικρή στην Αθήνα.

-Ποια γλώσσα μιλάνε καλύτερα τα παιδιά σας; Ελληνικά ή τουρκικά;

-Ελληνικά επειδή ζούνε στην Ελλάδα. Στο σπίτι μας μιλούσαμε πάντα ελληνικά.

-Θα θέλατε να μας πείτε μερικά πράγματα για την καταγωγή της οικογένειας σας;

-Ο πατέρας μου ήταν Έλληνας υπήκοος. Εδώ γνώρισε τη μητέρα μου. Λένε ότι η καταγωγή ήτανε βουλγαρική. Μάλλον λένε ότι ήτανε Χαριζάνοφ και γεννήκανε Χαριζάνος. Αυτό δεν μπόρεσα να το διαπιστώσω ποτέ. Η μητέρα μου ήτανε Πολίτισσα από εδώ, μάλλον Αλβανιτική φλέβα, ο μπαμπάς της ήτανε Αλβανίτης.

-Σε ποια κοινότητα ανήκετε;

-Αυτή τη στιγμή είμαστε στο Φερίκοϊ.

-Ξέρετε πόσες κοινότητες υπάρχουν σήμερα στην Πόλη;

-Αρκετές αλλά αριθμό δεν ξέρω.

-Πόσοι είναι οι Ρωμηοί που ζουν σήμερα στην Πόλη;

-Είναι γύρω στους 2000, αλλά αυτή τη στιγμή είναι μια χρυσή εποχή για μας, γιατί βλέπουμε ότι γύρω στους 2000 Έλληνες, Ελλαδίτες υπάρχουν τώρα στην Πόλη και γύρω στις 200 ελληνικές επιχειρήσεις και είμαστε χαρούμενοι.

-Μπορείτε να μας πείτε έναν Έλληνα και έναν Τούρκο άνθρωπο των γραμμάτων που θαυμάζετε;

-Από Έλληνες ο Σοφοκλής και από Τούρκους είναι ο Γιασάρ Κεμάλ.

-Μπορείτε να μας πείτε μια τουρκική λέξη στα ελληνικά και μια ελληνική λέξη στα τουρκικά;

-Τουρκική λέξη στα ελληνικά είναι το καρπούζι. Ελληνική λέξη στα τουρκικά είναι το τρίαθλον.

-Έχει αλλάξει η Πόλη τα τελευταία χρόνια; Ποσό και πώς; Σας αρέσουν αυτές οι αλλαγές; Νοσταλγείτε κάτι από την παλαιά Πόλη;

-Είναι αφάνταστα. Αμέτρητες είναι οι νοσταλγίες. Τα παλιά τα χρόνια, για μένα ήτανε πολύ πιο ωραία, και πολύ πιο φυσικά. Τώρα πια η ζωή είναι αφύσικη.

-Μπορείτε να σκεφτείτε ένα προτέρημα κι ένα ελάττωμα του Έλληνα και του Τούρκου;

-Προτέρημα του Έλληνα είναι το γλέντι, ο εγλεντζές. Προτέρημα του Τούρκου είναι η φιλοξενία. Ελάττωμα του Έλληνα είναι η τεμπελιά και η καλοπέραση και του Τούρκου είναι η οργή του.

-Ποια είναι η εικόνα που έχετε για την απόλυτη επιτυχία;

-Η οικογενειακή γαλήνη.

-Τι νοσταλγείτε περισσότερο;

-Τα παιδιά και τα εγγόνια μου που ζουν στο εξωτερικό.

-Ποιο είναι το αγαπημένο σας ταξίδι;

-Ταξίδι και άσχημο δεν υπάρχει. Όλα τα ταξίδια είναι αγαπημένα. Δεν μπορώ να διαλέξω κανένα.

-Τι θεωρείτε πιο σημαντικό στους φίλους σας;

-Την αλληλεγγύη, την ειλικρίνεια, και τον σεβασμό.

-Ποια είναι η καλύτερη συμβουλή που σας έχουν δώσει;

-Η καλύτερη συμβουλή που μου έχουν δώσει είναι να γίνω καλός οικογενειάρχης, να φροντίζω τα παιδιά μου. Και προσπάθησα να το κάνω.

-Διαλέξτε πέντε λέξεις που περιγράφουν τον εαυτό σας.

-Ειλικρίνεια, δουλειά, γλέντι, φαγητό, φιλία.

-Που θα θέλατε να ζείτε;

-Εδώ που ζω είμαι ευχαριστημένος.

-Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση;

-Η δουλειά μου.

-Ποιοι είναι οι πραγματικοί ήρωες σας;

-Η ηρωίδα της ζωής μου είναι η γυναίκα μου!

-Αν μπορούσατε να αλλάξετε κάτι στον εαυτό σας, τι θα ήταν αυτό;
-Θα ήθελα τα νιάτα πίσω! Θα ζητούσα τα νιάτα μου.

-Μπορείτε να μοιραστείτε μια ανάμνηση από τα παιδικά σας χρόνια;
-Τα οικογενειακά Χριστούγεννα που ζούσαμε όταν ήμασταν παιδιά.

-Ποια μουσική θα θέλατε να παίξουν στην κηδεία σας;
-Μπουζούκι!

-Λοιπόν ευχαριστούμε παρά πολύ που δεχτήκατε την πρόσκληση μας.
-Χαρά μας που ήρθατε και σας είδαμε.

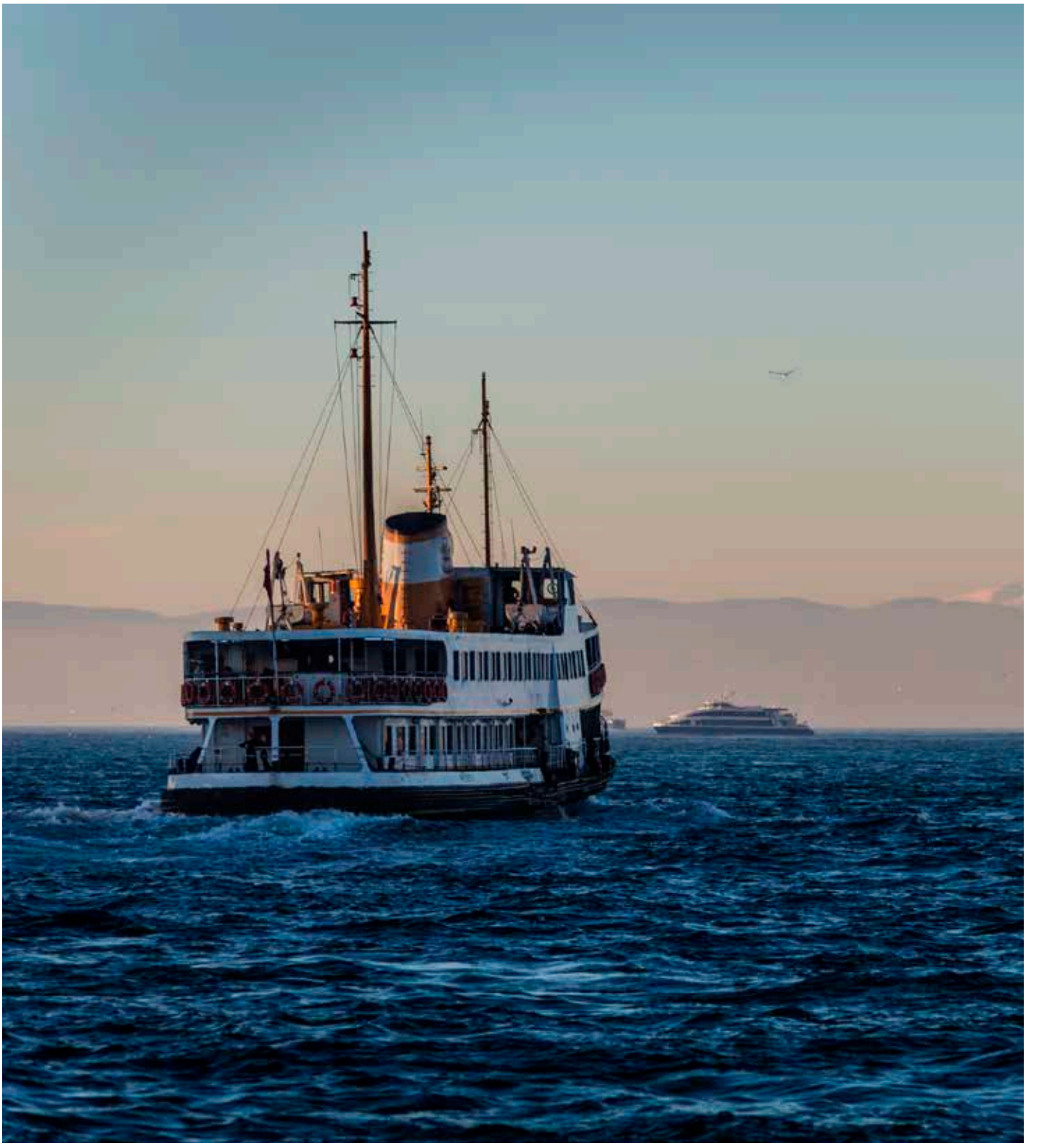

KON
IST
NTIN
BUL
I

ΝΣΤΑ
ΤΑ
ΝΟΥ
ΙΟΛΗ

συμΠολίτες

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ | ΤΕΥΧΟΣ 01 | 2017

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ ΜΕΓΑΡΟ